

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Rektori otsus: 06.11.2012 nr 6.1-15/4737
Teabevaldaja nimi: Sisekaitseakadeemia
Juurdepääsupiirangu alus: AvTS § 35 lg 1 p 3, 5', 19; PPVS § 4 lg 5
Lõpptähtaeg: 14.05.2020
Märke vormistamise kuupäev: 14.05.2015

Sisekaitseakadeemia

Sisejulgeoleku instituut

Särely Vahur

**KURITEGUDES KAHTLUSTATAVATE JA SÜÜDIMÕISTETUTE
RAHVUSVAHELINE TAGAOTSIMINE EESTI
ÕIGUSKAITSEASUTUSTE INITSIIATIIVIL**

Magistritöö

Juhendaja:

Tristan Ploom, MA (õigusteadus)

Kaasjuhendaja:

Stella Laansoo, MSc (psühholoogia)

Tallinn 2015

ANNOTATSIOON

Sisejulgeoleku instituut	Kuu ja aasta: Mai 2015
<p>Töö pealkiri eesti keeles: „Kuritegudes kahtlustatavate ja süüdimõistetute rahvusvaheline tagaotsimine Eesti õiguskaitseasutuste initsiatiivil“. Töö pealkiri inglise keeles: „International Search of Suspects and Convicted Persons Based on the Initiative of the Estonian Law Enforcement Authorities“</p> <p>Lühikokkuvõte: Magistritöö on koostatud eesti keeles, inglisekeelse kokkuvõttega. Töö maht on kokku 97 lehekülge, millest põhiosa moodustab 89 ja lisad 10 lehekülge. Magistritöö sisaldab 8 tabelit, 2 joonist ja 3 lisa. Kasutatud on 127 viidatud allikat, millest 79 on inglise keeles, 47 eesti keeles ja 1 hispaania keeles. Magistritöö eesmärk on sõnastada isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõiste, välja selgitada isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemus, õiguslikud alused, läbiviimise põhimõtted ja kitsaskohad ning pakkuda välja lahendused puuduste likvideerimiseks. Magistritöö on empiiriline uurimus, kus uurimisstrateegiana kasutatakse juhtumiuuringu metoodikat. Andmete kogumiseks teostati teoreetiliste allikate analüüs ja viidi läbi poolstruktureeritud ekspertintervjuud. Intervjuude käigus küsitleti PPA isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnaga seotud eksperte. Ekspertintervjuude eesmärgiks oli välja selgitada, kuidas eksperdid mõistavad isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemust, millistel alustel toimub tagaotsimiskanali valik ja rakendamine ning millised on kitsaskohad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel. Andmeanalüüsimeetodina kasutatakse magistritöö teoreetilises osas vaatluse all olevate allikate analüüsi ja sünteesi ning empiirilises osas teksti avatud kodeerimist kasutades NVIVO andmeanalüüsi programmi. Magistritöö tulemused: Isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonna olemuse avamisega ning tagaotsimise läbiviimise põhimõtete koondamisega loodi isikute rahvusvahelise tagaotsimise teoreetiline käsitlus, mille pinnalt koostati isikute rahvusvahelise tagaotsimise tööjuhend. Tööjuhendit, mis on suunatud isikute rahvusvahelist tagaotsimist teostavale ametnikule, saab rakendada koheselt, kuna selle kasutusele võtmine ei eelda kehtivate õigusnormide ja tööprotsessi muutmist. Välja selgitatud kitsaskohtadele isikute rahvusvahelise tagaotsimise korralduses pakuti välja lahendused nende likvideerimiseks.</p>	
<p>Võtmesõnad: tagaotsimine, rahvusvaheline tagaotsimine, isikute tagaotsimine, tagaotsitavad, loovutamine, väljaandmine, rahvusvaheline politseikoostöö, Interpol, Schengen, Euroopa vahistamismäärus.</p>	
<p>Võõrkeelsed võtmesõnad: search, international search, fugitives search, wanted persons, surrender, extradition, international police cooperation, Interpol, Schengen, European Arrest Warrant.</p>	
<p>Magistritöö seos riiklike arengukavade ja prioriteetidega: JPA 2010, TPPS aastani 2015, STAK 2015-2020, VAAK 2015-2018, Kriminaalpoliitika arengusuunad 2018.</p>	
<p>Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia ja Politsei- ja Piirivalveamet.</p>	
<p>Töö autor: Särelly Vahur Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:</p>	
<p>Vastab lõputöö nõuetele Juhendaja</p>	<p>Allkiri:</p>
<p>Vastab lõputöö nõuetele Kaasjuhendaja:</p>	<p>Allkiri:</p>
<p>Kaitsmisele lubatud Instituudi juhataja:</p>	<p>Allkiri:</p>

SISUKORD

MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU	4
SISSEJUHATUS	6
1. JULGEOLEKUTEORIE JA ISIKUTE RAHVUSVAHELISE TAGAOTSIMISE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD	12
1.1. Julgeolekuteooriate ja Eesti julgeolekupoliitiliste dokumentide ülevaade ning analüüs.....	12
1.2. Isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõiste analüüs ja olemuse avamine	23
1.3. Isikute rahvusvahelise tagaotsimise õiguslik alus.....	29
1.4. Isikute rahvusvahelise tagaotsimise kanalid	32
2. ISIKUTE RAHVUSVAHELISE TAGAOTSIMISE LÄBIVIIMINE-EMPIIRILINE UURING	41
2.1 .Uuringu meetodika ja valim.....	42
2.2 Uuringu analüüs ja tulemused.....	49
2.3. Järeldused ja ettepanekud.....	68
KOKKUVÕTE	74
SUMMARY	77
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU.....	78
TABELITE JA JOONISTE LOETELU.....	89
LISAD	90
Lisa 1. Euroopa vahistamismääruse vorm	90
Lisa 2. Ekspertintervjuu küsimustik.....	95
Lisa 3. Nvivo andmeanalüüsi kategooriad ja koodid.....	97

MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU

Töös on kasutatud mõisteid ja lühendeid järgmistes tähendustes:

Ekspert- ametnik, kes isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnaga tegelemise kaudu omab valdkonnaspetsiifilisi eriteadmisi ja on seeläbi nimetatud valdkonna asjatundja (käesolev töö lk 44).

AWF- Analytical Work Files (*Europoli analüüsi tööfailid*)

COPRI- Copenhagen Peace Research Institute (*Kopenhaageni Rahu-uuringute Instituut*)

EAW- European Arrest Warrant (*Euroopa vahistamismäärus*)

EIS- Europol Information System (*Europoli infosüsteem*)

ENFAST - European Network of Fugitive Active Search Teams (*Isikute tagaotsimise Euroopa koostöövõrgustik*)

ESS- European Security Strategy (*Euroopa julgeolekustrateegia*)

ISS- European Union Internal Security Strategy (*Euroopa Liidu sisejulgeoleku strateegia*)

eu-LISA- EU Agency for large-scale IT systems (*Euroopa suuremahuliste IT süsteemide amet*)

JPA- Eesti Vabariigi julgeolekupoliitika alused

Interpol- International Police Organization (*Rahvusvaheline politseiorganisatsioon*)

KrMS- Kriminaalmenetluse seadustik

KTB- Kriminaalteabe büroo

MIS- Menetlusinfosüsteem

NVivo- tarkvara tekstide analüüsimiseks

OCTA- European Organized Crime Threat Assessment (*Euroopa organiseeritud kuritegevuse ohuhinnang*)

PPA- Politsei- ja Piirivalveamet

PPVS- Politsei ja piirivalve seadus

PS- Põhiseadus

RSVS- Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus

SIENA- Secure Information Exchange Network Application (*Turvaline võrgu rakendus teabe vahetamiseks*)

SIRENE- Supplementary Information REquest at the National Entries (*Täiendava teabe taotlemine riiklikest kannetest*)

SIS- Schengen Information System (*Schengeni infosüsteem*)

SIS II- Teise põlvkonna Schengeni infosüsteem, mis rakendus 09.04.2013

SPOC- Single Point of Contact (*ENFAST riiklikud kontaktpunktid*)

STAK- Siseturvalisuse arengukava

TE-SAT- EU Terrorism Situation and Trend Report (*Aruanne terrorismi olukorra ja suundumuste kohta EL-s*)

THB- Teabehaldusbüroo

TMO- Teabehaldus- ja menetlusosakond

TPPS- Turvalisuspoliitika põhisuunad

UK- uurimisküsimus

VAAK- Siseministeeriumi valitsemisala arengukava

ÜRO- Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

SISSEJUHATUS

Julgeoleku ja rahva turvalisuse tagamise prioriteetsus avaldub nii rahvusvahelistes kui Eesti siseriiklikes julgeolekupoliitilistes dokumentides. Euroopa julgeolekustrateegia (Council of the European Union, 2003), Euroopa Liidu sisejulgeoleku strateegia (edaspidi ISS) (Council of the European Union, 2010a) ning ISS-i rakendusmeetmeid sisaldav Euroopa Liidu (edaspidi EL) (European Commission, 2010) sisejulgeoleku strateegia toimimise tegevuskava kannavad endas eesmärged, mis taanduvad EL-i ja tema kodanike turvalisusele ning kaitsele. Kõik EL-i julgeoleku valdkonnas tehtud otsused on aga omakorda seotud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (edaspidi ÜRO) eesmärkidega (Council of the European Union, 2008, p. 4). Võttes aluseks 12.05.2010 Riigikogu otsusega vastu võetud Eesti julgeolekupoliitika alused (2010) (edaspidi JPA 2010), lähtub Eesti julgeolekupoliitika ÜRO põhikirjas sätestatud põhimõtetest ning korraldab julgeoleku tagamise liikmelisuse kaudu Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioonis (edaspidi NATO) ja EL-is (JPA 2010, lk 4). Lisaks JPA-le 2010 käsitleb rahva turvalisuse tagamisega seotud aspekte Riigikogu 10.06.2008 otsusega vastu võetud dokument Eesti turvalisuspoliitika põhisuundade aastani 2015 heakskiitmine (2008) (edaspidi TPPS 2008). Veelgi teemakohasemalt väljendub käesoleva magistritöö **aktuaalsus** Riigikogu poolt 09.06.2010 vastu võetud otsuses Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018 heakskiitmine, (2010) (edaspidi Kriminaalpoliitika arengusuunad 2010), mille punkt nr. 27 ütleb, et organiseeritud ja piiriülese kuritegevuse vastases võitluses tuleb kasutada ning arendada rahvusvaheliste organisatsioonide justiits- ja politseikoostööd. Nimetatud dokumendi punktis nr. 27 sätestatu raames saab käsitleda muu hulgas isikute rahvusvahelist tagaotsimist (politseikoostöö) ning sellele järgnevat loovutamist- või väljaandmismenetlust (politsei- ja justiitskoostöö). Samuti avaldub magistritöö aktuaalsus läbi Euroopa vahistamismääruse raamotsuse (edaspidi EAW raamotsus), mille alusel toimub EL-i liikmesriikides rahvusvaheliselt tagaotsitavate isikute kinnipidamine ning taotlevale riigile üleandmine (Council of the European Union, 2002, p. 2). EAW raamotsus on Eesti õigusesse sisse viidud 1. juulil 2004 jõustunud Kriminaalmenetluse seadustikuga (Rummo, 2004, lk 568) ja seega on Eestil kohustus rakendada EAW raamotsuses sätestatut. Teisalt on rahvusvaheliselt tagaotsitavate isikute puhul tegemist tõsistes kuritegudes kahtlustatavate ja süüdimõistetutega (määratletud EAW raamotsusega) (Council of the European Union, 2002, p. 3), kelle kohta on

välja antud rahvusvaheline vahistamise käsk ning seetõttu on nende isikute leidmine ning kinnipidamine olulise tähtsusega nii rahva turvalisuse kui riigi sisemise julgeoleku aspektist vaadatuna. Käesoleva magistritöö valmimine aitab otseselt kaasa Eesti õiguskaitse asutuse initsiatiivil rahvusvaheliselt tagaotsitavate isikute otsimise töövoo parendamisele ning selle kaudu ka EAW raamotsuse peatükis 1, artikkel 1, punktis 1 (Council of the European Union, 2002, p. 2) sätestatud põhimõtte täitmisele ning dokumendis Kriminaalpoliitika arengusuunad (2010) punktis 27 märgitud rahvusvahelise politsei koostöö arendamisele.

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Käesoleva ajani on isikute rahvusvahelise tagaotsimise tööks vajaminevaid teadmisi uuele ametnikule edasi antud peamiselt suusõnaliselt. See info põhineb aga info andja personaalsel tunnetusel ja info saajal on raske kõike korraga meelde jätta. Tulenevalt sellest, et isikute rahvusvahelist tagaotsimist puudutav teave paikneb erinimates allikates segamini muu infoga, on asjakohaste ja vajalike andmete leidmine nendest aeganõudev. See ei soodusta ametnikus omakorda nimetatud dokumentide juurde pöördumist. Lisaks takistab infomüra ja killustatus tervikliku ettekujutuse tekkimist isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnast, mis oleks eelkõige vajalik olukorras, kui tööle asub uus ametnik. Kindlasti ei puuduta kirjeldatu üksnes alles töökohustusi täitma hakkavat ametnikku. Samavõrd aktuaalne saab olla antud situatsioon ka kogunud ametnikule harvem esinevate olukordade või küsimuste ilmnemisel. Kirjeldatu on takistavaks asjaoluks sujuva ja stabiilse töövoogu püsimisele. Eeltoodut on magistritöö autori arvates võimalik lahendada vastavasisulise dokumendi koostamisega, mida võiks tinglikult nimetada tööjuhendiks, kuhu on koondatud isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise põhimõtted. Nimetatud tööjuhend selgitaks muu hulgas isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemust, tutvustaks võimalikke tagaotsimise kanaleid koos rakendamise põhimõtetega ning koondaks tagaotsimist reguleerivad õigusaktid koos selgitavate kommentaaridega konkreetse

õigusakti ja isikute rahvusvahelise tagaotsimise puutepunktide osas. Tööjuhendite olulisusele viitavad näiteks Alamargot, Terrier ja Cellier, (2007, pp. 145-147), Pojasek (2010, p. 91), Baniasadi, Poorkiani ja Amiri (2013, p. 1751) ning Gough ja Hamrell (2010, p. 463). Viimased autorid toovad sealjuures veel välja, et regulatsioonid ütlevad küll, mida asutused peavad tegema, kuid ei täpsusta, kuidas neid nõuded tuleb täita. Selle ülesande täidavad erinevad juhendmaterjalid Gough ja Hamrell (2010, p. 463).

Samuti on oluline töövooparendamise võtmes ära märkida, et hetkel puuduvad analüüsid, mis tooksid välja võimalikud puudused isikute rahvusvahelise tagaotsimise protsessis. Kuigi üldine Eestile ja Eesti poolt üle antud isikute statistika näitab kasvutendentsi (Justiitsministeerium, 2015, lk 1), on kitsaskohtade likvideerimiseks oluline välja selgitada töövoogu pärssivad tegurid ning leida võimalused võimalike puuduste kõrvaldamiseks. Probleemkohtade väljaselgitamise vajadust jätkusuutliku arengu võtmes on märkinud Hammons ja Maddux (1990, p. 15), kelle kohaselt tuleb töövoost jätta välja tegevused, mis ei anna sellele lisaväärtust või omavad pärssivat iseloomu. Pentjärv (2010, lk 16) ütleb, et protsessi kirjeldamine võimaldab tuvastada selle sisu, kitsaskohad ning kujundada tulevikuprotsesse.

Isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonna tutvustamise kaudu, selle olemuse avamise ning tagaotsimise läbiviimise põhimõtete koondamisega luuakse isikute rahvusvahelise tagaotsimise teoreetiline käsitlus, mida saab kasutada teoreetilise baasina edasistes teadustöodes ning teisalt koostatakse isikute rahvusvahelise tagaotsimise tööjuhend, mis on mõeldud tagaotsijale ametialaseks kasutamiseks. Seega omab magistritöö rakendusväärtust nii igapäevase tagaotsimistöö seisukohast kui ka laiemalt terve valdkonna arendamisel.

Eestis on isikute tagaotsimise valdkond üliõpilastöodes nii siseriikliku kui rahvusvahelise tagaotsimise võtmes vähest kajastamist leidnud. Seni valminud magistritöodes on käsitletud pigem (rahvusvahelise) tagaotsimise üksikuid elemente (Vahing, 2011), (Vahtra, 2012), (Paabumets, 2013) ja (Allikmets, 2013), mitte keskendunud isikute tagaotsimisele kui omaette valdkonnale. Magistritöö autorile teadaolevalt ei ole isikute (rahvusvahelise) tagaotsimise temaatika Eestis seni eraldiseisvana magistri- ja doktoritööde tasandil kajastamist leidnud ning samuti puuduvad andmed teadusuuringute läbiviimise kohta. Seega väljendub käesoleva magistritöö **uudsus** eelkõige isikute rahvusvahelise tagaotsimise teoreetilise käsitluse loomises isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonna avamise ja tutvustamise kaudu.

Viidates eelnevale otsitakse magistritöös vastust **uurimisprobleemile**, kuidas parendada isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimist isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemuse, läbiviimise põhimõtete ning kitsaskohtade väljaselgitamise kaudu nii, et see toetaks ühtlasi ka EAW raamotsuse peatükis 1, artikkel 1, punktis 1 (Council of the European Union, 2002, p. 2) ja Kriminaalpoliitika arengusuunad (2010) punktis 27 ja sõnastatud printsiipide täitmist?

Uurimisprobleemi täpsustamiseks on sõnastatud täiendavad **uurimisküsimused**:

- Kuidas määratleda isikute rahvusvaheline tagaotsimine mõistet ja selgitada isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemust?
- Kuidas ja missugustel põhimõtetel toimub traditsioonilise ja alternatiivse tagaotsimiskanali valik ja rakendamine?
- Millised on kitsaskohad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel, mis tulenevad nii isikute rahvusvahelise tagaotsimisega puutumuses olevatest protsessidest kui isikute rahvusvahelise tagaotsimise korraldusest?

Lähtuvalt uurimisprobleemist on magistritöö **eesmärk** sõnastada isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõiste, välja selgitada isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemus, õiguslikud alused, läbiviimise põhimõtted ja kitsaskohad ning pakkuda välja lahendused puuduste likvideerimiseks isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise ja rahvusvahelise politseikoostöö parendamiseks Eesti õiguskaitseasutuste perspektiivist vaadatuna.

Töö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised **uurimisülesanded**:

- Tuginedes julgeolekuteooriatele analüüsida teaduskirjanduse, õigusaktide, julgeolekupoliitiliste ja PPA ning teiste nii siseriiklike kui rahvusvaheliste julgeoleku asutuste ametkondlike dokumentide põhjal isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõistet, olemust, õiguslikke aluseid ning läbiviimise põhimõtteid koos traditsioonilise ja alternatiivse tagaotsimiskanali rakendamise alustega.
- Viia läbi ekspertintervjuud, et selgitada välja ekspertide arusaam isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõistest, olemusest ja läbiviimise põhimõtetest koos traditsioonilise ja alternatiivse tagaotsimiskanali rakendamise alustega ning teha kindlaks ekspertide hinnangute põhjal kitsaskohad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel, mis tulenevad nii isikute rahvusvahelise tagaotsimisega puutumuses olevatest protsessidest kui

isikute rahvusvahelise tagaotsimise korraldusest. Koos kitsaskohtade kindlaks tegemisega selgitada välja võimalikud lahendused täheldatud puudustele.

- Teoreetilise kirjanduse ja ekspertintervjuude sünteesi põhjal formuleerida isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõiste, selgitada isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemust, nimetada isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise põhimõtted koos traditsioonilise ja alternatiivse tagaotsimiskanali rakendamise alustega ja tuua välja kitsaskohad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel, mis tulenevad nii isikute rahvusvahelise tagaotsimisega puutumuses olevatest protsessidest kui isikute rahvusvahelise tagaotsimise korraldusest. Täheldatud puuduste likvideerimiseks pakkuda välja lahendused lähtuvalt ekspertide seisukohtadest.

Magistritöö valmimise tulemusel koostatakse isikute rahvusvahelise tagaotsimise põhimõtteid koondav tööjuhend, mis on mõeldud tagaotsijale ametialaseks kasutamiseks. Tööjuhendi vajadust ning sisu on selgitatud eelnevalt (käesolev töö lk 7-8).

Magistritöö on **empiriiline uurimus**, kus uurimisstrateegiana on kasutatud juhtumiuuringu (*case study*) meetodikat (Yin, 2009, p. 57). Creswell (2003, p. 15) selgitades juhtumiuuringut ütleb, et juhtumina saab käsitleda teiste hulgas tegevust ja protsessi. Sama seisukoha esitab Yin (2009, p. 29). Tuginedes nimetatud autoritele, on juhtumiuuring sobilik isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise kui tegevuse uurimiseks. Samuti on täidetud *case study*'le omase „kuidas“ küsimuse nõue uurimisprobleemi sõnastuses (Yin, 2009, p. 13).

Magistritöö koosneb kahest peatükist. Esimene peatükk hõlmab teoreetilist teemakäsitlust, mille neljas alapeatükis keskendutakse teaduskirjanduse, õigusaktide ja ametkondlike dokumentide analüüsile. Esimeses alapeatükis tutvustatakse julgeoleku teooriaid (Kopenhaageni, Frankfurdi ja Pariisi koolkondade julgeolekukäsitlused) ning Eesti julgeolekupoliitilisi dokumente puutumuses isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnaga. Teises alapeatükis antakse magistritööle raamistik läbi isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemuse avamise tagaotsimise mõiste määratlemise kaudu. Mõiste analüüsimise tulemusel pakutakse magistritöö autori poolt välja isikute rahvusvahelise tagaotsimise definitsioon. Kolmandas alapeatükis selgitatakse isikute rahvusvahelise tagaotsimise õiguslikke aluseid ning teoreetilise osa viimases alapeatükis vaadeldakse Schengeni ja Interpoli kui traditsiooniliste ja ENFAST-i kui alternatiivse tagaotsimiskanali rakendamise põhimõtteid.

Teises peatükis on lahti kirjutatud uuringu metoodika, kus tutvustatakse magistritöös kasutatud uurimisstrateegiat, nimetatakse valimi koostamise põhimõtted ning selgitatakse uuringus kasutatud andmete kogumis- ja analüüsimeetodit. Järgnevalt analüüsitakse ekspertide hinnanguid ja esitatakse uuringu tulemused. Kolmandas alapeatükis täpsustatakse teoreetilise kirjanduse ja ekspertintervjuude sünteesi põhjal isikute rahvusvahelise tagaotsimise definitsiooni, nimetatakse isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise põhimõtted ja traditsioonilise ning alternatiivse tagaotsimiskanali rakendamise alused. Viimasena pakutakse lahendusi eelnevalt täheldatud puuduste likvideerimiseks tulenevalt ekspertide seisukohtadest.

Andmekogumismeetodina kasutatakse magistritöö teoreetilises osas uurimisülesannete esimeses punktis (käesolev töö lk 9) märgitud allikatest saadud andmeid ja empiirilises osas poolstruktureeritud ekspertintervjuusid. Tuginedes poolstruktureeritud ekspertintervjuude käigus kogutud andmetele, analüüsitakse ekspertide hinnanguid ja seisukohti. Flick (2009, p. 212) järgi on poolstruktureeritud ekspertintervjuu sobiv andmekogumismeetod kvalitatiivses uuringus. Sama selgitab Flick (2009, pp. 307-310) magistritöös andmeanalüüsimeetodina rakendatava teksti avatud kodeerimise (*open coding*) kohta.

Eksperti defineeritakse tulenevalt tema positsioonist ja kogemusest (Montgomery 2008, pp. 260-277 ref Kelt, 2009, p. 12), kes pakub uurijale teatud valdkonnas huvi kui ekspert olles seeläbi uuringusse kaasatud kui teatud rühma esindaja (Flick, 2009, p. 165). Sellest tulenevalt on valimi koostamisel lähtunud põhimõttest, et intervjueeritav tegeleb/on tegelenud või juhtinud/koordineerinud isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonda omades seeläbi valdkonnaspetsiifilisi eriteadmisi. Kindlustamaks, et ekspertidelt saadavad hinnangud on mitmekesised võimaldades teha objektiivseid järeldusi, on intervjueeritavate hulgas nii teoreetiliste teadmiste kui praktilise töö kogemusega eksperte. Lähtuvalt Flick'ist (2009, p. 169) on sellisel juhul tegemist ettekavatsetud valimiga (*purposive sampling*).

Magistritöös vaadeldakse üksnes nende tegevuste rakendamist, mis on piiritletud Eesti õigusruumiga isiku rahvusvaheliselt tagaotsitavaks kuulutamisel ning soodustavad tema tabamist välisriigis. Teiste riikide poolt kasutatavaid meetmeid tagaotsitava isiku tabamiseks magistritöös ei käsitleta. Samuti ei tutvustata tegevusi, mis hõlmavad toiminguid tagaotsitava leidmiseks Eesti Vabariigi territooriumil teise riigi taotluse alusel.

1. JULGEOLEKUTEORIIATE JA ISIKUTE RAHVUSVAHELISE TAGAOTSIMISE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

Lause eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Rahvusvahelisel tasandil antakse SIRENE (*Supplementary Information REquest at the National Entries*) büroole volitused isikute rahvusvaheliseks tagaotsimiseks SIS II õigusliku regulatsiooni kaudu, millele pandi alus The European Parliament and the Council of the European Union (2006) määrusega ning (Council of the European Union, 2007a) otsusega. Mõlema õigusakti artikkel 7 lõige 2 kohaselt on igal Schengeni riigil kohustus rajada SIRENE büroo, kes tegeleb nii määruse kui otsuse artikli 8 kohaselt hoiatusteateid puudutava teabe vahetamisega (The European Parliament and the Council of the European Union, 2006, p. 9), (Council of the European Union, 2007a, p. 69). Alused Interpoli kanalit kaudu isikute rahvusvaheliseks tagaotsimiseks tulenevad Interpoli liikmesriigiks olemise staatusest. Eesti võeti vastu Interpoli liikmeks 1992. aastal Dakar'is toimunud 61. Interpoli Peassambleel (Kendall, 1992, p. 6).

1.1. Julgeolekuteooriate ja Eesti julgeolekupoliitiliste dokumentide ülevaade ning analüüs

Teise maailmasõja ajal töötati välja otsimise teooria. Otsimise teooria (Koopman, 1946) ning selle hilisem edasiarendus- optimaalse otsimise teooria (Kadane, 1971) rõhuasetus on seatud militaarsete huviobjektide avastamisele. Otsimise teooria algne idee oli tõenäosuse suurendamine vaenlase kiireks avastamiseks, millele optimaalse otsimise teooria lisab juurde meetodid otsitava objekti tõhusamaks leidmiseks (Ellaithy, 2002, p. 1). Vaatamata otsimise teooria olemasolule, tulenevad magistritöö teoreetilised lähtekohad julgeolekuteooriatest. Julgeolekuteooria eelistamine otsimise teooriale tuleneb asjaolust, et viimane keskendub eeskätt läbi matemaatiliste valemite (vaenlase) militaarobjektide asukoha tuvastamisele, mis ei

ole nimetatud teooria meetoditest lähtuvalt käesoleva magistritööga puutumuses. Kuigi Ellaihy (2002, p. 1) kohaselt on otsimise teooria tehnikaid rakendatud inimeste otsimise- ning päästeoperatsioonides, annab magistritöö autori arvates julgeolekuteooriatele tuginemine magistritööle konkreetsemad lähtekohad.

Alapeatüki esimeses pooles on vaatluse all julgeoleku tänapäevase käsitluse teooriad. Kuna riigikeskne lähenemine- julgeolek kui sõjaline valmisolek, ei annaks magistritööle olulist lisaväärtust, tuginetakse üksnes kaasaegsele julgeolekukäsitlusele. Lisaks julgeolekuteooriatele tutvustatakse alapeatüki teises pooles Eesti julgeolekupoliitilisi dokumente.

Lähtudes julgeoleku klassikalisest määratlusest on varasemalt julgeolekut käsitletud eelkõige sõjalise valmisoleku kontekstis. Tänapäevases lähenemises ei keskenduta julgeoleku mõiste määratlemises enam üksnes riigile. Riigiga võrdväärsele tasemele on asetunud individid (Tabur, 2003, lk 7). Sarnane seisukoht on esitatud Kasekamp'i, Riim'i ja Veebel'i poolt (2003, lk 7), kelle kohaselt on asendunud militaarkesksed julgeolekumudelid sotsiaalsete küsimuste ning rahvusvahelise õiguse ja institutsioonide rolli analüüsimisega. Vana, ehk uuringu järgi moderne lähenemine keskendus põhiliselt sõdadele riikide vahel ning tänapäevane ehk postmoderne käsitlus rõhutab sisemise julgeoleku tähtsust. Modernse ja postmoderne julgeolekukontseptsioonide erisused on esitatud Tabelis nr 1.

Tabel 1. Modernse ja postmoderne julgeolekukontseptsioonide erisused (Kasekamp, Riim, Veebel, 2003)

Modernne ehk vana	Postmodernne ehk uus
Absoluutne julgeolek	Suhteline julgeolek
Mure oodatud, planeeritud ja instrumentaalse vägivalda pärast	Mure ootamatu, improviseeritud ja ekspressiivse vägivalda pärast
Seotus riikliku poliitikaga	Seotus ühiskondliku poliitikaga
Suureulatuslik vägivald	Väike, pihustatud vägivald
Binaarsed osapooled	Erinevad osapooled
Ühtne, selge vaenlane	Muutuvad suhted ja seosed, erinevad oponendid
Rõhk relvadel ja sõjalistel küsimustel	Rõhk sotsiaalmajanduslikel küsimustel, kultuuril, identiteedil

Tabelis nr 1 absoluutse julgeoleku all peetakse silmas võimekust kaitsta riiki sõjalise rünnaku eest tagamaks riigi suveräänsus ning territooriumi puutumatus. Julgeoleku tagamise olulisemaks vahendiks on vastavalt sellele tugev sõjaline riigikaitse (Kasekamp, et al., 2003, lk 9). Mure planeeritud ja instrumentaalse vägivalda pärast viitab samuti väljapoolt ähvardavale ohule, mis väljendub ettekatsetud sõjaliste meetmete tarvidusele võtmises teise riigi suhtes. Tulenevalt asjaolust, et esmatähtis oli kaitsta enda kui riigi huvisid ning olla vaba sõjalisest ohust, lähtub julgeolek eelkõige riiklikust poliitikast. Vaenlase näol on tegemist konkreetse riigiga vastupidiselt postmodernsele ühiskonnale, kus ründajaks on suurema tõenäosusega (virtuaalsed) grupeeringud või üksikindiviid ning seda mitte militaarses kontekstis.

Tänapäevaste arusaamade raamistikus ei ole sõda aktsepteeritav poliitiline vahend (Booth, 1990, p. 28) ning sõjaline konflikt on riigi julgeoleku tagamise kõige viimane võimalik meede. Postmodernne ühiskond on sellise arusaama omaks võtnud ning oma julgeolekupoliitilised lähtekohad ümberkujundanud. Teisest küljest ei tohiks aga vanu ehk modernseid julgeolekuohte samuti päris kõrvale jätta. Näited 2008. aasta Gruusia sõjast ning 2013. aastal alguse saanud Ukraina kriisist, millest kujunes välja omakorda 2014. aastal Krimmi kriis, viitavad üheselt konventsionaalsete ohtude jätkuvale aktuaalsusele.

Tulles aga tagasi postmodernse lähenemise juurde, tulenevad põhilised ohud riigi julgeolekule pigem üksikisikutelt või indiviidide gruppidele, mitte niivõrd teistelt riikidelt. Muutunud ohtude tõttu on muutunud ka väärtused, mida väliste vägivaldsete ohtude vastu kaitsta. Postmodernses maailmapildis on esmatähtsad riigi demokraatia, indiviidide heaolu, rahvusvaheline koostöö, inimõiguste ja õigusriigi jätkusuutlik areng. (Kasekamp, et al., 2003, lk 7-9)

Tuginedes eelnevale, on postmodernismis olulisel kohal rahvusvahelised suhted ja koostöö, kus püütakse leida ühiseid väärtusi. Neid väärtusi omaks võttes luuakse üksmeelne olukord, kus võideldakse ühiste huvide eest. Rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnas on selliseks instrumendiks näiteks EAW raamotsus (Council of the European Union, 2002), mille õiguslikule raamistikule tuginedes toimub EL-i liikmesriikides rahvusvaheliselt tagaotsitavate isikute kinnipidamine ning taotlevale riigile üleandmine. Niisamuti saab rahvusvaheliselt tagaotsitava isiku postmodernismi järgi liigitada ühiskonna toimepidevust potentsiaalselt ohustavaks üksikindiviidiks ning selle kaudu defineerida ta võimalikuks julgeolekuohuks sotsiaalsest, majanduslikust ja/või üksikisiku heaolu aspektist vaadatuna.

Kui eelnev keskendus modernse ja postmodernse julgeolekukäsitluse põhimõtete eristamisele, siis järgnevalt vaadeldakse konkreetsemalt postmodernseid julgeolekukäsitlusi, mida suhestatakse isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnaga.

Kaasaegse julgeolekupoliitika valdkonnas on kolm peamist julgeolekuanalüütikute koolkonda: Kopenhaageni Rahu-uuringute Instituut (*Copenhagen Peace Research Institute* — COPRI), Frankfurdi koolkonda esindavad kriitilised julgeolekuanalüütikud (*Critical Security Studies*) ning Pariisi Poliitikauuringute Instituut (*Science Po*) (C.A.S.E Collective, 2006, pp. 446-448), (Mälksoo, 2009, lk 21-23). Kopenhaageni koolkonna tuntumate esindajatena on Mälksoo (2009, lk 21-24) poolt nimetatud Barry Buzan, Jaap de Wilde ja Ole Wæver, Frankfurdi julgeoleku analüütikutest Keith Krause, Michael Williams, Richard Wyn Jones ja Ken Booth ning Pariisi Poliitikauuringute Instituudi nimekaima autorina on märgitud Didier Bigo.

Kaasaegse julgeolekukäsitluse arendamisel on oluline roll COPRI julgeolekuanalüütikutel julgeoleku mõiste avardamise ja julgeoleku mõtestamise kujundamisel diskursiivse protsessina, mitte seisundina (Mälksoo, 2009, lk 20-22) ning julgeoleku uuringutesse panustamisel julgeolekustamise (*securitization*) teooria kaudu (Raaper, 2012, lk 15). Kopenhaageni koolkonna teooria lähtekohaks on julgeoleku käsitlemine tulenevalt sellest, kuidas julgeolekust räägitakse ehk kõneaktina. Sõnastades mingi küsimuse julgeolekuprobleemina, kutsutaksegi see julgeolekuprobleemina ellu (Mälksoo, 2009, lk 21-22). Teisisõnu öeldes, julgeolekuprobleemide loomine toimub julgeolekustamise protsessi kaudu (Saluveer, 2011, lk 17), mille käigus „probleemi“ hakatakse julgeolekustama, kui selle eestvedajad, kelleks võivad olla nii poliitikud kui haritlased, hakkavad probleemist (ohust) rääkima, tõmmates sellega tõstatatud probleemile nii inimeste kui riigi tähelepanu (Buzan, 1997, pp. 13-14).

Julgeolekustamise õigustus tugineb siin seega ohustatud objektile (kõneaktile), mille säilimise eesmärgil on põhjendatud kasutusele võtta vastavaid meetmeid. Sellest lähtuvalt on aga Kopenhaageni koolkonna järgi võimalik sõnastada iga probleemi julgeolekuprobleemina. Määratledes ükskõik mida julgeolekuohuna, annab võimaluse laskuda äärmustesse ja väljuda mõistlikkuse piiridest, mida peetakse ühtlasi ka selle käsitluse nõrkuseks. Frankfurdi koolkonna kriitilise julgeoleku käsitlus, mille keskmeks on üksikindiviidi julgeoleku tagamine (Buzan & Hansen, 2009, p. 206) seabki kahtluse alla, kas kõiki ebaratsionaalseid poliitikaid võib siiski pidada kõneaktiks (Williams, 2003, p. 521), (Booth, 2007, p. 163). Samas on julgeolekustamise

teooria eestvedajad Buzan, Wæver ja Wilde märkinud, et tegemist saaks olla julgeolekustamisega, peab eksistentsiaalne oht olema kuulajaskonna poolt vastu võetud (Raaper, 2012, lk 16). Seega enne potentsiaalse ohu omaks võtmist auditoriumi poolt, on tegemist pelgalt julgeolekustamise kavatsusega, mis realiseerub julgeolekustamiseks alles pärast ohu tunnistamist ja määratlemist eksistentsiaalse ohuna. Jones (1999, p. 86) kritiseerides samuti Kopenhaageni koolkonda ütleb, et julgeolekustamine ei saa olla üksnes eliidi õigus vaid seda võivad teha ka teised ühiskonnagrupid (nt sotsiaalkultuurilised, majanduslikud).

Frankfurdi koolkonna kriitika seevastu seisneb selles, julgeolek on lahutatud traditsioonilisest võimust ja selle teostajatest (Luht, 2012, lk 74), sest keskendub riigi asemel hoopis inimeste emantsipatsioonile, mille raames vaadeldakse näiteks inimõiguste rikkumist, vähemuste õiguste piiramist, naiste vastast vägivalda ja vaesuses elavate rõhutust ja masendust julgeolekuprobleemina (Mälksoo, 2009, lk 23). Seega kui Kopenhageni koolkond keskendub julgeolekustamisele, siis Frankfurdi koolkond vastupidiselt, tegeleb pigem julgeolekustamisega rõhudes ennekõike vabanemisele ehk emantsipatsioonile, mis selle teooria kohaselt määrabki julgeoleku (Luht, 2012, lk 74). Julgeolekuteooriate kesksete ideede ja kriitika paremaks mõistmiseks on magistritöö autor koostanud järgneva tabeli (vt tabel 2).

Tabel 2. Julgeolekuteooriate võrdlus (Bigo, 2000; Booth, 2007; Buzan, 1997; Buzan & Hansen, 2009; C.A.S.E Collective, 2006; Daniel, et al. 2015; Jones 1999; Luht, 2012; Mälksoo, 2009; Raaper, 2012; Saluveer, 2011; Williams, 2003; autori koostatud)

Koolkond	Teooria keskne idee	Teooria kriitika
Kopenhaageni koolkond	Julgeolekustamine- kõneakt (julgeoleku käsitlemine tulenevalt sellest, kuidas julgeolekust räägitakse. Sõnastades mingi küsimuse julgeolekuprobleemina, kutsutakse see julgeolekuprobleemina ellu).	Kas kõiki ebaratsionaalseid poliitikaid saab pidada kõneaktiks? Julgeolekustamine ei saa olla vaid eliidi õigus.
Frankfurdi koolkond	Üksikindiviidi julgeoleku tagamine- vabanemine ehk emantsipatsioon, mis määrabki julgeoleku.	Julgeolek on lahutatud traditsioonilisest võimust ja selle teostajatest.
Pariisi koolkond	Julgeolekuväljal tegutsevate praktikute (politseiametnikud, tolliametnikud jne) sotsiaalse tegevuse ja tehnoloogiate analüüs (julgeolekupraktikud osalevad julgeolekuprobleemide määratlemises julgeolekuväljal tegutsemise kaudu).	Subjektiiivne lähenemine- ohte, mis eksisteerivad tajutakse õigesti. Teisalt aga tajutakse ohte, mida tegelikult ei eksisteeri ning ei tajuta ohte mis tegelikult eksisteerivad.

Kuritegudes kahtlustatavate ja süüdimõistetud tagaotsitavate käsitlemine eksistentsiaalse ohuna nähtub riikide vastastikuses jõupingutustes nende isikute leidmiseks, kinnipidamiseks ja taotlevale riigile üleandmiseks kasutatavates meetmetes. Sõlmides koostööleppeid ning kuuludes samadesse kuritegevusega võitlevatesse organisatsioonidesse tegeletakse õiguskaitseasutuste tiheda koostöö kaudu vastastikuse õigusabi rakendamisega. Kopenhaageni koolkonna mõistes on siin tegemist eesmärgipärase julgeolekustamisega. Vaadeldes rahvusvaheliselt tagaotsitavad isikuid julgeolekustamise teooria raamistikus, saab kõneaktiks olla rahvas, poliitiline stabiilsus, majanduslik julgeolek või üksikindiviidi heaolu- kõik see, mille eksistents on ohustatud ja mida on oluline süüteo toimepanija eest kaitsta. Nimetatu kuulajaskonna poolt vastu võtmine ning defineerimine julgeolekuprobleemina tähendab, et tarvidusele on võetud/võetakse meetmed kõneakti kui objekti edasiseks säilimiseks. Meetmeks on siin antud juhul näiteks EAW raamotsus või Schengeni infosüsteem, mille liikmesriigid kui kuulajaskond on vastu võtnud tagamaks tagaotsitava isiku kinnipidamine ja üleandmine.

Kui Kopenhaageni julgeolekustamise teooria suhestub mitmetahuliselt isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnaga, siis Frankfurdi koolkonnaga on keerulisem ühiseid puutepunkte leida, kui kõrvale jätta üldised postmodernismi tunnusjooned nagu individikesksus julgeoleku tagamisel. Turvalisuse tagamise prioriteetsusele viitab magistr töö autor töös läbivalt, kuid Frankfurdi koolkonna käsitus võimaldab seda mõista liiga ühekülgse jättes kõrvale sealjuures normatiivse võimu ja selle teostaja. Kuna riiklikud instantsid ja rahvusvahelise koostöö instrumendid annavad alused, võimalused ning vahendid isikute rahvusvaheliseks tagaotsimiseks, kuid Frankfurdi kriitiline julgeolekukäsitus lükkab võimukandja aspekti just kõrvale, ei saa Frankfurdi julgeolekukäsitluse lähtekohti süviti magistr töö rakendada.

Kolmanda koolkonnana on Mälksoo (2009, lk 23-24) välja toonud Pariisi Poliitikauuringute Instituudi sotsioloogilise julgeolekukäsitluse. Bigo (2000, p. 174) kohaselt seisneb sotsioloogilise julgeolekukäsitluse idee selles, et julgeolekupraktikud, kelleks on politseinikud, sõjaväelased, immigratsiooniametnikud, tolliametnikud, erasektori turvatöötajad jne, osalevad ise julgeolekuprobleemide määratlemises julgeolekuväljal *de facto* tegutsemise kaudu. Lisades eelnevale rahvusvahelisuse aspekti ta täpsustab, et Euroopa regiooni erinevate riikide politseiametnike vahel on selline koostöö ja teadmiste vahetamine muutumas üha tihedamaks ning toob näiteid julgeolekuprobleemide määratlemise tulemusel kasutusele võetud meetmetest infovahetuse tõhustamiseks (Interpol, SIS, Europol, sideohvitserid jne) (Bigo, 2000, p. 172).

Mälksoo (2009, lk 23) arvates keskendub sealäbi sotsioloogiline julgeolekukäsitlus julgeolekuväljal tegutsevate professionaalide sotsiaalse tegevuse ja tehnoloogiate analüüsile. Pariisi koolkond aktsepteerib sealjuures ka Kopenhaageni julgeolekukäsitlust ja nõustub, et julgeolek on sotsiaalselt konstrueeritud, kuid rõhutab, et kõneakti ja julgeoleku kui diskursiivse protsessi analüüsimise kõrval on oluline laiemalt tähelepanu pöörata ka julgeolekupraktikute tegevusele ning kogu kontekstile, kus julgeolekupraktikud tegutsevad ning eksisteerivad (Daniel, et al., 2015, p. 6).

Lähtuvalt eelnevast annab sotsioloogiline julgeolekukäsitlus põhimõtteliselt võimaluse igale julgeolekuvaldkonnas töötavale ametnikule kaasa rääkida julgeolekuprobleemide määratlemisel oma igapäevaste tööülesannete täitmise kaudu. Nende küsimuste tõstatamine ning teadmiste vahetamine loob pinnase diskussiooniks, mille raames toimub julgeolekuohtude määramine ja piiritlemine. Isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkond ei ole siinkohal kindlasti erand, kuid küsimus on pigem selles, kuidas, mis vaatenurgast ja kui objektiivselt professionaalsed julgeolekuvõrgustikud probleemkohtasid kujutavad kui nad, Mälksoo (2009, lk 23) sõnu kasutades, nii öelda “oma tõde” monopoliseerivad, pannes nii maksma oma võimu. Buzan & Hansen (2009, p. 33) märgivad, et sarnaselt inimestele tajuvad ka riigid ohte, mida tegelikult ei eksisteeri ning ei näe või ei taha näha ohte, mis tegelikult eksisteerivad. Nad lisavad, et niisamuti nagu ohte on võimalik subjektiivses lähenemises ette kujutada ja ignoreerida, võib neid ka ratsionaalselt ja õigesti hinnata (Buzan & Hansen, 2009, p. 33).

Järgnevalt analüüsib magistritöö autor **Eesti julgeolekupoliitilisi dokumente**. Postmodernsele kontseptsioonile omaselt keskendutakse suuresti nn pehmetele ehk asümmeetrilistele julgeolekuohtudele.

Julgeoleku ja rahva turvalisuse tagamise prioriteetsus avaldub nii rahvusvahelistes kui Eesti siseriiklikes julgeolekupoliitilistes dokumentides. Euroopa julgeolekustrateegia (Council of the European Union, 2003), Euroopa Liidu sisejulgeoleku strateegia (edaspidi ISS) (Council of the European Union, 2010a) ning ISS-i rakendusmeetmeid sisaldav Euroopa Liidu (edaspidi EL) (European Commission, 2010) sisejulgeoleku strateegia toimimise tegevuskava kannavad endas eesmärgid, mis taanduvad EL-i ja tema kodanike turvalisusele ning kaitsele. Kõik EL-i julgeoleku valdkonnas tehtud otsused on aga omakorda seotud ÜRO eesmärkidega (Council of the European Union, 2008, p. 4). Võttes aluseks JPA (2010, lk 4), lähtub Eesti

Julgeolekupoliitika ÜRO põhikirjas sätestatud põhimõtetest ning korraldab julgeoleku tagamise liikmelisuse kaudu NATO-s ja EL-is. Booth (1990, p. 35) järgi ei saa riikide julgeoleku tagamine toimuda üksteise arvelt, vaid peab toimuma ühise jõupingutusena. See osutub selgelt, et Eesti julgeolekupoliitilised dokumendid on kooskõlas postmodernse julgeolekukäsitlusega ning arvestavad rahvusvahelisi printsiipe siseriikliku julgeolekupoliitiliste ja turvalisusega seotud eesmärkide seadmisel ning nähtub ka järgnevas.

Eesti julgeolekupoliitika läbivaks jooneks on põhiseadusest tulenev ülesanne tagada kõigi sisemiste ja välispoliitiliste vahenditega demokraatliku Eesti riigi püsimine (Tabur, 2003, lk 19). JPA-s (2010), Lisa 1 on nimetatud sõnastatud eesmärgipäraselt: "Eesti julgeolekupoliitika eesmärk on kindlustada Eesti riigi iseseisvus ja sõltumatus, territoriaalne terviklikkus, põhiseaduslik kord ning rahva turvalisus". Inimeste turvalisuse kindlustamisega seonduvad eesmärgid ja põhimõtted on sõnastatud omakorda dokumendis TPPS (2008). JPA-t ja TPPS-i võib pidada sisejulgeoleku valdkonna alusdokumentideks. Seda põhjusel, et JPA-s on sõnastatud Eesti julgeolekukäsitlus kajastades kõiki riigi julgeoleku tagamise seisukohalt olulisi valdkondi. (Paet, 2010, lk 1) TPPS-s kui strateegilises dokumendis on mõtestatud teadmistepõhine lähenemine valdkonnapoliitika kujundamisele (Pomerants, 2009, lk 5).

Lisaks JPA-le sisaldab rahva turvalisuse tagamisega seonduvaid aspekte erinevate perioodide kohta koostatud Siseministeeriumi valitsemisala arengukavad (edaspidi VAAK), kus on eesmärgipõhiselt sõnastatud inimeste turvalisuse tagamise ja turvatunde suurendamise vajadus (Siseministeerium, 2014, lk 1), (Siseministeerium, 2013, lk 1), (Siseministeerium, 2012, lk 1), (Siseministeerium, 2011, lk 1) ja (Siseministeerium, 2010, lk 1). Kõik VAAK arengukavad sisaldavad isikute rahvusvahelise tagaotsimisega puutumuses olevaid tegevusi. Kolmes viimases dokumendis on isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkond esindatud kriminaalmenetlust ja (organiseeritud) kuritegevuse vastast võitlust puudutavas meetmes, vastavalt 2010. aastal punktides 1.9 ja 1.10, 2011. aastal punktis 6.5 ning 2012. aastal punktides 3.1.2 ja 6.1 (Siseministeerium, 2010, lk 20), (Siseministeerium, 2011, lk 35), (Siseministeerium, 2012, lk 31).

VAAK 2014-2017 ja VAAK 2015-2018 on struktuurilt võrreldes varasematega erinevad ning nimetatud andmed leiab sektsioonist „Eesmärgid ja tegevused“ vastavalt punktist 15.1 (Siseministeerium, 2013, lk 13) ning punktist 11.9 (Siseministeerium, 2014, lk 17).

Viidatud jaotiste all räägitakse välisriigist saabunud abistamistaotluste õigeaegsest täitmisest, SIS II rakendamisest, Interpoli kaudu andmete edastamise võimekuse tõstmisest, suutlikkusest viia loovutamise- või väljaandmismenetlus läbi 70 isiku suhtes aastas ning tagaotsimisteenuse tagamisest kuritegude lahendamise võimekuse kontekstis. Teise riigi tagaotsimise palve on oma olemuselt samuti abistamistaotlus seega arengukavadest tulenev eesmärk (suurendada inimeste turvalisust ja riigi julgeolekut) otseses puutumatuses ka isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnaga. Vahetu seos avaldub siin selles, et rahvusvaheliselt tagaotsitavate isikute puhul on tegemist tõsistes kuritegudes kahtlustatavate ja süüdimõistetutega (määratletud EAW raamotsusega) (Council of the European Union, 2002, p. 3), kelle kohta on välja antud rahvusvaheline vahistamise käsk ning seetõttu on nende isikute leidmine ning kinnipidamine olulise tähtsusega nii rahva turvalisuse kui riigi sisemise julgeoleku aspektist vaadatuna.

Eelneva illustreerimiseks toob magistr töö autor näiteks Beck'i, Clingermayer'i, Ramsey, (2004, p. 163) poolt läbiviidud uuringu, mille kohaselt väheneb inimeste turvatunne ning kasvab hirm kuriteo ohvriks langeda olukorras, kus kuriteo toimepanija elab või viibib nende naabruskonnas. Kuigi nimetatud uurimustöö keskendus sellele, kuidas mõjutab elanikkonna turvatunnet karistuse ära kandnud seksuaalkurjategija elama asumine nende naabruskonda, saab siin paralleele tuua karistuse kandmist vältiva süüdimõistetud tagaotsitavaga.

Järgnevaid VAAK arengukavast tulenevaid seoseid isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnaga iseloomustab magistr töö autor SIS, SIS II ja Interpoli rahvusvaheliselt tagaotsitavate isikute ning loovutamiste ja väljaandmiste statistikale tuginedes. *Lause eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).*

Tabel eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

2007. aastal ühines Schengeni alaga üheksa uut liikmesriiki, mille mõjud ilmnisid tajutavalt 2008. aastal, kui järsult kasvas SIS-is tagaotsimistaotluste arv (vt tabel 3). 2011. aasta tagaotsimisteadete hüppeline suurenemine on omakorda tingitud Bulgaaria ja Rumeenia poolt SIS-i kasutusele võtmisest 2010 aasta sügisel. Lisaks tagaotsitavate arvulisele suurenemisele on kasvanud loovutamiste ja väljaandmiste maht (Justiitsministeerium, 2015, lk 1) (vt tabel 4).

Tabel 4. Isikute loovutamine ja väljaandmine 2004-2014 (Väljaandmised...2015:1)

Aasta	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Loovutamiste arv	14	62	72	81	106	89	115	123	125	152	146
Väljaandmiste arv	31	20	7	9	5	7	10	13	9	13	14

Tabelis 4 esitatud ülevaade hõlmab nii Eestile kui Eesti poolt loovutatud ja väljaantud isikud ning sellest nähtub selgelt, et tagaotsitavate arvuline suurenemine on kasvatanud omakorda loovutamiste ja väljaandmiste mahtu. Lisaks on võimalik tabelite 3 ja 4 põhjal järeldada, et andmete vahetamise tõhustamisel ja operatiivsel edastamisel on oluline roll tagaotsitavate isikute tabamisel. 2008. aasta loovutatud isikute märkimisväärne kasv võrreldes eelneva perioodiga on otseselt seotud SIS-i kasutusele võtmisega uute liikmesriikide poolt aastal 2007. Lähtudes sellest, et 2005-2007 jäi kasvu marginaal 10 isikuni aastas, on see arvestatav näitaja rahvusvahelise koostöö efektiivsuse seisukohast, millest saab järeldada, et andmete vahetamise võimekuse suurenemine võimaldab tõhusamat ja efektiivsemat rahvusvahelist koostööd.

2005. aasta loovutamiste kasv ning väljaandmiste vähenemine on samuti selgitatav võimekuse parandamisega rahvusvahelise koostöös, mis tulenes Eesti ühinemisest EAW raamotsusega (Justiitsministeerium, 2004), millega isikute üleandmine taotlevale riigile muutus oluliselt lihtsamaks ja kiiremaks. Nagu tabelist (vt tabel 4) nähtub jätkus väljaandmiste vähenemine ning loovutamiste suurenemine ka järgnevatel aastatel.

Peale JPA, TPPS, VAAK dokumentide oluline veel ära märkida Kriminaalpoliitika arengusuunad (2010), mille punkt nr. 27 ütleb, et organiseeritud ja piiriülese kuritegevuse vastases võitluses tuleb kasutada ning arendada rahvusvaheliste organisatsioonide justiits- ja politseikoostööd. Punktis nr. 27 sätestatud saab käsitleda muu hulgas kohustusena edendada isikute rahvusvahelist tagaotsimise valdkonda kui ühte rahvusvahelise politseikoostöö osa.

Viimasena tõstab magistr töö autor esile 2015 aastal valminud Siseturvalisuse arengukava 2015-2020 (edaspidi STAK) (Siseministeerium, 2015a), mis koondab siseturvalisuse poliitika kujundamise ja elluviimisega seotud teemad viies ellu muuhulgas TPPS-is sõnastatud põhimõtteid (Siseministeerium, 2015b). STAK märgib nii turvalisema kogukonna kui sisejulgeoleku suurendamise peatükkides olulise tegevusena ära süütegude lahendamise võimekuse arendamise, mille alla kvalifitseeritakse dokumendis ka nii isikute tagaotsimine kui rahvusvaheline koostöö (Siseministeerium, 2015a).

Viidates eelnevale on kuritegudes kahtlustavate ja süüdimõistetud isikute tagaotsimise valdkond otseselt seotud Eesti julgeolekupoliitilistes dokumentides seatud eesmärkide täitmisega. JPA-s ja TPPS-is avaldub seos kaudsemalt- julgeoleku ja turvatunde suurenemise

kaudu tagaotsitava tabamisel. STAK, VAAK dokumendid ja Kriminaalpoliitika arengusuunad seevastu näitavad konkreetsemalt isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonna olulisust. Nimetatud dokumendid ei märgi küll detailselt ära (välja arvatud VAAK), mida ja milliseid tegevusi peaks täpselt arendama, kuid osutavad üheselt, et isikute rahvusvaheline tagaotsimine on nii eraldiseisvana kui turvalisuse ja julgeoleku tagamise kaudu päevakajaline valdkond.

Kõigis eeltoodud dokumentides lähtutakse postmodernsest kontseptsioonist, mis tähendab seda, et ohtu riigi julgeolekule ja inimeste turvalisusele nähakse üksikisikutelt või indiviidide gruppidele, mitte niivõrd teistelt riikidelt. Vastupidi, ühiste väärtuste, hoiakute ja mõtteviiside leidmise kaudu, püütakse rahvusvahelisi suhteid ja koostööd hoida ja tõhustada.

1.2. Isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõiste analüüs ja olemuse avamine

Käesolevas alapeatükis antakse magistritööle raamistik läbi tagaotsimise mõiste määratlemise, mille raames avatakse isikute (rahvusvahelise) tagaotsimise olemus. Esmalt analüüsitakse tagaotsimise mõistet Eesti siseriiklike dokumentide põhjal, mida hiljem kõrvutatakse ja võrreldakse teiste riikide tagaotsimise mõiste käsitlustega. Peatüki lõpus sõnastatakse magistritöö autori poolt isikute tagaotsimise mõiste definitsioon, mis kujuneb eelneva analüüsi põhjal. Lõplik isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõiste definitsioon formuleeritakse uuringu tulemusi esitavas alapeatükis 2.2 (käesolev töö 54) empiirilise uuringu teostamise järgselt.

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Rektori otsus: 06.11.2012 nr 6.1-15/4737

Teabevaldaja nimi: Sisekaitseakadeemia

Juurdepääsupiirangu alus: AvTS § 35 lg 1 p 3, 5', 19; PPVS § 4 lg 5

Lõpptähtaeg: 14.05.2020

Märke vormistamise kuupäev: 14.05.2015

Lehekülg eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Rektori otsus: 06.11.2012 nr 6.1-15/4737

Teabevaldaja nimi: Sisekaitseakadeemia

Juurdepääsupiirangu alus: AvTS § 35 lg 1 p 3, 5', 19; PPVS § 4 lg 5

Lõpptähtaeg: 14.05.2020

Märke vormistamise kuupäev: 14.05.2015

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Järgnevalt selgitab magistritöö autor tagaotsimise mõistet kolme teadusartikli põhjal. Vinesh Basdeo annab artiklis, mis räägib tagaotsitavate isikute otsimisest ja kinnipidamisest, ülevaate tagaotsimise mõiste määratlusest Ameerika Ühendriikide, Kanada ja Lõuna-Aafrika poolt. Nimetatud autori järgi on Ameerika Ühendriikide Ülemkohus (*Supreme Court of the United States*) selgitanud tagaotsimist kui ametivõimude sekkumist inimese privaatruumi, mille käigus rikutakse isikupuutumatus, tungitakse eravaldusesse või vaadatakse läbi dokumente ning

isiklike asju. Kanada tagaotsimise mõiste lisab sellele eesmärgi, öeldes et tagaotsimine on igasugune sekkumine tagaotsitava isikupuutumatusse, eraellu või eraomandisse tema kinnipidamise, tema kontrollimise või informatsiooni hankimise eesmärgil. Lõuna-Aafrika Politsei Teenistuse (*South African Police Service*) järgi on tagaotsimine tegevus, mille käigus kontrollitakse visuaalselt või füüsiliselt tagaotsitava asukoha tuvastamise eesmärgil isikuid, konteinereid ja territooriume. Kuigi autor märgib, et Lõuna-Aafrikas ei ole tagaotsimise mõiste päris selgelt määratletud ja tähendus sõltub tagaotsimise raames läbiviidud tegevustest, on tagaotsimine seotud alati privaatrüümi sekkumisega (Basdeo, 2009, pp. 404-405).

Samalaadsele privaatsust puudutavale järeldusele on jõudnud ka Kerr (2005, p. 549), kes ütleb, et tagaotsimine on ametivõimude tegevus, millega rikutakse inimese õigustatud ootust tema privaatsusele võttes aluseks Ameerika Ühendriikide Ülemkohtu 2005 aasta sõnastuse. Gould (2004, p. 326) lisab juurde ametivõimude vaatenurga, öeldes et tegemist on politseiametike poolt teostatava toiminguga.

Analüüsid eeltoodud lähenemisi, keskendub Ameerika Ühendriikide Ülemkohtu mõiste eraellu sekkumise aspektile, millega rikutakse inimese õigustatud ootust privaatsusele. Kanada sõnastus lisab privaatsuse rikkumise vaatenurgale tagaotsimise eesmärgi, näidates, mille jaoks toimingu läbiviimine on vajalik, kuid ei nimeta, kes seda peaksid teostama. Nii Gould'i kui Kerr'i vahendusel pakutud varasem Ühendriikide Ülemkohtu definitsioon on liialt üldsõnaline, sest mõlemad autorid küll märgivad, kes on tagaotsimise läbiviimise eest vastutav, kuid sõnastuses puudub eesmärgipäralisus ehk lahti on kirjutamata, kuhu tegevusega tahetakse jõuda. Basdeo poolt välja toodud hilisem Ühendriikide Ülemkohtu definitsioon täpsustab, milles konkreetselt inimese privaatsuse rikkumine võib seisneda, kuid ei selgitata, millistel eesmärkidel tagaotsimist läbi viiakse. Kõikidele definitsioonidele on omane asjaolu, et ükski nimetatuid ei hõlma endas tagaotsimise sisulisi tegevusi peale Lõuna-Aafrika, kuid antud sõnastusest on jällegi välja jäetud, kelle poolt tagaotsimist teostatakse. Samuti ei käsitle Lõuna-Aafrika definitsioon eraellu sekkumise momenti, erinevalt Põhja- Ameerikast, kus inimese ühe põhiõiguse rikkumine on paigutatud keskele kohale. Tagaotsimise mõistete võrdlus on esitatud autori poolt koostatud tabelina (vt tabel 5).

Tabel eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lähtuvalt asjaolust, et tagaotsimisega riivatakse Eesti Vabariigi põhiseadusega (2015) inimesele antud põhiõigusi (§ 20 ja § 26, mis käsitlevad õigust isiku vabadusele ja isikupuutumatussele (§ 20) ja õigust eraelu puutumatussele (§ 26)) vaid seaduses sätestatud juhtudel ja korras, on sõnastusest teadlikult välja jäetud tagaotsitava eraellu sekkumise ja isikupuutumatusse vaatenurk, mida eelmärgitud teadusartiklites keskse elemendina kajastati.

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Järgnevalt selgitab magistri töö autor tagaotsimise mõistet termini „rahvusvaheline“ kontekstis, et anda magistritööle pealkirjast tulenev veelgi konkreetsem raamistik. Eesti keele seletav sõnaraamat tähistab terminit „rahvusvaheline“ järgmiselt: „Eri rahvaste või riikide vaheline, neisse puutuv, neid siduv, neid kohustav või neile ühine“ (Langemets, et al., 2009).

Võttes aluseks vähemalt kahe riigi omavahelise seotuse nõude, käsitletakse magistritöös isikute rahvusvahelise tagaotsimise all Eesti riigi taotluse alusel kuriteos kahtlustatava või süüdimõistetud tagaotsimist välisriigist/välisriikidest õiguslikult siduva koostöölepe (leping, konventsioon) alusel eelsõnastatud tagaotsimise mõiste tähenduses.

1.3. Isikute rahvusvahelise tagaotsimise õiguslik alus

Järgnevalt antakse ülevaade KrMS sätetest, mis reguleerivad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimist ning tuuakse välja õiguslikud alused, millele tuginedes antakse välja tagaotsitava isiku suhtes rahvusvaheline vahistamiskäsk.

Siseriikliku tagaotsimise kord on reguleeritud KrMS (2015) § 140-ga. Sama seadustiku § 138 lg 3 sätestab, et menetleja kutsel ilmumata jäänud väljakutsutud kahtlustatava, süüdistatava või süüdimõistetud võib kuulutada tagaotsitavaks järgides KrMS § 140 sätteid. Rahvusvahelise tagaotsimise alustamisel juhindutakse KrMS §-des 457-459 või § 507 ja § 508 sätestatust. KrMS ei reguleeri rahvusvahelise tagaotsimise raames tehtavaid tegevusi, vaid sõnastab tingimused, mis peavad olema täidetud, et alustada välisriigilt isiku väljaandmise taotlemist (KrMS § 457). Lisaks menetluse alustamise sätetele, esitab seadus nõuded väljaandmise taotluse sisule (KrMS § 458) ning nimetab pädeva asutuse väljaandmis-taotluse esitamiseks teisele riigile (KrMS § 459). Isiku loovutamise taotluses, kus vahistamismäärus esitatakse EL liikmesriigile, toob seadus välja pädevad asutused, kellel on õigus EAW väljastamiseks (KrMS § 507) ja seab tingimused vahistamismääruse sisule, vormile ning edastusviisile (KrMS § 508).

Lähtudes KrMS-st (2015) on erisus väljaandmise ja loovutamise taotluse vahel see, et loovutamise taotluse regulatsiooni osas ei tooda eraldi välja sätteid, mis on aluseks teiselt liikmesriigilt isiku loovutamise taotlemiseks. Nimetatu on selgitatav asjaoluga, et loovutamise tingimused ja loovutamise taotlemise tingimused liikmeriikide vahel on sõnastatud üksikasjalikult EAW raamotsuses (Council of the European Union, 2002, pp. 2-5). Märgitud raamotsus on Eesti õigusesse sisse viidud 1. juulil 2004 jõustunud Kriminaalmenetluse seadustikuga (Rummo, 2004, lk 568). EAW vorm kehtestati Eestis esmakordselt 13.07.2004 vastu võetud justiitsministri määrusega nr. 54 (Justiitsministeerium, 2004) ja tühistati justiitsministri 22.12.2014 määrusega nr 38, kui kehtestati uus ajakohastatud EAW vorm lähtuvalt KrMS § 508 lõikest 2 (Justiitsministeerium, 2014) (vt Lisa 1 Euroopa vahistamismääruse vorm).

EAW näol on tegemist väljaandmismenetluse lihtsustatud vormiga- loovutamismenetlusega, mis on oma olemuselt kiirem ning lihtsam võrreldes väljaandmismenetlusega. Mis EAW funktsiooni puudutab, siis nimetatuga esitatakse EL-i liikmesriigi pädeva õigusasutuste poolt

teisele Euroopa Liidu liikmesriigile taotlus isiku kinnipidamiseks, vahi alla võtmiseks ning loovutamiseks kriminaalmenetluse jätkamise või jõustunud kohtuotsusega mõistetud vangistuse täideviimiseks.

Sisuline erisus isiku loovutamise ja väljaandmise vahel seisneb selles, et väljaandmine toimub riikide vahel, kes ei kuulu Euroopa Liidu ühendusse ning loovutamine leiab aset üksnes EL-i liikmesriikide vahel. Väljaandmistaotluste esitamisel ja menetlemisel juhindutakse Väljaandmise Euroopa konventsioonist, selle kahest lisaprotokollist ning teatud juhtudel seonduvalt Euroopa Liidu liikmesriikidega Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise lihtsustatud väljaandmise konventsioonist ning Euroopa Liidu liikmesriikide vahelisest väljaandmise konventsioonist. Kaks viimast ei ole kohaldatavad eraldi õigusaktidena, vaid nad sätestavad väljaandmismenetluse teatud aspekte EL-i liikmesriikide vahel võttes aluseks Väljaandmise Euroopa konventsiooni (Justiitsministeerium, 2006). Sellisteks riikideks on näiteks Norra, Šveits ja Island, kes kuuluvad küll Schengenisse, kuid ei ole liitunud EL-ga. Väljaandmismenetluses nimetatud riikidega tuginetakse Väljaandmise Euroopa konventsioonile (1957), selle esimesele (Väljaandmise Euroopa konventsiooni lisaprotokoll, 1975) ja teisele lisaprotokollile (Väljaandmise Euroopa konventsiooni teine lisaprotokoll, 1978). Vastupidises olukorras, kus riik kuulub EL-i, kuid ei ole ühinenud Schengeni alaga (nt Inglismaa ja Iirimaa), kohaldatakse isikute üleandmisel tavapärasest loovutamismenetlust lähtuvalt EAW raamotsusest.

Lihtsustatud korrast väljaandmismenetlust saab kohaldada, kui menetlusalune isik annab nõusoleku enda väljaandmiseks taotlevale riigile lihtsustatud korras ehk ilma väljaandmise õiguslikku lubatavust kohtulikult kontrollimata. Lisaks EAW raamotsusele ning erinevatele väljaandmist reguleerivatele konventsioonidele, tuginetakse väljaandmismenetluses vastastikustele õigusabi lepingutele. Isikute väljaandmist Ameerika Ühendriikidega reguleerib näiteks Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse vaheline väljaandmise leping (2006) (edaspidi Eesti – USA leping 2006).

Nagu juba eelnevalt märgitud on EAW näol tegemist rahvusvahelise vahistamiskäsuga, mis tuginedes nii riikidevahelisele kokkuleppele kui siseriiklikule õigusele, on ühtlasi aluseks isiku rahvusvaheliseks tagaotsimiseks. Viimane peab omakorda aga baseeruma kehtival siseriiklikul tagaotsimisel, ilma milleta rahvusvahelist tagaotsimist kohaldada ei saa. Seega isiku

loovutamise või väljaandmise eesmärgil seatud rahvusvaheline tagaotsimine on õiguspärane alates hetkest, kui kohus on välja andnud isiku suhtes siseriikliku vahistamismääruse (KrMS (2015) § 132), pädev õiguskaitseasutus koostanud tagaotsimismääruse ning välja andnud EAW. Tagaotsimismääruse koostamiseks pädev õiguskaitseasutus on KrMS § 140 lg 1 järgi menetleja, kelleks saab sama seaduse § 16 lg 1 alusel olla kohus, prokuratuur või uurimisasutus. EAW-d on pädev KrMS § 507 lg 1 ja 2 järgi välja andma kohtueelses menetluses prokuratuur ja kohtumenetluses kohus, kelle menetluses on EAW aluseks olev kuritegu. Jõustunud kohtulahendi täitmiseks on EAW-d pädev esitama kohtulahendit täitmisele pöörav maakohus. Väljaandmistaoitlust on KrMS § 457 lg 3 järgi seevastu pädev koostama kohtueelses menetluses prokuratuur, kohtumenetluses kohus ning kohtuotsuse täitmise staadiumis Riigiprokuratuur, mis esitatakse justiitsministri allkirjaga (KrMS § 459 lg 1) konkreetse riigi pädevale asutusele Justiitsministeeriumi kaudu (KrMS § 457 lg 7).

KrMS (2015) § 140 lg 3¹ tekitab arusaama nagu kahtlustatava, süüdistatava või süüdimõistetu tagaotsimine on võimalik ainult koos siseriikliku vahistamismäärusega. Tegelikuses võib esineda olukordi, kus välja on antud ainult tagaotsimismäärus, sest vahistamiseks alused puuduvad või vastupidi, väljastatud on üksnes vahistamismäärus, sest juriidiliselt puudub vajadus tagaotsimismääruse järele. Vahistamise ja tagaotsimise seadusest tulenevad alused on küll erinevad, kuid põhjus, kriminaalmenetlusest kõrvalehoidumine, võib olla sama.

KrMS § 131 lg 4 ei eelda tegelikult tagaselja vahistamisel tagaotsimismääruse koostamist ning isiku rahvusvaheliselt tagaotsitavaks kuulutamisel piisab siseriikliku vahistamismääruse olemasolust ning EAW-st. Rahvusvahelise tagaotsimise puhul on tagaotsimismäärus vajalik siseriikliku tagaotsimise alustamise aspektist vaadatuna. Kehtiva tagaotsimiskorra 22.1 kohaselt on tagaotsimise aluseks tagaotsimismäärus (Politsei- ja Piirivalveamet, 2012), mis on omakorda aluseks isiku siseriiklikult tagaotsitavaks kuulutamisel PPA Menetlusinfosüsteemis (edaspidi MIS), mille kaudu toimub tehniliselt rahvusvaheliselt tagaotsitavaks kuulutatud isiku andmete edastamine SIS kesksüsteemi. Sellest tulenevalt on vaja tagaotsimismäärust, et isik SIS-is rahvusvaheliselt tagaotsitavaks kuulutada. Kuigi KrMS (2015) § 131 lg 4 seda tegelikult ei eelda. Seega rahvusvahelise tagaotsimise vaatenurgast, on tagaotsimismääruse puhul tegemist üleliigse dokumendiga. Võrdluseks toob magistr töö autor isiku tagaotsimiseks kuulutamise Interpoli andmebaasis, mis toimub tehniliselt eraldiseisvalt MIS-ist ning ei nõua

vastava dokumendi olemasolu. Seega piisab juriidiliselt isiku rahvusvaheliselt tagaotsitavaks kuulutamisel EL-i liikmesriikides siseriiklikust vahistamismäärusest või täitmisele pööratud vangistuse aluseks oleva jõustunud kohtulahendi olemasolust ja EAW-st ning väljaspool EL-i siseriiklikust vahistamismäärusest (KrMS § 131 lg 4) või täitmisele pööratud jõustunud kohtulahendi olemasolust.

Vastupidine olukord, kus isiku suhtes on väljastatud vaid tagaotsimismäärus ning puudub vahistamismäärus saab ilmnedä vaid siseriikliku tagaotsimise korral, sest rahvusvahelise tagaotsimise eelduseks on igal juhul siseriikliku vahistumismääruse olemasolu, millele tuginedes väljastatakse EAW. Ilma vahistamismääruseta olemasoluta ennast varjama asunud isiku tagaotsimist välisriigist ei saa pidada otstarbekaks, kui lähtuda sellest, et tagaotsimist teostatakse isiku suhtes tema kriminaal- või kohtumenetlusele allutamise eesmärgil. Sellises olukorras on võimalik üksnes isiku asukoha tuvastamine, kuid tema kinni pidamiseks välisriigis alused puuduvad. Tagaselja vahistamine ongi suunatud sellele, et isikut oleks võimalik välisriigis kinni pidada ning allutada Eestis toimuvale kohtu- või kriminaalmenetlusele või tagada tema suhtes jõustunud kohtulahendi täitmine.

1.4. Isikute rahvusvahelise tagaotsimise kanalid

Isikute rahvusvaheline tagaotsimine toimub formaalselt Schengeni ja/või Interpoli kanali kaudu, mille rakendamisel arvestatakse olemasolevat teavet tagaotsitava isiku arvatava paiknemise piirkonna kohta. Kanali all peab magistritöö autor siinkohal silmas infosüsteemi, kuhu tagaotsimine sisestatakse ning geograafilist piirkonda, mida konkreetne kanal katab. Lisaks rahvusvaheliselt kokkulepitud ametlikele kanalitele saab tagaotsimise protsessi alternatiivse võimalusena kaasata erinevaid rahvusvahelisi õiguskaitseasutusi ning politseiilisi koostöövõrgustikke. Tulenevalt lähteinformatsioonist teeb tagaotsija valiku ametlike ja vajadusel ka alternatiivsete võimaluste rakendamise osas. Tagaotsimiskanali valik sõltub nii olemasolevast informatsioonist kui Sirene käsiraamatus (European Commission, 2013a, pp. 11-12) sõnastatud reeglitest sõnumite ja hoiatusteadete vahetamise kohta. Kuna Schengeni ja Interpoli kanali kasutamistingimused on mõneti erinevad, analüüsib magistritöö autor isikute rahvusvahelise tagaotsimise põhimõtteid ja võimalusi tagaotsimiskanali põhised.

Traditsiooniliste tagaotsimiskanalitena käsitletakse magistritöös infosüsteemi SIS II ja Interpoli andmebaasi. Alternatiivsetest võimalustest tutvustatakse ENFAST (*European Network of Fugitive Active Search Teams*) koostöö võrgustikku kui vahetat koostöövormi, mis keskendub isikute rahvusvahelise tagaotsimist teostavate üksuste otsesele koostööle EL-i liikmesriikides.

SIS II, mis võeti liikmesriikide poolt kasutusele 09.04.2013 (Shatter, 2013, p. 10) võimaldab liikmesriikide õiguskaitseasutustel (piirikontroll, toll, politsei) vahetada omavahel hoiatusteateid (European Commission, 2013b). Lisaks tagaotsitavatele isikutele vahendab süsteem hoiatusteateid teadmata kadunud isikute ja kaotatud või varastatud esemete kohta (sõidukid, pangatähed, tulirelvad, dokumendid, dokumendiplangid, veesõidukid, õhusõidukid, paadimootorid, konteinerid, tööstusmasinad, maksevahendid) (European Commission, 2013c).

Isikute rahvusvaheline tagaotsimine loovutamise või väljaandmise eesmärgil toimub SIS II-s artikkel 26 alustel vastavalt 12. juuni 2007 nõukogu otsusele 2007/533/JHA. Artikkel 26 rakendamisel lähtutakse sama otsuse artikkel 27-31 sätetest (Council of the European Union, 2007a, pp. 73-74). *Lause eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).*

Laused eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldavad juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Vastavalt Komisjoni otsuse 2008/334/JHA punktile 3.5.1 kantakse A vormile andmed EAW-lt (The Commission of the European Communities, 2008, p. 65). Teisteks sagedamini vahetatavateks vormideks on vorm F ehk lipu lisamine, vorm G, mida kasutatakse tabamuse korral ning vorm M, mis on mõeldud muu teabe vahetamiseks.

Lipu küsimine/lisamine tähistab teise riigi taotluse alusel tehtavat ülestähendust hoiatusteate juurde, milles märgitakse, et lippu küsinud riigi territooriumil ei saa hoiatusteatega küsitud meedet (antud juhul kinnipidamine loovutamise/väljaandmise eesmärgil) rakendada põhjusel,

et meede on vastuolus selle riigi siseriikliku õigusega. Sisuliselt tähendab see, et taotleva riigi EAW-s märgitud kuritegu ei ole lippu küsivas riigis kriminaalkuriteona kvalifitseeritud ja täitmata on EAW raamotsusest (Council of the European Union, 2002, p. 3) tulenev topelt karistatavuse nõue.

Nii SIS II kui Interpoli andebaasi eelistamine tagaotsimiskanalina on seotud olemasoleva informatsiooniga tagaotsitava isiku arvatava või teadaoleva paiknemise kohta. Kui on teada, et isik viibib väljaspool Schengeni ala kolmandas riigis, mis ei ole EAW raamotsusega kaetud, ei ole EAW väljaandmine otseselt vajalik. Pädev õiguskaitseasutus koostab väljaandmistaotluse ning edastab selle täitvale riigile. Kommunikatsiooni lihtsustamiseks selle riigiga politseikoostöö aspektist vaadatuna saab kasutada antud juhul Interpoli andmebaasi võimalusi sisestades isiku kohta hoiatusteate *Red Notice*'i või *Diffusion*'i kujul. Juhul, kui puudub igasugune teave isiku võimaliku asukoha osas, on otstarbekas kaaluda siiski EAW väljaandmist ning selle alusel SIS II-te hoiatusteate lisamist. Nimetatud tegevusega suurendatakse võimalusi tagaotsitava tabamiseks läbi passiivse tagaotsimise. Sellisel juhul on tagaotsimisteade SIS II-s, kuid peale esmase info edastamist kõikidele liikmesriikidele aktiivset teabevahetust täiendavalt ei toimu ning tabamine võib toimuda juhuslikult: isiku väljumisel/sisenemisel Schengenisse, rutiinse politseikontrolli käigus tänaval või olukorras, kus huvipakkuv isik peetakse konkreetses riigis kinni õigusrikkumise toimepanemisega.

Ühelt poolt on tagaotsimiskanalit eelistamine seotud informatsiooniga tagaotsitava isiku arvatava või teadaoleva paiknemise kohta. Teisalt ütleb Käsiraamat, et SIS II teated on prioriteetsed Interpoli teadete ees ning sidekanalina tuleb eelistada Schengenit ja Interpoli hoiatusteateid kasutatakse Schengeni alal ainult erandkorras. Käsiraamat lisab, et vältida tuleb paralleelseid hoiatusteateid sama isiku kohta SIS II-s ja Interpoli andmebaasis. Olukorras, kus samaaegsete hoiatusteade levitamine mõlema kanali kaudu on siiski vajalik, peab Interpoli teade, mis hõlmab ka Schengeni ala, sisaldama märkust „välja arvatud Schengeni riigid“ (The Commission of the European Communities, 2008, pp. 11-12). Seega, kui on teada, et tagaotsitav viibib Schengeni alal, sisestatakse tema kohta hoiatusteade SIS II-te. Olukorras, kus puudub informatsioon tagaotsitava võimaliku paiknemise kohta välisriigis tuleb samuti eelistada hoiatusteate sisestamist SIS II-te. Kui on teada, et tagaotsitav asub väljaspool Schengeni ala, koostatakse isiku suhtes hoiatusteade ka Interpoli andmebaasis. Seega välistatud olukord, kus isikut otsitakse nii SIS II kui Interpoli kaudu, kuid antud juhul peab Interpoli teade, mis hõlmab

Schengeni ala, sisaldama märkust „välja arvatud Schengeni riigid“ vältimaks dubleerivaid tegevusi Sirene ning Interpoli büroo vahel. Kuigi Sirene käsiraamat soovib sellist olukorda vältida, võib paralleelselt mõlema kanali kasutamise vajadus ilmnedu olukorras, kus tagaotsitava liikumisharjumused hõlmavad nii Schengeni ala, kui riike väljaspool Schengeni. Traditsiooniliste tagaotsimiskanalite kasutamise võimalused on esitatud magistritöö autori poolt koostatud tabelis (vt tabel 6).

Tabel 6. Traditsiooniliste tagaotsimiskanalite kasutamine (autori koostatud)

Kanal	Tagaotsitav asub Schengeni alal	Tagaotsitav asub Schengenist väljas	Tagaotsitav asub Schengenis/Schengenist väljas	Asukoht ei ole teada
SIS II	X	X	X	X
Interpol		X	X	

Eelnevast nähtub, et Interpoli kanal on pigem soovituslik ja kohustus on kasutada SIS-i. Viimane on mõistetav asjaoluga, et Eesti Schengeni liikmesriigina on sunnitud rakendama Schengeni reeglistikku, mis tähendab, et kõiki tagaotsimisteateid tulebki levitada SIS-i kaudu. Samas leiab magistritöö autor, et Interpoli kanali tahaplaanile jätmine vähendab võimalusi tagaotsitavate tabamiseks ning seetõttu oleks kasulik mõlema kanali paralleelne kasutamine. Teisalt põhjustab info dubleerimine Schengeni riikidele topelt tööd, mis ei ole kindlasti mõistlik. Nimetatut võib viia olukorrani, kus kahe erineva üksuse (Interpol ja Sirene) eestvedamisel toimub paralleelselt sama isiku tagaotsimine (enamus riikides ei ole Interpoli ja Sirene puhul tegemist integreeritud büroodega nagu Eestis). Ilmselgelt on tegemist mitmest aspektist lähtuvalt ressursi raiskamisega rääkimata segadusest, mis info dubleerimine kaasa võib tuua. Kuigi Interpoli andmebaas sisaldab funktsionaalsust, mis võimaldab Schengeni alal isiku tagaotsimist piirata, on tavapärane praktika, et pigem kasutatakse korraga ühte kanalit. Kui liikmesriigid suudaks info dubleerimisega kaasnevad probleemid siseriiklikku töökorralduse kaudu lahendada, oleks tagaotsitavate efektiivsema tabamise vaatenurgast Interpoli kanali paralleelne kasutamine Schengeniga kahtlemata mõistlik.

Lisaks õiguslikele on ka majanduslikke põhjuseid, miks eelistada tagaotsitavaks kuulutamist ainult Schengenis, kui isiku asukoht ei ole teada. Isikute äratoomine on riigile kulukas ning seetõttu tuleb arvestada, milline saab olema hiljem isiku võimalik karistus. Sama põhimõte

kehtib ka teistel eelnevalt nimetatud juhtudel ning tegelikkuses juba siseriikliku tagaotsimise staadiumis, kui EAW väljaandmine on alles kaalumisel. Tagaotsimiskanali valikul, nagu ka väljaandmistaotluse ja EAW väljaandmisel, tuleb lähtuda proportsionaalsuse põhimõttest. Viimasele on korduvalt viidatud ka EL Nõukogu (Council of the European Union, 2007c, pp. 3-4), (Council of the European Union, 2009b, p. 15), (Council of the European Union, 2010c, p. 14), (Council of the European Union, 2014a, p. 2). Samuti on antud küsimus probleemina tõstatatud ja leidnud kritiseerimist mitmete autorite poolt (Haggenmüller, 2013, pp. 101-102), (Fichera, 2009, p. 190) (Weis, 2012, pp. 531-532), (Carrera, Guild & Hernanz 2013, p. 19).

Tagaotsimisel tuleb lähtuda seega mitmetest aspektidest. Lisaks eelnevale on vaja silmas pidada, et mõned riigid (nt Peruu) ei anna isikut välja, kui tegemist on tagaselja mõistetud kohtuotsusega. Tulenevalt Peruu Kriminaalmenetluse seadustiku artikkel 516 sätetest ei saa isikut välja anda, kui süüdimõistev otsus tehti süüdimõistetu juuresolekuta (Ministro de Justicia y Derechos Humanos, 2012, p. 165). Sellises olukorras ei ole mõistlik raisata ressursse isiku kinnipidamisele ning järgnevatele väljaandmismenetluse raames teostatavatele toimingutele vaid lähtuvalt proportsionaalsuse printsiibist hoida tagaotsimisteadet Interpoli andmebaasis ja/või SIS II-s aktiivsena ilma isiku kinnipidamiseks sisulisi toiminguid tegemata. Kuna Interpoli andmebaas võimaldab *diffusion*'i kujul hoiatusteate esitamist ka ainult konkreetsetele riikidele, annab see võimaluse välistada tagaotsitava kinnipidamise soovimatus riigis või piirkonnas. Samuti on tavapärane praktika, et kolmandad riigid ei anna välja oma kodanikke, mistõttu ei ole näiteks Vene Föderatsiooni kodaniku tagaotsimine Venemaalt otstarbekas. Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni lepingu õigusabi ja õigussuhete kohta tsiviil-, perekonna- ja kriminaalasjades (1993) artikkel 62, punkti 1 kohaselt ei toimu väljaandmist kui isik, kelle suhtes on saadetud väljaandmistaotlus, on väljaandmistaotluse saanud riigi kodanik. Erandiks kolmanda riigi mõistes kodakondsuse aspektist lähtuvalt onanud juhul Ameerika Ühendriigid, kellega Eesti omab väljaandmislepingut. Eesti – USA lepingu (2006) artikkel 3 kohaselt ei ole väljaandmisest keeldumine lubatud väljanõutava isiku kodakondsuse alusel. Magistritöö autor lisab, et olukorras, kus isiku tagaotsimine mõnes riigis ei ole otstarbekas, võib kaaluda isiku tagaotsimisest loobumist ning kriminaalmenetluse üleandmist sellele riigile.

Järgnevalt tutvustab magistritöö autor lähemalt Interpoli infosüsteemi võimalusi ja töövahendeid, mida saab rakendada isikute rahvusvaheliseks tagaotsimiseks. Interpoli andmebaas võimaldab isikute kohta hoiatusteadete sisestamist seitsmes erinevas kategoorias

kasutades selleks *notice*'id või *diffusion*'eid. Interpoli andmetöötlaste reeglistiku artikkel 1, punktide 13 ja 14 järgi on *notice* Interpoli kui organisatsiooni poolt avaldatav rahvusvaheline hoiatusteade kõikidele Interpoli liikmesriikidele, mis on esitatud liikmesriigi riikliku büroo, Interpoli rahvusvahelise koostööpartneri või Interpoli Peasekretariaadi algatusel ning *diffusion* liikmesriigi riikliku büroo või Interpoli rahvusvahelise koostööpartneri poolt otse ühele või mitmele Interpoli liikmesriigile või Interpoli rahvusvahelise koostööpartnerile edastatud rahvusvaheline hoiatusteade (Interpol, 2014a, p. 8).

Isiku rahvusvaheliseks tagaotsimiseks kinnipidamise ning hilisema väljaandmise eesmärgil on kasutusel *Red Notice* (Interpol, 2014b, p. 1) ning teise, kuid ametlikus võtmes vähem mõjusama võimalusena *Diffusion* (Interpol, 2014c), (Rossbach, 2013, p. 18). Sarnaselt SIS II A vormile on nii *Red Notice* kui *Diffusion* 'i puhul tegemist spetsiaalse infosüsteemipõhise struktureeritud dokumendivormiga, kuhu kantakse andmed EAW-lt või täitmisele pööratud jõustunud kohtulahendilt (Interpol, 2014b, pp. 1-2).

Red Notice'e koostamise ning esitamisega seotud põhimõtted on kirjeldatud Interpoli andmetöötlaste reeglistiku artiklites 83-84 ning *diffusion*'i väljaandmise tingimused artiklites 97-99 (Interpol, 2014a, pp. 34-35, 38-39). Erinevused kahe võimaliku hoiatusteade vahel on seotud hoiatusteade avaldamistingimuste, piirangute ning õiguslikult lubatavate tegevustega. Kui *Diffusion* on vahend pigem tagaotsitava leidmiseks (Interpol, 2014c), millega võib/saab kaasneda isiku kinnipidamine olenevalt konkreetse riigi siseriiklikust õigusest, siis *Red Notice* 'i eesmärk on lisaks asukoha tuvastamisele isiku kinnipidamine tema hilisema väljaandmise eesmärgil (Interpol, 2014a). Samas sõltub ka *Red Notice* rakendamine eelvahistuse palvena lõplikult konkreetse riigi õiguslikust regulatsioonist. USA näiteks ei käsitle kumbagi hoiatusteadet eelvahistuse palvena, mille alusel rahvusvaheliselt tagaotsitavat isikut väljaandmise eesmärgil saaks kinni pidada (Bromund & Kopel, 2013, p. 7). *Lause eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiirangu teavet (vt täies mahus tööd).*

Eesti KrMS (2015) § 447 lg 3 *Red Notice*'t ja *Diffusion*'it ei erista ning nimetab neid üheselt Interpoli vahistamistaotlustes.

Interpoli andmetöötluse reeglistiku artikkel 75, lõige 1 ütleb, et kõik *Notice*’d avaldatakse vähemalt ühes Interpoli ametlikus keeles ning artikkel 86 lisab, et kõik *Red Notice*’d vaadatakse üle enne avaldamist Interpoli Peasekretariaadi poolt tagamaks hoiatusteade vastavus Interpoli põhikirja artiklitele 2 ja 3 ning teistele kehtestatud reeglitele (Interpol, 2014a, pp. 32-35). Peale avaldamist on *Red Notice* kättesaadav eranditult kõikidele Interpoli liikmesriikidele (Interpol, 2014b, p. 1). Sama reeglistiku artikkel 99 märgib, et *Diffusion*’i koostamine on võimalik üksnes ühes neljast Interpoli keeltest ning seda tüüpi hoiatusteatele saab teate initsiaator seada piiranguid, määratledes, millised riigid hoiatusteate saavad ning millistel riikidel puudub hoiatusteatele ligipääs (Interpol, 2014a, p. 39). Liikmesriigid, keda tagaotsimisteate initsiaatorriik on märkinud hoiatusteate saajate hulka, saavad vastavasisulise teate uuest hoiatusteatest. Teistele liikmesriikidele, kellele ligipääsu piiranguid ei ole seatud ning eraldi teadet uue hoiatusteate kohta ei soovita edastada, on tagaotsitav andmebaasist otsinguga leitav. Sarnaselt *diffusion*’ile saab initsiaatorriik liikmesriike soovi korral automaatse e-kirjaga uuest *Red Notice*’st informeerida, kuid selle erisusega, et teavituse saajaid ei ole võimalik piirata.

Nimetatud funktsionaalsus võimaldab liikmesriikidel koheselt tagaotsitavat isikut enda siseriiklike andmebaaside vastu kontrollida. Kui *Red Notice* tüüpi hoiatusteade avaldajaks on eranditult kõigil juhtudel Peasekretariaat, siis *diffusion* saadetakse laiali riikliku üksuse poolt ilma Interpoli keskorgani üksikasjaliku sekkumiseta. Initsiaatorriigi soovi ning hoiatusteate kõikidele avaldamistingimustele vastamise korral (Interpol, 2014a, pp. 34-35) on võimalik *Red Notice* hoiatusteate sisu osaliselt Interpoli avalikul lehel nähtavaks muuta.

Eelneva põhjal on *diffusion* pigem isiku rahvusvahelise tagaotsimise instrument, mis ei pruugi olla piisav alus tagaotsitava kinnipidamiseks. *Red Notice* hõlmab lisaks tagaotsimise funktsioonile isiku eelvahistuse palvet tema hilisema väljaandmise eesmärgil. Tulenevalt aga iga liikmesriigi siseriiklikest seadustest, ei garanteeri *Red Notice* olemasolu siiski alati tagaotsitava isiku kinnipidamist. Selle tagamiseks on vajalik konkreetse liikmesriigi pädevale asutusele edastada, kas eelvahistuse palve või vahistamismäärus nõutavasse keelde tõlgituna koos originaaldokumentidega. Olenevalt liikmesriigi siseriiklikust õigusest, saab *diffusion*’it ning *Red Notice*’t kasutada erinevas ulatuses, kuid õiguslikus võtmes on *Red Notice diffusion*’ist siiski mõjusam juriidiline töövahend tagaotsitava kinnipidamiseks.

Järgnevalt annab magistritöö autor ülevaate isikute rahvusvahelise tagaotsimise Euroopa koostöövõrgustikust ENFAST (*European Network of Fugitive Active Search Teams*), millele pandi alus Euroopa Liidu Nõukogu 27.10.2010 resolutsiooniga, mis käsitleb ENFAST koostöövõrgustiku loomist (Council of the European Union, 2010d, p. 1).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lause eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Eestil on ENFAST koostööst tuua positiivseid näiteid 2012 ja 2015 aastast. Esimesel juhul peeti Eestis kinni eelnevalt planeeritud operatsiooni käigus Saksmaa poolt rahvusvaheliselt tagaotsitav isik ning 2015 on Rootsi palvel kaks isikut kinni peetud. Kinnipidamistele eelnes aktiivne infovahetus Eesti ja vastava riigi kostöövõrgustiku ametnike vahel. Ametliku ehk traditsioonilise kanalina toetas ENFAST koostööd Schengeni infosüsteem, mille kaudu oli kinnipidamist taotlev riik eelnevalt liikmeriikidele laiali saatnud isiku tagaotsimistaotluse, mis andis aluse isiku kinnipidamiseks. Vastupidisel suunal, kus Eesti on tagaotsimise initsiaator, ei ole ENFAST koostöö raames ühtegi isikut kinni peetud.

Lause eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Magistritöö autori arvates on Belgia poolt alguse saanud ENFAST initsiatiiv juba praegu liikmesriikidele kasulik ühendus tagaotsitavate leidmisel ning tabamisel. Isiklike kontaktide olemasolu teise riigi tagaotsimisüksuses annab võimaluse efektiivsemaks koostööks, mida traditsiooniliste infovahetuskanalitena toetavad Interpoli ja Schengeni koostöö võimalused. Viimased on olulise tähtsusega formaalseks infovahetuseks ametlike dokumentide edastamisel.

Lisaks ENFAST-ile on tagaotsimise läbiviimisel võimalik kasutada ka Europoli poolt pakutavaid teenuseid nagu erinevad infosüsteemid ja analüüsi tööfailid, mille kaudu kogutakse, töödeldakse ja/või vahetatakse erinevaid kuritegude valdkondasid puudutavat informatsiooni (terrorism, organiseeritud kuritegevus, narkootiliste ainete kaubandus jne). Infovahetus-, töötlus- ja säilituskeskkonnadena on kasutusel Europoli infosüsteemi EIS (*Europol Information System*) ja SIENA (*Secure Information Exchange Network Application*) (Europol, 2012, lk 15-17) ning analüüsi tööfailid AWF-id Hydra (*Analytical Work Files*) (Europol, 2009, p. 3).

2. ISIKUTE RAHVUSVAHELISE TAGAOTSIMISE LÄBIVIIMINE- EMPIIRILINE UURING

Käesolevas peatükis täiendatakse teoreetilise kirjanduse analüüsi ekspertintervjuude käigus kogutud eksperthinnangutega isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise osas, mis puudutavad isiku rahvusvaheliselt tagaotsitavaks kuulutamist ning tegevusi, mis aitavad kaasa tagaotsitava tabamisele välisriigis. Ekspertintervjuude küsimustiku koostamisel võetakse aluseks teoreetilisest kirjandusest ilmnenu lähtekohad. Empiirilise uuringu analüüsi tulemuste pinnalt tuuakse välja, kuidas eksperdid mõistavad isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemust ja mõistet, kuidas isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimine on korraldatud, millistel alustel toimub tagaotsimiskanali valik ja rakendamine, millised on võimalikud puudused isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel ning millised on võimalikud lahendused ilmnenu puuduste likvideerimiseks.

Magistritöö valmimise järgselt koostati isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise põhimõtteid koondav dokument, mis on mõeldud tagaotsijale ametialaseks kasutamiseks ning mille vajadus tuleneb asjaolust, et hetkel puudub ühtne ülevaade, mis selgitaks rahvusvahelise tagaotsimise olemust, kirjeldaks võimalikke tagaotsimise kanaleid koos rakendamise põhimõtetega ning ühtlasi koondaks tagaotsimist reguleerivad õigusaktid koos selgitavate kommentaaridega konkreetse õigusakti ja isikute rahvusvahelise tagaotsimise puutepunktide osas. Tööjuhendi vajadust ning sisu on selgitatud eelnevalt (käesolev töö lk 7-8). Nimetatud tööjuhend ei ole magistri töö lisa.

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

2.1.Uuringu metoodika ja valim

Käesolev magistr töö on empiiriline uurimus, kus on kasutatud uurimisstrateegiana *case study* ehk juhtumiuuringu metoodikat. R. Yin järgi on juhtumiuuringu puhul tegemist empiirilise uuringuga, kus uuritakse aktuaalset nähtust sügavuti selle reaalses kontekstis (Yin, 2009, p. 18). Ehk teisisõnu- juhtumiuuring annab võimaluse käsitleda teemat laiemalt ja sügavamalt ning samas on paindlik, mis vastab käesoleva uurimuse läbiviimise vajadustele. Kuna magistr töö uuritakse isikute rahvusvahelist tagaotsimist mitmest aspektist lähtuvalt (mõiste, olemus, tagaotsimise läbiviimine, kanalid), mille tulemusel luuakse valdkonnast teoreetiline käsitlus, peab uurimisstrateegia seda ka võimaldama. Juhtumiuuring sobib nii teooriate loomiseks, testimiseks kui arendamiseks (Yin, 2009, p. 35), (Eisenhardt, 1989, p. 533). Creswell (2003, p. 15) selgitades juhtumiuuringut ütleb, et juhtumina saab käsitleda teiste hulgas tegevust ja protsessi. Sama seisukoha esitab Yin (2009, p. 29). Lähtuvalt Yin'ist ja Creswell'ist on juhtumiuuring sobilik isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise kui tegevuse uurimiseks. Lisades eelnevale, et juhtumiuuringus saab olla mitmeid tõendusallikaid (Yin, 2009, pp. 101-103), on teoreetiliste allikate analüüsi kombineerimine ekspertintervjuudega *case study* metoodikale esitatud nõuete seisukohast uurimistööga vastavuses. Samuti on täidetud *case study*'le omase „kuidas“ küsimuse nõue uurimisprobleemi sõnastuses (Yin, 2009, p. 13).

Käesoleva magistr töö puhul on tegemist holistliku disainiga juhtumiuuringuga ehk teisisõnu, ühe juhtumi uurimisega, kus juhtumina käsitletakse, nagu juba öeldud, isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimist kui tegevust. Kuigi antud juhul võiks kaaluda ka hõlmava disaini rakendamist, kus tagaotsimise läbiviimist uuritakse eraldi läbi mitme konkreetse alamastme analüüsiüksuse, on holistlik disain tagaotsimise läbiviimise põhimõtete väljaselgitamiseks hõlmavast disainist kaalukam, sest väldib kõrvalekaldumist tegelikust uurimisobjektist. Yin (2009, pp. 50-51) märgib, et holistlik disain on sobiv olukordades, kus uuritakse organisatsiooni või programmi üldist iseloomu ning hõlmava disaini kasutamine on eelistatuim, kui tähelepanu all on organisatsiooni või programmi konkreetne alamüksus või alamüksused.

Andmekogumismeetodina kasutatakse magistr töö teoreetilises osas uurimisülesannete esimeses punktis (käesolev töö lk 9) märgitud allikatest saadud andmeid ja empiirilises osas poolstruktureeritud ekspertintervjuusid. Vahendatud andmete, milleks saavad olla muuhulgas ka dokumendid, kasutamine kvalitatiivsetes uuringumeetodites on aktsepteeritud (Flick, 2009,

pp. 219-220), (Yin, 2009, p. 103). Tuginedes poolstruktureeritud ekspertintervjuude käigus kogutud andmetele, analüüsitakse ekspertide hinnanguid ja seisukohti. Flick (2009, p. 212) järgi on poolstruktureeritud ekspertintervjuu sobiv andmekogumismeetod kvalitatiivses uuringus ning intervjuueeritavate valik valimisse põhineb ettekavatsetud valimil (*purposive sampling*) (Flick, 2009, p. 168), mis tähendab seda, et valimisse kuuluvate intervjuueeritavate koosseis on uurija poolt hoolikalt läbi mõeldud, et uurija saaks võimalikult asjakohaseid ning rikkalikke andmeid (Yin, 2011, p. 88). Kuna ekspertintervjuu küsimused on enamasti uurivad ning põhjusi ja taustu avavad (Montgomery 2008, pp. 260-277 ref Kelt, 2009, p. 12), on nimetatud andmekogumismeetod magistritöö uurimisküsimustest tulenevate vastuste leidmiseks relevantne. Kaalumisel oli ka fookusgrupi intervjuu kasutamine andmekogumismeetodina, kuid tagamaks, et ekspertidelt saadud arvamused oleksid mitmekesised, teiste ekspertide seisukohtadest mõjutamata ning saadavate andmete hulk maksimaalne, pidas magistritöö autor otstarbekamaks eelistada empiiriliste andmete kogumiseks personaalset lähenemist.

Andmeanalüüsimeetodina kasutatakse magistritöö teoreetilises osas vaatluse all olevate allikate analüüsi ja sünteesi ning empiirilises osas teksti avatud kodeerimist. Flick (2009, pp. 307-310) järgi on kvalitatiivses uuringus asjakohane rakendada andmeanalüüsimeetodina teksti avatud kodeerimist (*open coding*), kus ekspertintervjuude sisu tõlgendamiseks kasutatakse spetsiaalseid kodeerimise vorme (Flick, 2009, p. 169). Saldaña (2009, p. 42) märgib, et uuem nimetus avatud kodeerimise mõistele kannab nimetust esialgne kodeerimine (*initial coding*). Magistritöös kasutatakse selguse mõttes läbivalt avatud kodeerimise mõistet.

Intervjuu käigus helisalvestatud ja märkmetena kogutud andmed dokumenteeriti-helisalvestised viidi tekstilisele kujule. Tekstile lisati transkriptsioonimärgid võimaldamaks andmete hilisemat tõlgendamist (Flick, 2009, p. 299). Transkriptsioonimärkide koostamisel lähtuti erinevatest näidismaterjalidest ning mugandati neid vastavalt isiklikele eelistustele. Transkribeerimise järgselt imporditi transkribeeritud ekspertintervjuud kvalitatiivse andmeanalüüsi programmi NVivo, loodi kategooriad ehk sõlmkohad (*nodes*), alamkategooriad ning koodid ning teostati tekstide kvalitatiivne sisuanalüüs. Kategooriad ja koodid on esitatud magistritöö lisana (vt Lisa 3 Nvivo andmeanalüüsi kategooriad ja koodid). Koodid on seotud tekstide lõikudega ning jaotatakse kindlate tunnuste alusel kategooriatesse. Flick (2009, p. 310) märgibki, et sellise avatud kodeerimise tulemuseks peaks olema koodide ja kategooriate nimekiri, mis on liidetud tekstile. Tuginedes Saldaña (2009, p. 32) ja Flick'i (2009, p. 310)

soovitustele, koostati kodeerimise käigus kodeerimismärkmeh, kus selgitatakse koodide ja kategooriate sisu. Kodeerimismärkmeid täiendati uurija memoga, kuhu märgiti tekkinud ideed. Flick (2009, p. 309) rõhutab, et kodeerimise peaesmärk on liigendada tekst osadeks, arendada välja kategooriad ning uuringu edenedes panna need korrastatud süsteemi. Käesoleva magistritöö raamistikus tähendab see, et peale intervjuude kodeerimist ja kategoriseerimist võeti NVivo't kasutades intervjuudest välja koodide lõikes tekstid, et analüüsida ja võrrelda ekspertide seisukohti. Selle tulemusel koostati vastavate koodide lõikes iga uurimisküsimuse kohta kokkuvõtte. Ehk teisisõnu, uuringu tulemused esitati lähtuvalt uurimisküsimustele (käesolev töö lk 9) ning NVivo's moodustatud kategooriate järgi sarnaste koodide (vastuste) alusel vastavalt programmis loodud järjekorrale (vt Lisa 3). Samuti võrreldi ja analüüsiti andmeanalüüsi läbinud eksperthinnanguid magistritöö teoreetiliste lähtekohtadega.

Uuringu **valim** koosneb kaheksast politseiametnikust, kes on või on olnud seotud isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnaga tegevusala juhtimise, koordineerimise või otsese tööliini kaudu. Viimasega peetakse silmas ametnikku, kes töötab isikute rahvusvahelise tagaotsimise grupis. Intervjueeritavate valik valimisse põhineb ettekavatsetud valimil (käesolev töö lk 43).

Eksperti defineeritakse tulenevalt tema positsioonist ja kogemusest (Montgomery 2008, pp. 260-277 ref Kelt, 2009, p. 12), kes pakub uurijale teatud valdkonnas huvi kui ekspert olles seeläbi uuringusse kaasatud kui teatud rühma esindaja (Flick, 2009, p. 165). Sellest tulenevalt on valimi koostamisel lähtutud põhimõttest, et intervjueeritav tegeleb/on tegelenud või juhtinud/koordineerinud isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonda omades seeläbi valdkonnaspetsiifilisi eriteadmisi. Sisuliselt tähendab seda, et uuringusse kaasatud eksperdil on teoreetiline ja/või praktiline tagaotsimispädevus, mis hõlmab ülevaate omamist õigusaktidest, millest isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel juhitudakse, osates analüüsida õigusaktidest tulenevaid aspekte ning kõrvutada neid reaalse tagaotsimise tööga, tunneb isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise spetsiifikat, on teadlik tagaotsimise läbiviimisel kasutatavatest töövahenditest ning võimalustest. Lähtuvalt Eesti keele seletavast sõnaraamatust on ekspert mingi ala asjatundja, keda rakendatakse eriteadmisi nõudvate küsimuste lahendamiseks (Langemets, et al., 2009). Seeläbi mõistetakse magistritöös eksperdina ametnikku, kes isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnaga tegelemise kaudu omab valdkonnaspetsiifilisi eriteadmisi olles seeläbi nimetatud valdkonna asjatundja.

Kindlustamaks, et ekspertidelt saadavad hinnangud on mitmekesised ning laiapõhjalised võimaldades teha objektiivseid järeldusi, on intervjueeritavate hulgas nii teoreetiliste teadmiste kui praktilise töö kogemusega eksperte. Lähtuvalt Flick'ist (2009, p. 168) on sellisel juhul tegemist ettekavatsetud valimiga. Kuna intervjuu on juhtumiuuringu puhul üks olulisemaid andmete kogumise allikaid (Yin, 2009, p. 106) ning ekspertintervjuu laseb uurijal koguda andmeid kui eksperdi süvateadmiseid (Montgomery 2008, pp. 260-277 ref Kelt, 2009, p. 12), on nimetatud meetodi kasutamine magistritöös tulemuslik.

Ekspertintervjuud (vt Lisa 2) viidi läbi ajavahemikul 25.03.2015-30.03.2015. Enne ekspertintervjuude läbiviimist tehti esmalt uuringu valimisse planeeritud eksperdile suuliselt intervjuus osalemise ettepanek, mille käigus selgitati magistritöö teemat, uurimuse eesmärki ja struktuuri ning uuringu läbiviimise tingimusi. Muuhulgas märgiti ära, et intervjuu helisalvestatakse ning põhjendati intervjuu salvestamise tarvidust, mis tulenes vajadusest andmete taasesitamiseks tekstilisel kujul hilisema analüüsi eesmärgil. Samuti nimetati intervjuu arvatav ajaline kestvus ja planeeritud küsimuste arv ning teavitati, et uuringu tulemustega on võimalik tutvuda ajavahemikult 08.–12.06.2015 Sisekaitseakadeemia magistritööde kaitsmisel ning hiljem Sisekaitseakadeemia raamatukogus, PPA raamatukogus või personaalselt magistritöö autori poole pöördudes. Ekspertidele esitati kokku 10 küsimust, mille eesmärk oli välja selgitada, kuidas eksperdid mõistavad isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemust, millistel alustel toimub traditsioonilise ja alternatiivse tagaotsimiskanali valik ja rakendamine, millised on kitsaskohad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel ning millised on võimalused kitsaskohtade likvideerimiseks. Ühe intervjuu kestvus oli keskmiselt 30 minutit ja 51 sekundit. Intervjuu koosnes kolmest sektsioonist, mille esimene osa hõlmas küsimusi isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemuse ja mõiste kohta andes vastuse esimesele uurimisküsimusele. Teine püüdis välja selgitada, millistel alustel toimub traditsioonilise ja alternatiivse tagaotsimiskanali valik ja rakendamine otsides vastust uurimisküsimusele number kaks. Ja kolmas keskendus võimalike kitsaskohtade tuvastamisele isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel ning proovis leida lahendusi täheldatud ebakõladele. Nimetatud küsimuste plokk oli seotud kolmanda uurimisküsimusega (käesolev töö lk 9).

Intervjuude läbiviimisel lähtuti eetilistest normidest. Kõik kaheksa, kellele uuringus osalemise ettepanek tehti, olid nõus intervjuerimisega ning on andnud selle kohta kirjaliku nõusoleku täites vastava Kvalitatiivse uuringu nõusoleku vormi. Märgitud vormis on välja toodud uuringu

läbiviija ja magistritöö teema koos juhendajate andmetega. Uuringu läbiviija kinnitab, et tagab uuringus osaleja isikuandmete konfidentsiaalsuse ja intervjuu käigus kogutud andmete sihtotstarbeline kasutamise. Niisamuti kinnitab intervjueritav, et osaleb uuringus vabatahtlikult, on nõus intervjuu salvestamisega ning teadlik uuringu eesmärgist, meetodikast ja valimist. Kvalitatiivse uuringu nõusoleku vorm on allkirjastatud kuupäevaliselt nii uuringu läbiviija kui uuringus osaleja poolt intervjuu toimumise päeval vahetult enne intervjuu läbiviimist. Nõusoleku vormid on magistritöö autori valduses ning ei ole käesoleva magistritöö lisad. Kõik uuringus osalejad nõustusid nõusoleku vormis märgitud tingimustega.

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Ekspertide poolt antud seisukohad esitatakse umbisikulises vormis seostamata konkreetset arvamust konkreetse eksperdiga. Peale Kvalitatiivse uuringu nõusoleku vormi allkirjastamist alustati intervjuu helisalvestamist, milleks kasutati diktofoni „Olympus“ WS-650S. Intervjuu algus märgiti paberile ning helisalvestati. Intervjuu küsimustikule eelnes sissejuhatus, mille käigus intervjueritavale selgitati veelkord magistritöö teemat, intervjuu eesmärki ja struktuuri. Ekspertintervjuu sisulise osa juurde juhutati intervjueritav küsimusega: „Kas ma tohin küsimustega alustada?“. Intervjuu lõppedes intervjuerija tänas intervjueritavat uuringus osalemise eest ning andis intervjueritud eksperdile koodnime kujul Ekspert 1, Ekspert 2 jne. Sama number tähistab konkreetset eksperti magistritöös. Lisaks helisalvestati ja märgiti paberile intervjuu lõpus ära intervjuu kestvus ja lõpu kellaeg.

Peale ekspertintervjuude läbiviimist intervjuude transkribeerimise faasis koostas magistritöö autor eraldi intervjuude memod ning transkriptsiooni memod. Intervjuude memod sisaldavad üksikasjalikku teavet ja annavad hinnangu intervjuu toimumise aja, koha, käigu, läbiviimise ning intervjuu küsimuste ja vastustega tekkinud tähelepanekute kohta. Transkriptsiooni memod sisaldavad selgitusi transkribeerimise käigu ja põhimõtete kohta ning märkuseid mõttepauside, parasiitsõnade ning intonatsiooni osas. Kokku koostati kaheksa intervjuu memot ja kaheksa

transkriptsiooni memot, mida ei esitata käesoleva magistritöö lisadena. Memosid kasutati intervjuude analüüsi faasis, et selgitada või anda tähendus intervjuu käigus tekkinud küsimustele, vastustele ja intervjuu selle läbiviimisega seotud tähelepanekutele. Intervjuude helisalvestised, transkribeerimise dokumendid ja memod on magistritöö autori valduses ning ei ole käesoleva magistritöö lisad.

Uurimustöö valmimise etapid alates magistritöö kavandamisest kuni uurimustulemuste esitamiseni on perioodide lõikes esitatud autori poolt koostatud tabelina (vt tabel 7). Tabeli jaotamisel magistritöö kavandamise, andmete kogumise, analüüsi ja järelduste faasiks on aluseks võetud Yin'i (2009, p. 57) poolt esitatud juhtumiuuringu meetod.

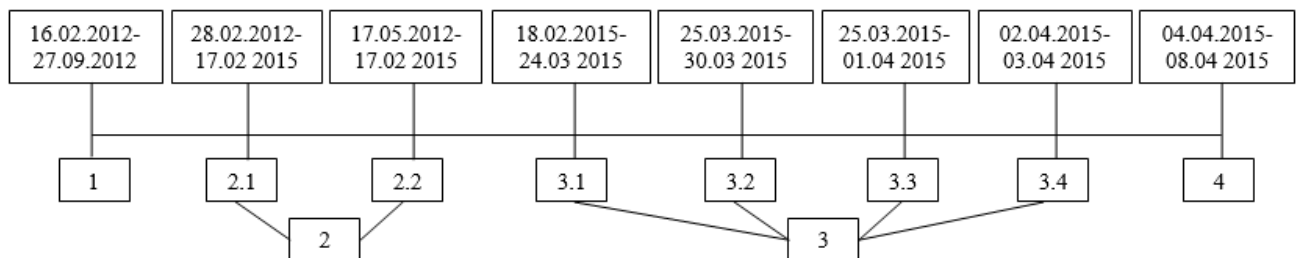
Tabel 7. Uurimustöö etapid (Yin 2009; autori koostatud)

Etapp	Tegevus
I KAVANDAMINE JA PLANEERIMINE	1.Uurimustöö kavandamine ja määratlemine
II ANDMETE KOGUMINE JA ANALÜÜSIMINE	2.Teooria koostamine
	2.1Teoreetiliste allikate kogumine
	2.2Teoreetiliste allikate analüüs
	3.Kvalitatiivsete andmete kogumine
	3.1Uuringu ettevalmistamine
	3.2Poolstruktureeritud intervjuude läbiviimine
	3.3Poolstruktureeritud intervjuude transkribeerimine
	3.4Poolstruktureeritud intervjuude analüüsimine
III JÄRELDUSTE TEGEMINE	4.Uurimistulemuste tõlgendamine ja tulemuste esitamine

Uurimustöö kavandamise etapis pandi paika magistritöö esialgne struktuur, valiti välja uurimisstrateegia ja koostati metodika põhjendus, otsustati andmekogumis- ja analüüsimeetodite rakendamine, sõnastati uurimisprobleem, eesmärk, uurimisülesanded ning uurimisküsimused. Andmete kogumise faasis otsiti välja teoreetilised allikad, mida analüüsiti ning tehti ettevalmistusi kvalitatiivse uuringu läbiviimiseks. Ettevalmistava etapi raames

moodustati uuringu valim, koostati valimi põhjendus ja ekspertintervjuude küsimustik ning täpsustati magistritöö struktuuri, uurimisprobleemi, uurimisküsimusi ja andmeanalüüsi meetodit. Valimisse planeeritud ekspertidele tehti esmalt ajavahemikus 23.03-24.03.2015 suuline ettepanek intervjuus osalemiseks ning selgitati uurimuse läbiviimise eesmärki ja korraldust, mis sisaldas muuhulgas infot konfidentsiaalsuse tagamise ning intervjuu helisalvestamise kavatsuse kohta. Samuti valmistati intervjuueeritavatele ette kvalitatiivses uuringus osalemise nõusoleku vormid. Peale ettevalmistava etapi lõppu viidi läbi ekspertintervjuud, helisalvestatud ja märkmetena kogutud andmed dokumenteeriti ja viidi tekstilisele kujule. Saadud andmeid analüüsiti kasutades kvalitatiivse andmeanalüüsi programmi NVivo. Uurimustöö kolmandas etapis esitati uurimistulemused vastavalt teoreetiliste allikate analüüsile ning andmeanalüüsi läbinud eksperthinnangutele, mida võrreldi ühtlasi ka magistritöö teoreetiliste lähtekohtadega.

Tegelikkuses ei ole uurimustöö erinevad etapid alati väga selgepiirilisel lahutatavad vaid võivad põimuda teineteisega hõlmates osaliselt elemente nii eelnevast kui järgnevast etapist. Seetõttu esitab magistritöö autor üksikasjalikuma ülevaate uurimustöö valmimisest ajateljel (vt Joonis 1). Joonisel rakendatakse Tabelis 7 kasutatud tegevuste numeratsiooni.

Joonis 1. Uurimustöö valmimise ajatelg (autori koostatud)

2.2 Uuringu analüüs ja tulemused

Uuringu tulemused esitatakse lähtuvalt uurimisküsimustest (käesolev töö lk 9) ning NVivo's moodustatud kategooriate järgi sarnaste koodide (vastuste) alusel vastavalt programmis loodud järjekorrale (vt Lisa 3). Seega on uurimistulemuste esitamisel esmaseks kriteeriumiks uurimisküsimus ning teiseks kategooriate ning koodide järjekord. Uurimisküsimused ning Nvivos koostatud kategooriad on omavahel loogilises seoses ning järjestuses. Lisaks ekspertide seisukohtade kõrvutamisele, võrreldakse ja analüüsitakse andmeanalüüsi läbinud eksperthinnanguid magistr töö teoreetiliste lähtekohtadega. Kasutades NVivo programmi võetakse ekspertintervjuudest välja koodide lõikes tekstid, et analüüsida ja võrrelda ekspertide seisukohti. Ekspertide nägemuste ja hinnangute kõrvutamise tulemina esitatakse alljärgnevalt iga uurimisküsimuse kohta analüütiline kokkuvõte, kuhu näitlikustamise eesmärgil lisatakse väljavõtteid ekspertintervjuudest.

Uurimisküsimuse number 1 (edaspidi UK1) „Kuidas määratleda isikute rahvusvaheline tagaotsimine mõistet ja selgitada isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemust?“ kokkuvõte. Uurimisküsimusele vastuse andmisega leiavad käsitlemist kategooria nr. 1 all paiknevad koodid 1.1, 1.2 ja 1.3 (vt Lisa 3) koos alamkoodidega, kus selgitatakse esmalt otsimise ja tagaotsimise mõistet ning tuuakse välja mõistetevahelised seosed ja erinevused. Seejärel asetatakse tagaotsimise mõiste täiendavaks aruteluks rahvusvahelise tagaotsimise mõiste konteksti ning analüüsitakse ekspertide poolt rahvusvahelise tagaotsimise mõistele pakutud definitsioone. Uurimisküsimusele vastuse andmisega on täidetud magistr töö eesmärgi sõnastusest (käesolev töö lk 8) see osa, mis tegeleb isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõistele definitsiooni loomisega ning isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemuse välja selgitamisega.

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Rektori otsus: 06.11.2012 nr 6.1-15/4737

Teabevaldaja nimi: Sisekaitseakadeemia

Juurdepääsupiirangu alus: AvTS § 35 lg 1 p 3, 5', 19; PPVS § 4 lg 5

Lõpptähtaeg: 14.05.2020

Märke vormistamise kuupäev: 14.05.2015

Lehekülg eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Rektori otsus: 06.11.2012 nr 6.1-15/4737

Teabevaldaja nimi: Sisekaitseakadeemia

Juurdepääsupiirangu alus: AvTS § 35 lg 1 p 3, 5', 19; PPVS § 4 lg 5

Lõpptähtaeg: 14.05.2020

Märke vormistamise kuupäev: 14.05.2015

Lehekülg eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Rektori otsus: 06.11.2012 nr 6.1-15/4737

Teabevaldaja nimi: Sisekaitseakadeemia

Juurdepääsupiirangu alus: AvTS § 35 lg 1 p 3, 5', 19; PPVS § 4 lg 5

Lõpptähtaeg: 14.05.2020

Märke vormistamise kuupäev: 14.05.2015

Lehekülg eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Rektori otsus: 06.11.2012 nr 6.1-15/4737

Teabevaldaja nimi: Sisekaitseakadeemia

Juurdepääsupiirangu alus: AvTS § 35 lg 1 p 3, 5', 19; PPVS § 4 lg 5

Lõpptähtaeg: 14.05.2020

Märke vormistamise kuupäev: 14.05.2015

Lehekülg eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiirangu teavet (vt täies mahus tööd).

Vaatamata sellele, et magistritöö autor oleks soovinud ekspertidelt detailsemat lähenemist isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõiste sõnastamisel, pakkusid eksperdid piisavalt põhjalikke ning erinevate variatsioonidega määratlusi, et nende põhjal sõnastada isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemuslike tunnuseid arvestav definitsioon.

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Uurimisküsimuse number 2 (edaspidi UK2) „Kuidas ja missugustel põhimõtetel toimub traditsioonilise ja alternatiivse tagaotsimiskanali valik ja rakendamine?“ kokkuvõte. Uurimisküsimusele vastuse andmisega leiavad käsitlemist kategooria nr. 2 all paiknevad koodid 2.1 - 2.6 (vt Lisa 3) koos alamkoodidega, kus selgitatakse isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise põhimõtteid. Vaatluse alla tulevad nii isikute rahvusvaheliseks tagaotsimiseks kasutatavad instrumendid (kood 2.1.1), seotud õiguskaitseasutused (kood 2.1.2), tegevused, mille eest vastutab siseriiklik tagaotsija enne isiku rahvusvaheliselt tagaotsitavaks kuulutamist

(kood 2.1.3) ja viimaks THB tegevused ja vastutusala isikute rahvusvahelise tagaotsimise protsessis (kood 2.1.4). Seejärel vaadeldakse Interpoli kui ühe peamise tagaotsimise kanali kasutamise põhimõtteid (kood 2.2). Eraldi analüüsitakse Riigiprokuratuuri rolli Interpoli tagaotsimisteate seadmisel (kood 2.2.1) ning arutletakse, kuidas mõjutab Interpoli tagaotsimise kohaldamist isiku Eestisse toomisega kaasnevate kulude ja kuriteoga tekitatud kahju omavaheline suhe (kood 2.2.2). Sellele järgneb Schengeni kui teise peamise isikute rahvusvahelise tagaotsimise kanali kasutamise põhimõtete tutvustamine (kood 2.3). Lisaks räägitakse Europoli kui organisatsiooni kaasamise võimalustest tagaotsimise protsessis (kood 2.4), tutvustatakse ENFAST koostöövõrgustiku rakendamise põhimõtteid (kood 2.5) ning nimetatakse, millised täiendavaid võimalusi saab tagaotsija isiku leidmiseks eelnevalt märgituile lisaks kasutada (kood 2.6). Uurimusküsimusele vastuse andmisega on täidetud magistr töö eesmärgi sõnastusest (käesolev töö lk 9) see osa, mis tegeleb isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise põhimõtete välja selgitamisega.

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Rektori otsus: 06.11.2012 nr 6.1-15/4737

Teabevaldaja nimi: Sisekaitseakadeemia

Juurdepääsupiirangu alus: AvTS § 35 lg 1 p 3, 5', 19; PPVS § 4 lg 5

Lõpptähtaeg: 14.05.2020

Märke vormistamise kuupäev: 14.05.2015

Lehekülg eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiirangu teavet (vt täies mahus tööd).

Järgnevalt arutletakse Interpoli (kood 2.2) ja Schengeni (kood 2.3) kui peamiste rahvusvahelise tagaotsimiskanalite rakendamise põhimõtete üle. Eraldi analüüsitakse Riigiprokuratuuri rolli Interpoli tagaotsimisteate seadmisel (kood 2.2.1) ning arutletakse, kuidas mõjutavad Interpoli tagaotsimise seadmist isiku Eestisse toomisega kaasnevate kulude ja kuriteoga tekitatud kahju omavaheline suhe (kood 2.2.2). Interpol ja Schengen (SIS II) on magistritöös klassifitseeritud kui traditsioonilised tagaotsimiskanalid, mille kaudu toimub tagaotsimisteade edastamine koos täiendava infovahetusega liikmesriikide vahel (käesolev töö 32-38).

Kõik eksperdid olid üheselt seisukohal, et **Interpoli kanalit** kasutatakse koostöös kolmandate riikidega, kui on alust arvata või on teada, et tagaotsitav isik on lahkunud Schengeni alalt kolmandatesse riikidesse. Ekspertid 5, 6 ja 8 lisasid eelnevale, et Interpoli kanal on pelgalt soovituslik, kuid **Schengeni** puhul on tegemist Eestile kohustusliku tagaotsimiskanaliga. Ekspert 5 täpsustades eeltoodut toonitab, et nimetatu tuleneb asjaolust, et Eesti Schengeni liikmesriigina kohustub rakendama Schengeni reeglistikku (*Schengen Acquis*), mis seab esikohale kõigi tagaotsimiste levitamise SIS II kaudu. Ta täpsustab, et seega on Eestile obligatoorne tagada, et kõik tagaotsimisteade rahvusvaheliselt tagaotsitavate isikute kohta oleksid sisestatud SIS II-te ja Interpol on sealjuures igas astmes soovituslik, mille kasutamiseks ei ole poliitilist sundi. Nimetatud seisukoht leiab kinnitust ka magistritöö teoreetilises osas (käesolev töö lk 34-35). Kui selles osas olid eksperdid ühel meelel, millisel juhul kumbagi kanalit peaks kasutama, siis eriarvamused tekkisid küsimustes, kas ja millal oleks otstarbekas

kaaluda kahe kanali paralleelset kasutamist. Ekspert 3 oli näiteks seisukohal, et kahe kanali paralleelne kasutamine ei ole mõistlik, kuna põhjustab segadust ning täiendavaid kohustusi nii tagaotsimise initsiaatorriigile, kui teistele Schengeni liikmesriikidele, kes saavad antud juhul kaks tagaotsimisteadet erineva kanali kaudu sama isiku kohta. Ekspert 5 selgitab, et nimetatud olukorra saab lahendada, kui märkida Interpoli infosüsteemi tagaotsimisteadet sisestades, et isiku tabamisel soovitakse ainult asukoha teavitust või edastatakse tagaotsimistaotlus ainult konkreetsetele riikidele või piirkonnale välistades seejuures Schengeni riigid. Magistritöö autor lisab, et eksperdi poolt märgitu on kooskõlas magistritöö teooriast ilmnenu andmetega, mille kohaselt peab Interpoli tagaotsimise teade, mis hõlmab ka Schengeni ala, sisaldama märkust „välja arvatud Schengeni riigid“ (käesolev töö lk 34-35). Ekspert 2 tõi siinkohal näite, kus isik oli kuulutatud rahvusvaheliselt tagaotsitavaks mõlema kanali kaudu, kuna reisis Schengeni ja kolmandate riikide vahel. Isiku tabamine toimus tema sisenemisel Vene Föderatsioonist Soome Vabariiki. Kuigi isik oli sisestatud paralleelselt mõlemasse infosüsteemi, toimus nii tema kinnipidamine kui ka edasine koostöö vastavalt Schengeni regulatsioonile.

Minnes tagasi Ekspert 3 seisukoha juurde, kus ta märgib, et kahe kanali paralleelne kasutamine ei ole mõistlik, leiab magistritöö, et Interpoli kanalit tuleks kasutada võrdväärselt Schengeniga ning seetõttu ei nõustu eksperdiga. Mõlema kanali paralleelne kasutamine loob eeldused tagaotsitava kiiremaks tabamiseks, mis tuginedes turvalisuse kaalutlustele, on kahtlemata oluline. Seda enam, et rahvusvaheliselt tagaotsitavate isikute puhul on tõsistes kuritegudes kahtlustatavate ja süüdimõistetutega (käesolev töö lk 20), mis assotsieerub omakorda Kopenhaageni koolkonna julgeolekukäsitluse lähtekohtadega (käesolev töö lk 15-16). Kuritegudes kahtlustatavate ja süüdimõistetud tagaotsitavate käsitlemine eksistentsiaalse ohuna nähtub riikide vastastikusel jõupingutustes nende isikute leidmiseks, kinnipidamiseks ja taotlevale riigile üleandmiseks kasutatavates meetmetes. Sõlmides koostööleppeid ning kuuludes samadesse kuritegevusega võitlevatesse organisatsioonidesse tegeletakse õiguskaitseasutuste tiheda koostöö kaudu vastastikuse õigusabi rakendamisega.

Lisaks eelnevale, on veel mitmeid põhjuseid, miks võib vajalikuks osutuda mõlema kanali paralleelne kasutamine. Peale selle, et on olemas eelinfo tagaotsitava asumise kohta kolmandas riigis, tõi mitmed eksperdid (Ekspert 2, 4, 5, 6, 7 ja 8) välja veel täiendavaid ning olulisi põhjuseid, miks peaks Interpoli kanalit kasutama rohkem ja aktiivsemalt. Ekspertid märkisid ära, et Interpoli kanali paralleelse kasutamise suurendatakse tõenäosust, et isik tabatakse

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Magistritöö autor nõustub eksperdi seisukohaga, sest (käesolev töö lk 20) teooria kohaselt tuleb arendada Interpoli kaudu andmete edastamise võimekuse tõstmisest ning teisalt, nagu juba eelnevalt mainitud, on rahvusvaheliselt tagaotsitavad isikud tunnistatud riikide poolt eksistentsiaalseks ohuks, mille kohta annab tunnistust see, et riigid võitlevad aktiivselt kuritegevuse vastu erinevate õiguslike vahenditega. Isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnas on selliseks õiguslikeks instrumentideks näiteks EAW raamotsus ning tehnilisteks Interpoli infosüsteem ja SIS II. Sellest tulenevalt tagaotsimistaotluste laiem levitamine kooskõlas Kopenhaageni julgeolekustamise teooriaga (käesolev töö lk 15-16).

Lisaks sellele, et rahvusvahelist tagaotsimist teostaval ametnikul tuleb teha mitmeid valikuid ja otsuseid isiku kohta rahvusvahelise tagaotsimise seadmisel, mis tulenevad nii erinevatest regulatsioonidest, nõudmistest, eelinformatsioonist kui ametniku enda tunnetusest, on oluline roll isiku rahvusvaheliselt tagaotsitavaks kuulutamisel Interpoli kanalit kaudu Riigiprokuratuuril, kes annab kooskõlastuse Interpoli tagaotsimise seadmiseks. Nimetatu on põhjendatav proportsionaalsuse printsiibiga ja seda lähtuvalt kahest aspektist- õiguslikust ja majanduslikust. Isikute äratoomine on riigile kulukas ning seetõttu tuleb arvestada, milline saab olema hiljem isiku võimalik karistus. Sama põhimõtte kehtib tegelikkuses juba siseriikliku tagaotsimise staadiumis, kui EAW väljaandmine on alles kaalumisel. Viimasele on korduvalt viidatud ka EL Nõukogu (käesolev töö 35-36). Teisalt, kui on tegemist kolmanda riigiga, kellel Eestil puudub õiguslikult siduv leping või ei ole konkreetne riik liitunud rahvusvaheliste konventsioonidega, mis reguleerivad isikute väljaandmisküsimusi ei pruugigi olla võimalik seda isikut Eestisse kriminaalmenetluseks, kohtumenetluseks või karistuse kandmiseks välja nõuda. Isiku väljaandmist välistavaks asjaoluks on üldjuhul tema kodakondsus, kui ta peetakse kinni tema kodakondsusjärgses riigis (käesolev töö lk 36). Magistritöö autori arvates Riigiprokuratuuri roll ja pädevus seisnebki antud juhul hinnangu andmises eelnimetatud õiguslikele ning majanduslikele nüanssidele. Ekspert 6 võtab proportsionaalsuse majandusliku aspekti kokku järgmiselt: „*Reeglina see otsus, et kas hakata väljaspool Schengeni ruumis isikut üleüldse taga otsima põhineb sellel, et kas kuriteoga tekitatud kahju, on võrreldav siis selle kuluga, mis tekib tema tabamisel ja siis ka ära toomisel sealt kuskilt riigist*“.

Magistritöö autori arvates, ei peaks väga konkreetset piiri kuriteoga tekitatud kahju ja äratoomisega kaasnevate kulude vahele tõmbama, sest rahvusvaheliselt tagaotsitavate isikute puhul tegemist tõsistes kuritegudes kahtlustatavate ja süüdimõistetutega (määratletud EAW raamotsusega) (käesolev töö lk 20) ning seetõttu on nende isikute leidmine ning kinnipidamine olulise tähtsusega nii rahva turvalisuse kui riigi sisemise julgeoleku aspektist vaadatuna. Ning teisalt ei tohiks õiguskaitseasutused anda välja signaali nagu teatud riikidest teatud kuritegude puhul ei hakata tagaotsitavate loovutamist või väljaandmist taotlema. Ekspert 5 seevastu nõustub proportsionaalsuse printsiibiga kulude seisukohalt ja märgib, et alati ei olegi ratsionaalne väljaandmist taotleda, kui tagaotsitava konvoeerimise kulud lähevad väga kõrgeks, kuid toimepandud tegu kuluga proportsionaalset karistust ette ei näe. Ekspert 6 on aga vastupidisel arvamusel ja ei leia, et kulude osas peaks niivõrd pragmaatiline olema ning euro

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Rektori otsus: 06.11.2012 nr 6.1-15/4737

Teabevaldaja nimi: Sisekaitseakadeemia

Juurdepääsupiirangu alus: AvTS § 35 lg 1 p 3, 5', 19; PPVS § 4 lg 5

Lõpptähtaeg: 14.05.2020

Märke vormistamise kuupäev: 14.05.2015

täpsusega jälgima, et konvoeerimise kulu ei ületaks kuriteoga tekitatud kahju. Sellest tulenevalt peaks nimetatud eksperdi arvates Interpoli võimalusi isikute rahvusvahelisel tagaotsimisel rohkem ja laialdasemalt kasutama. Nagu juba eelnevalt märgitud, nõustub magistr töö autor antud eksperdi seisukohaga (käesolev töö lk 59).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

ENFAST koostöövõrgustik oma funktsioonide ja võimaluste kaudu haakub nii Kopenhaageni kui Pariisi koolkonna julgeolekukäsitlusest tulenevate lähtekohtadega. ENFAST-i kaudu on võimalik muu hulgas tõstatada esilekerkinud probleeme ja leida neile lahendusi (käesolev töö lk 67) koostöös erinevate riikide tagaotsimist teostavate ekspertidega. See on kooskõlas Pariisi sotsioloogilise julgeolekukäsitlusega, sest nimetatud teooria kohaselt toimub julgeolekuprobleemide määramine just julgeolekuväljal *de facto* tegutsevate julgeolekuprofessionaalide kaudu (käesolev töö lk 17). Isikute rahvusvahelist tagaotsimist teostavad eksperdid on antud juhul julgeolekuprofessionaalid, kes igapäevase praktika kaudu määratlevad isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnas ilmnevaid probleeme. Neid probleeme tõstatades on tegemist Kopenhaageni koolkonna julgeolekukäsitluse järgi julgeolekustamise kavatsusega (käesolev töö lk 19), mis muutub julgeolekustamiseks pärast probleemi tunnistamist ohuna, mille ohjamiseks vastavaid meetmeid rakendatakse.

Täiendavate võimalustena (kood 2.6) näevad eksperdid isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel erinevate riigiasutuste ja sideohvitseride kaasamist. Kõige enam märgiti ära Välisministeeriumit, Justiitsministeeriumit ja Riigiprokuratuuri info hankimise aspektist vaadatuna. Kõigil nimetatuil instantsidel on erinevad siseriiklikud ja rahvusvahelised

koostööpartnerid ning kontaktid, mille kaudu on võimalik erinevat infot hankida. Ekspert 8 tõi välja lisaks riigiasutusele veel sideohvitseride kaasamise, keda teised eksperdid ei maininud. Ekspert 8 arvates on teiste riikide sideohvitserid on väga praktiline kasutada eelkõige juhtudel, kui tagaotsijal on väga hajus ja ebamäärane informatsioon, mida oleks vaja kontrollida. Aga samuti olukorras, kus on vaja välja selgitada, kes võiks olla teises riigis kõige parem koostööpartner mingis küsimuses.

Magistritöö autor arvab, et sideohvitserid on mõistlik kasutada ka juhul, kui koostöö konkreetse riigiga mingil põhjusel traditsioonilise kanali kaudu ei toimi, kuid olemasolevat infot mingi juhtumi raames on tingimata vaja kontrollida. Samas ei pruugi ka sideohvitseri kasutamine alati kõige parem lahendus olla. Eelkõige olukorras, kus on tähtis, et vastus saabub ametliku kanali kaudu. Muidu võib juhtuda, et on olemas küll info, aga kasutada seda otseselt ei ole võimalik.

Uurimisküsimuse number 3 (edaspidi UK3) „Millised on kitsaskohad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel, mis tulenevad nii isikute rahvusvahelise tagaotsimisega puutumuses olevatest protsessidest kui isikute rahvusvahelise tagaotsimise korraldusest?“ kokkuvõte. Uurimisküsimusele vastuse andmisega leiavad käsitlemist kategooria nr. 3 all paiknevad koodid 3.1 ja 3.2 (vt Lisa 3) koos alamkoodidega, kus tuuakse välja siseriikliku tagaotsimise korralduses need puudused, mis mõjuvad ebasoodsalt või takistavad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimist ning seejärel tutvustatakse puuduseid, mis on seotud isikute rahvusvahelise tagaotsimise korraldusega. Koodide 3.3 ja 3.4 raames esitatud seisukohtasid, millega eksperdid pakuvad kitsaskohtadele lahendusi eraldiseisvatena ei käsitleta. Antud koodid tuuakse välja jooksvalt koodide 3.1 ja 3.2 analüüsimisel. Uurimisküsimusele vastuse andmisega on täidetud magistritöö eesmärgi sõnastusest (käesolev töö lk 9) see osa, mis tegeleb isikute rahvusvahelise tagaotsimise kitsaskohtade välja selgitamisega ning ilmnunud puudustele lahenduste leidmisega.

UK 3 analüüsist tuleneb, et **siseriikliku tagaotsimise korralduses** **olevad puudused**, mis mõjuvad ebasoodsalt või takistavad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimist hõlmavad kommunikatsiooni ning õiguslikust regulatsioonist tulenevaid probleeme. Esmalt vaatleb magistritöö autor kitsaskohti, mis on seotud kommunikatsiooniga ning toob välja ebakõlasid tagaotsimise protsessiga seotud asutuste koostöö osas.

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Sarnaselt THB ja kohaliku tagaotsija vahel esineb kommunikatsiooniprobleeme ka kohaliku tagaotsija ning prokuratuuri/kohtu omavahelises suhtluses EAW taotlemisel. Põhjuseid, miks EAW väljaandmine ekspertide arvates viibib, tulenevad kohaliku tagaotsija passiivsusest, julguse puudumisest pöörduda prokuröri või kohtuniku poole EAW taotlemiseks ning prokuratuuri või kohtu enda pikaleveninud otsustusprotsessist. Olenemata põhjusest, miks EAW väljaandmine viibib, on magistr töö autori arvates olulise kitsaskohaga, sest antud situatsiooniga tekitatakse olukord, kus tagaotsitava tabamine võib lükkuda määramata aega edasi. Seda just eelkõige juhtudel, kus isiku asukoht on realselt eelnevalt tuvastatud ning tema kinnipidamiseks välisriigis on vaja üksnes EAW väljastada. EAW viibimisel võib tagaotsitav liikuda järgmisesse asukohta, mis tähendab, et tema asukohta on vaja hakata uuesti tuvastama.

Ekspertid pakkusid siinkohal lahendusena välja ühiseid koolituspäevi, kuhu on kaasatud ametnikud nii politseist, prokuratuurist kui kohtutest, mille käigus selgitatakse, miks on EAW väljaandmisega sageli kiire, kes seda vajab ja millistel põhjustel.

Magistritöö autor pakub välja, et samade koolituste raames tuleks anda selgitusi ka politseile, millistel juhtudel üldse EAW-d väljastatakse ja millal EAW taotlemiseks alused puuduvad. Detailsemad teadmised EAW väljaandmise tingimustest võimaldaks siseriikliku tagaotsija oma tööd paremini planeerida ning vältida pöördumisi kohtu või prokuratuuri poole palvega väljastada EAW kui alused selleks tegelikult puuduvad.

Ekspert 7 pakkus huvitava momendina välja, et EAW-de tsentraalse keskkonna loomise, kuhu omavad ligipääsu kõik asjassepuutuvad ametnikud. See võimaldaks EAW-sid hankida ühest kohast igal ajahetkel ning oleks ühtlasi ka lahendus olukorrale, kus EAW on välja antud, kuid jäänud edastamata. Kuna kohtunikud ja prokurörid ei edastata üldjuhul EAW-si otse THB-sse ning edastusprotsessi on kaasatud veel mitu vahepealset astet, kus võib viivitus tekkida, on magistritöö autori arvates tegemist asjakohase ettepanekuga.

Õigusliku regulatsiooni osas pidasid eksperdid probleemiks andmekaitse rangeid norme ning proportsionaalsuse printsiibist tulenevat pragmaatilisust, mis puudutab seda, et isiku konvoeerimisega kaasnevad kulud ei tohi ületada kuriteoga tekitatud kahju. Ekspert 4 märgib andmekaitse osas, et vaja oleks tugevamat kontrolli võimalust tagaotsitavate isikute lähedaste üle, sest väga sageli toimub nende vahel mingil tasandil suhtlemine. Probleem tagaotsija seisukohast seisneb selles, et ei leita põhjendatud olevat pereliikmete või lähedaste õiguste riive. Ekspert lisab, et kindlasti toimubki sellisel juhul eraelu puutumatus riive, kuid ühiskondliku turvatunde kaalutlusel, on see riive põhjendatud. Magistritöö autor on nõus eksperdi seisukohaga ja märgib, et on töös mitmeid kordi esile toonud rahvusvaheliselt tagaotsitavate isikute kinnipidamise olulisust seoses ühiskondliku turvatundega (käesolev töö lk 7, 20 ja 60).

Ekspert 6 tõstatab teravalt **proportsionaalsuse printsiibist tuleneva pragmaatilisuse probleemi** ja märgib, et umbes kümme aastat ei ole Eestis suudetud lahendada olukorda, et tagaotsimisega ning isiku äratoomisega seotud kulud süüdimõistetult kohtuotsusega välja mõista. Ekspert leiab, et sellega ei ole piisavalt tegeletud politsei organisatsioonis, ega ka teistes instantsides ning lisab, et toodud on erinevaid põhjuseid, miks kehtivate seaduste kohaselt seda

oleks äärmiselt keeruline teha, kuid samas pole öeldud, et see on võimatu. Kokkuvõtvalt märgib ta, et selline seadusemuudatus oleks küll väike aga siiski täiendav surve isikule, kes on siis karistusalne ning teisalt oleks see ka lahendus probleemile, mida nimetatakse pragmaatiliseks.

Isikute rahvusvahelise tagaotsimise korralduslike kitsaskohtadena töid eksperdid välja probleeme kommunikatsiooni ja töökultuuri osas kolmandate riikidega, kellega on koostöö raskendatud tulenevalt nende siseriiklikest põhjustest (nt Interpoli kontor on küll olemas, kuid riik ise ei halda tervikuna oma territooriumi (Ekspert5) või päringut/infot eiratakse tulenevalt sellest, et kuritegu, millega seoses pöördumine toimub, on selle riigi mõistes mitte prioriteetne või tühine (Ekspert 8). Kuna tegemist on probleemidega, mille lahendamisele Eesti otseselt kaasa aidata ei saa, siis nendel magistritöö autor pikemalt ei peatu.

THB sisese **kommunikatsiooni probleemina** tõi Ekspert 2 välja kitsaskoha, mis kirjeldab tõrkeid info liikumise osas THB üksuste vahel. Antud probleem on sarnane (käesolev töö lk 63-64) olukorrale, kus oli juttu THB ja siseriikliku tagaotsija vahelistest kommunikatsiooni probleemidest. Ekspert 2 lisab, et probleem on lahendatav läbi koolituste ja personaalse suhtluse, millega juhatakse eksimustele tähelepanu. *Laused eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldavad juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).*

Liikudes edasi **isikute rahvusvahelise tagaotsimise sisuliste tegevuste** juurde, märgib Ekspert 2, et piirikontrolli puudumine Schengeni riikide sisepiiridel teeb isiku tagaotsimise mõnevõrra keeruliseks, sest piiriületusi ei fikseerita. Juhul kui isiku liikumisharjumuste kohta igasugune teave puudub, annaks piiriületuste info tagaotsijale esmase vihje, kuhu poole tagaotsimist suunata. Samuti nendib ta, et siiani on realiseerimata lennureisijate broneeringuinfo andmete

(*Passenger Name Record*) registreerimise projekt, mis tulevikus peaks siiski toimima hakkama andes ühtlasi ka tagaotsijale natuke laialdasemad võimalused isiku liikumiste ja asukoha tuvastamiseks. Magistritöö autor lisab, et lennureisijate broneeringu infosüsteemist on kindlasti kasu mitte ainult tagaotsitavate isikute leidmisel vaid laiemalt kogu kriminaalluure valdkonnas. Lisaks töid eksperdid näiteid olukordadest, kus koostööpartner teises riigis ei rakenda meetmeid isiku kinni pidamiseks, kuigi väga konkreetne sisend informatsiooni näol isiku asukoha ja kontaktide kohta on antud (Ekspert 4, Ekspert 8) või teine variant, kus isik peetakse küll kinni, kuid kohus ei võta vahi alla ning tagaotsitav kaob uuesti vaateväljast (Ekspert 7).

Esimese näite puhul oleks lahenduseks isikliku kontakti omamine konkreetses liikmesriigis, arvab Ekspert 1. Magistritöö autor on selle seisukohaga osaliselt nõus. Isiklikud kontaktid toimivad hästi Euroopa regioonis, kus koostöö on tihedam ning suhtlemist rohkem. Kui tegemist on kolmanda riigiga, on isikliku kontakti omamise kasutegur küsitav, eriti kui kohtumisest ning kontaktide vahetamisest on möödunud aastaid.

Ekspert 8 pakub rahvusvahelist mõõdet omavatele koostöö probleemidele lahenduseks Euroopa tasandil **ENFAST** koostöövõrgustiku kohtumisi, kus on võimalik arutada esilekerkinud probleeme ja leida neile ühiselt lahendusi. Täiendava võimalusena on ENFAST-i eesistujal pädevus pöörduda poliitikute poole ning algatada diskussioon konkreetses probleemis, kui on vaja näiteks ühtset standardit mingis toimimisviisis või käitumises. Antud võtmes haakub ENFAST koostöövõrgustik oma funktsioonide ja võimaluste kaudu otseselt nii Kopenhaageni kui Pariisi koolkonna julgeolekukäsitlusest tulenevate lähtekohtadega, millest oli ka eespool juba juttu (käesolev töö lk 62).

Viimasena toob magistritöö autor välja Ekspert 7 esitatud tähelepaneku, mis haakub otseselt käesoleva magistritöö raames valmima planeeritud isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise tööjuhendi koostamisega. Ekspert 7 märkis, et hetkel puudub detailne tööjuhend konkreetse töökirjeldusega, kus oleks välja toodud isikute rahvusvahelise tagaotsimisega seotud tegevused. Ta lisab, et igapäevase töö käigus on vajalikud teadmised omandatud aga iga uut ametnikku tuleb personaalselt välja õpetada ning juhendmaterjalid selleks puuduvad. Nagu eelnevalt mainitud valmib vastavasisulise juhendi magistritöö raames ning selgitab muu hulgas isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemust, tutvustab võimalikke tagaotsimise kanaleid koos rakendamise põhimõtetega ning koondab tagaotsimist reguleerivad õigusaktid koos selgitavate

kommentaaridega konkreetse õigusakti ja isikute rahvusvahelise tagaotsimise puutepunktide osas. Asjaolu, et ekspert märkis ära tööjuhendite olulisuse, on kooskõlas (käesolevas töös lk 8) märgitud autorite teoreetilise käsitlusega tööjuhendite vajalikkusest.

Kuigi eelnevalt toodi ekspertide poolt välja mitmeid nüansse, mis omavad pärisvõlgu mõju isikute rahvusvahelisele tagaotsimise läbiviimisele, rõhutati ka üksmeelselt, et Eestis on tagaotsimise protsess suhteliselt ladus nii siseriikliku kui rahvusvahelise tagaotsimise võtmes. Üksikuid probleeme esineb, kuid need on pigem juhtumipõhised, ütleb Ekspert 1. Ekspert 5 rõhutab samuti, et Eestis on rahvusvaheline tagaotsimine suhteliselt hästi käivitunud, vajalikud instrumendid on olemas, protokoll kokku lepitud ning suuri probleemkohtasid tagaotsimise protsessis ei ole. Samal seisukohal on Ekspert 7, kes täiendab eelmist seisukohta väitega, et infosüsteemid ja tööprotsess toimivad. *Lause eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).*

2.3. Järeldused ja ettepanekud

Käesoleva magistr töö uuringu tulemusel, mis tugines poolstruktureeritud ekspertintervjuude vastuste analüüsile ja magistr töö teoreetilistele allikatele pakkus magistr töö autor välja definitsiooni isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõistele. Teoreetiliste allikate analüüsi käigus sõnastas magistr töö autor eelnevalt tagaotsimise definitsiooni (käesolev töö 28). Empiirilise uuringu järgselt, lähtuvalt teoreetilistest allikatest, eelnevalt formuleeritud tagaotsimise mõistest ja võrdluses ekspertidelt saadud arvamustega, pakkus magistr töö autor välja isikute rahvusvahelise definitsiooni järgmises sõnastuses:

Lause eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Rektori otsus: 06.11.2012 nr 6.1-15/4737

Teabevaldaja nimi: Sisekaitseakadeemia

Juurdepääsupiirangu alus: AvTS § 35 lg 1 p 3, 5', 19; PPVS § 4 lg 5

Lõpptähtaeg: 14.05.2020

Märke vormistamise kuupäev: 14.05.2015

Lehekülg eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Rektori otsus: 06.11.2012 nr 6.1-15/4737

Teabevaldaja nimi: Sisekaitseakadeemia

Juurdepääsupiirangu alus: AvTS § 35 lg 1 p 3, 5', 19; PPVS § 4 lg 5

Lõpptähtaeg: 14.05.2020

Märke vormistamise kuupäev: 14.05.2015

Lehekülg eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Lõik eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Teoreetiliste allikate analüüsi ning ekspertintervjuude võrdlemise tulemusel selgitati välja, et **traditsiooniliste ja alternatiivsete tagaotsimiskanalite rakendamise põhimõtted** on järgmised:

- Interpol (traditsiooniline)- vabatahtlik kanal, mida rakendatakse, kui tagaotsitav isik asub kolmandates riikides väljaspool Schengeni territooriumit või hõlmavad tema liikumisharjumused nii Schengeni ala kui kolmandaid riike;
- Schengen (traditsiooniline)- kohustuslik kanal kõigi tagaotsimisteadete levitamiseks SIS II kaudu. Nõue tuleneb Schengeni reeglistikust (*Schengen Acquis*);
- Europol- kasutatakse jälitustoimingute käigus kogutud andmete edastamiseks või AWF analüüsi teostamiseks;
- ENFAST- koostöövõrgustikku, mis põhineb otsekontaktidel kaasatakse, kui tagaotsitav isik on kahtlustatav, süüdistatav või süüdimõistetud esimese astme kuriteo toimepanemises. ENFAST kui aktiivse tagaotsimise meede on mõeldud suunatud tagaotsimise läbiviimiseks ning operatiivseks informatsiooni vahetamiseks.

Üksikasjalikuma ülevaate saamiseks esitab magistritöö autor traditsiooniliste tagaotsimiskanalite kasutamise võimalused ühtse tabelina (vt tabel 6), millest nähtub, et Schengeni kanali kasutamine on nõutav kõigi tagaotsimisteadete levitamisel olenemata sellest, kas isik viibib Schengeni ala või kolmandates riikides. Nagu juba märgitud, tuleb nimetatud nõue Schengeni reeglistikust.

Tabel 9. Traditsiooniliste tagaotsimiskanalite kasutamine (autori koostatud)

Kanal	Tagaotsitav asub Schengeni alal	Tagaotsitav asub Schengenist väljas	Tagaotsitav asub Schengenis/Schengenist väljas	Asukoht ei ole teada
SIS II	X	X	X	X
Interpol		X	X	

Järgnevalt toob magistritöö autor välja teoreetiliste allikate põhjal isikute rahvusvahelise tagaotsimise **õiguslikud alused**:

- Siseriikliku tagaotsimise kord on reguleeritud KrMS §-s 140;
- Tagaotsitavaks kuulutatud isiku või väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi viibiva kahtlustatava vahistamise alus tuleneb KrMS § 131 lg-st 4;
- Rahvusvahelisel tagaotsimisel EL liikmesriikides EAW alusel juhendatakse KrMS §-de 507 ja 508 sätetest;
- Väljaandmise taotlemisel EL välistest riikidest juhendatakse KrMS § 457-459 sätetest.

Ekspertintervjuude võrdlemise tulemusel selgitas magistritöö autor välja siseriikliku tagaotsimise korralduses puudused, mis mõjuvad ebasoodsalt või takistavad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimist ning kitsaskohad isikute rahvusvahelise tagaotsimise korralduses. **Siseriikliku tagaotsimise korralduses olevad puudused**, mis mõjuvad ebasoodsalt või takistavad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimist koos võimalike lahendustega on järgmised:

- Puudulik kommunikatsioon siseriikliku tagaotsija ja THB vahel- lahendus: probleemi tõstatamine ja arutamine Eesti üleriigiliselt toimuvatel tagaotsijate seminaridel;
- Puudulik kommunikatsioon siseriikliku tagaotsija ja prokuratuuri/kohtu vahel EAW taotlemisel- lahendus 1: koolituspäevad, mille sisuks on selgituste jagamine, miks on EAW väljaandmisega sageli kiire, kes EAW-d vajab ja millistel põhjustel ning vastupidi kohtu/prokuratuuri selgitused, millistel juhtudel EAW-d väljastatakse ja millal EAW väljaandmiseks alused puuduvad; lahendus 2: EAW-de tsentraalse keskkonna loomine;

- Proportsionaalsuse printsiibist tulenev pragmaatilisuse probleem, mis tähendab, et isiku konvoeerimise kulu ei tohi ületada kuriteoga tekitatud kahju- lahendus: seaduse muudatus, mis võimaldaks tagaotsimisega ning isiku äratoomisega seotud kulud hiljem süüdimõistetult kohtuotsusega välja mõista.

Kitsaskohad isikute rahvusvahelise tagaotsimise korralduses on:

- Probleemid kommunikatsiooni ja töökultuuri osas kolmandate riikidega – ei ole Eesti võimuses lahendada;
- THB-sisese kommunikatsiooni probleem erinevate üksuste vahel- lahendus: sisekoolitused;
- Käivitunud ei ole lennureisijate broneeringuinfo andmete (*Passenger Name Record*) registreerimine- lahendus: protsessi kiirendada ei saa aga projekt on lõpufaasis;
- Isikute rahvusvahelist tagaotsimist puudutavad sisulised probleemid (välisriigi koostööpartner ei rakenda meetmeid isiku kinnipidamiseks)- lahendus: probleemi tõstatamine ja arutamine ENFAST-is kui tegemist on Euroopa Liidu liikmesriigiga;
- Puudub tööjuhend isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise kohta- lahendus: tööjuhend, mis on suunatud isikute rahvusvahelist tagaotsimist teostavale ametnikule ametialaseks kasutamiseks ja mis koondab isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise põhimõtteid, selgitab isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemust, kirjeldab võimalikke tagaotsimise kanaleid koos rakendamise põhimõtetega ning ühendab tagaotsimist reguleerivad õigusaktid koos selgitavate kommentaaridega konkreetse õigusakti ja isikute rahvusvahelise tagaotsimise puutepunktide osas koostatakse magistr töö valmimise järgselt magistr töö teoreetilise allikate ning empiirilise andmete põhjal.

KOKKUVÕTE

Magistritöö eesmärgiks oli sõnastada isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõiste, välja selgitada isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemus, õiguslikud alused, läbiviimise põhimõtted ja kitsaskohad ning pakkuda välja lahendused puuduste likvideerimiseks isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise ja rahvusvahelise politseikoostöö parendamiseks Eesti õiguskaitseasutuste perspektiivist vaadatuna.

Püstitatud eesmärgi saavutamiseks valiti juhtumiuuringu (*case study*) meetodika. Valitud uurimisstrateegia võimaldas magistritöö autori hinnangul efektiivselt täita magistritöö eesmärki, kuna andis võimaluse uurida isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimist kui tegevust, mis vastab käesoleva uurimuse läbiviimise vajadustele. Teisest küljest käsitleti magistritöös isikute rahvusvahelist tagaotsimist mitmest aspektist lähtuvalt (mõiste, olemus, tagaotsimise läbiviimine, kanalid), mille tulemusel loodi isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnast teoreetiline käsitlus. Kuna juhtumiuuring sobib nii teooriate loomiseks, testimiseks kui arendamiseks, oli juhtumiuuringu kasutamine magistritöö eesmärgist lähtuvalt tulemuslik.

Teoreetiliste allikate ning empiiriliste andmete analüüsi tulemusel sõnastati tagaotsimise ning isikute rahvusvahelise tagaotsimise definitsioonid. Definitsioonide kujundamise käigus selgitati välja isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemus. Isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemuse ja läbiviimise põhimõtete välja selgitamisega tutvustati üksikasjalikult traditsiooniliste ja alternatiivsete tagaotsimiskanalite rakendamise põhimõtteid, millega loodi valdkonnast teoreetiline käsitlus. Järgmisena selgitati välja isikute rahvusvahelise tagaotsimise õiguslikud alused ja siseriikliku tagaotsimise korralduses olevad puudused, mis mõjuvad ebasoodsalt või takistavad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimist ning kitsaskohad, mis tulenevad isikute rahvusvahelise tagaotsimise korraldusest. Kitsaskohtadele tuvastamisele lisaks pakuti välja lahendused puuduste likvideerimiseks.

Esimese uurimisülesande käigus analüüsiti kooskõlas julgeoleku teooriaga teaduskirjanduse, õigusaktide, julgeolekupoliitiliste ja PPA ning teiste julgeoleku organisatsioonide ametkondlike dokumentide põhjal isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõistet, olemust, õiguslikke aluseid ning läbiviimise põhimõtteid koos traditsioonilise ja

alternatiivse tagaotsimiskanali rakendamise alustega. Uurimisülesanne on täidetud magistritööle teoreetiliste lähtekohtade loomisega.

Teise uurimisülesande käigus viidi läbi ekspertintervjuud et selgitada välja ekspertide arusaam isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõistest, olemusest ja tagaotsimise läbiviimise põhimõtetest ning ekspertide hinnangute põhjal tehti kindlaks kitsaskohad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel. Koos kitsaskohtade kindlaks tegemisega selgitada välja võimalikud lahendused täheldatud puudustele. Uurimisülesanne täideti ekspertintervjuude läbiviimisega ning intervjuu andmete võrdlemisega.

Kolmanda uurimisülesande käigus sõnastati isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõiste, selgitati välja isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemus, isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise põhimõtted ja toodi välja kitsaskohad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel, mis tulenevad nii isikute rahvusvahelise tagaotsimisega puutumuses olevatest protsessidest kui isikute rahvusvahelise tagaotsimise korraldusest. Täheldatud puuduste likvideerimiseks pakuti välja lahendused lähtuvalt ekspertide seisukohtadest. Uurimisülesanne täideti isikute rahvusvahelise tagaotsimise definitsiooni loomise ning isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemuse, läbiviimise põhimõtete ning kitsaskohtade välja selgitamisega ning neile lahenduste pakkumisega.

Teoreetilise kirjanduse ja ekspertintervjuude sünteesi läbi viimisega kolmanda uurimisülesande raames leiti vastus kolmele sissejuhatuses püstitatud **uurimisküsimusele**. Seega on magistritöös sõnastatud **eesmärk** täies mahus saavutatud ning **uurimisprobleem** lahendatud.

Uurimise läbiviimisel kasutati kvalitatiivset **andmekogumismeetodit**, mille raames teostati dokumentide analüüsi ning viidi läbi poolstruktureeritud ekspertintervjuud. Intervjuude käigus küsitleti PPA isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnaga seotud eksperte. Ekspertintervjuude eesmärgiks oli välja selgitada, kuidas eksperdid mõistavad isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemust, millistel alustel toimub isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel tagaotsimiskanali valik ja rakendamine ning millised on kitsaskohad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel. **Andmeanalüüsimeetodina** kasutati magistritöö teoreetilises osas dokumentide analüüsi ja sünteesi ning empiirilises osas teksti avatud kodeerimist. Tekstide kvalitatiivne sisuanalüüs teostati programmiga Nvivo.

Kõik ekspertide poolt kitsaskohtadele pakutud lahendused nii siseriikliku kui rahvusvahelise tagaotsimise võtmes on Eesti kontekstis teoreetiliselt rakendatavad. Need protsessid, mille muutmises Eestil kaasaraäkimise pädevus puudub, ei ole rakendatavad. THB sisemisi koolitusi puudutavad küsimused on koheselt praktikas teostatavad. THB ja siseriikliku tagaotsija vahelist kommunikatsiooni probleemi saab lahendama asuda 2015 juunis, kui toimub tagaotsijate üleriigiline seminar. Koolitused kommunikatsiooni probleemide lahendamiseks siseriikliku tagaotsija ja prokuratuuri/kohtu vahel nõuavad pikemaajalist ettevalmistust ja planeerimist. Tagaotsimise ning isiku äratoomisega seotud kulude välja mõistmine süüdimõistetult kohtuotsusega eeldab seadusemuudatust, mille rakendamine on teoreetiliselt võimalik, kuid praktikas pikaajaline ja aeganõudev protsess. Lennureisijate broneeringuinfo andmete projekt on lõpufaasis ja leiab lähiajal rakendamist. Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise koostööd puudutavaid probleeme ja küsimusi on võimalik tõstatada järgmisel ENFAST kohtumisel, mis toimub juunis 2015. Tööjuhendi puudumine isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise valdkonnas leiab lahenduse käesoleva magistritöö valmimise järgselt, kui magistritöö autor koostab vastava tööjuhendi, mis on suunatud isikute rahvusvahelist tagaotsimist teostavale ametnikule ametialaseks kasutamiseks. Juhend koostatakse magistritöö põhjal.

Magistritöös vaadeldi üksnes nende tegevuste rakendamist, mis on piiritletud Eesti õigusruumiga isiku rahvusvaheliselt tagaotsitavaks kuulutamisel ning soodustavad tema tabamist välisriigis. Teiste riikide poolt kasutatavaid meetmeid tagaotsitava isiku tabamiseks magistritöös ei käsitletud. Samuti ei tutvustatud tegevusi, mis hõlmavad toiminguid tagaotsitava leidmiseks Eesti Vabariigi territooriumil teise riigi taotluse alusel. Sellest tulenevalt soovib magistritöö autor isikute rahvusvahelise tagaotsimise **valdkonda edaspidi uurides** käsitleda vastupidist tagaotsimissuunda, mis käesolevas töös tähelepanuta jäi- teise riigi tagaotsimistaotluse alusel Eesti Vabariigi territooriumil teostatavaid toiminguid, mis käsitlevad tagaotsitava isiku tabamisele viivaid tegevusi. Kirjeldatud uurimuse läbiviimisega kujuneks isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisest terviklik ülevaade mõlemal suunal.

Autor tänab juhendajaid T. Ploom'i ja S. Laansoo'd, uurimisseminari juhti S. Järvet'it, Justiitsministeeriumi rahvusvahelise õigusabi talitusest A. Laurendt-Hanioja ja I. Markust ning uuringus osalejaid, kes andsid olulise panuse käesoleva magistritöö valmimisele.

SUMMARY

The title of this Master's Thesis is International Search of Suspects and Convicted Persons Based on the Initiative of the Estonian Law Enforcement Authorities.

The aim of this thesis is to formulate the concept of international search of fugitives, to explore the nature of international search of fugitives, the legal basis and principles for carrying it out, highlight the drawbacks, and to present solutions for eliminating shortcomings in the international search of fugitives and for improving international cooperation of the police forces from the point of view of Estonian law enforcement authorities.

This Master's Thesis is an empirical study and the research strategy employed is case study. An analysis of theoretical materials was conducted and half-structured interviews were carried out for gathering data. Experts in the field of international search of fugitives in Police and Border Guard Board were interviewed. The aim of expert interviews was to find out how experts conceptualize the nature of international search of fugitives, on which grounds the channel for the search is chosen and implemented, and which are the drawbacks in carrying out international search of fugitives. The methods of processing the data include analysis and synthesis of source materials in the theoretical part and open coding of text using data analysis software NVIVO in the empirical part.

With the exploration of the field of international search of fugitives and summarizing the principles of carrying out the search, a theoretical treatment of international search of fugitives was comprised, which served as the basis for drawing up guidelines for international search of fugitives. Guidelines, aimed at officials carrying out international search of fugitives, can be employed promptly as their implementation does not require changes in legislature or the work process. Solutions for eliminating drawbacks in the process of international search of fugitives are also presented.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Alamargot, D., Terrier, P. & Cellier, J.-M., 2007. *Written Documents in the Workplace*. 1th ed. s.l.:Elsevier.

Allikmets, M., 2013. *Loovutatava isiku õigused loovutamismenetluses - kohtupraktika analüüs*. Magistritöö, Tartu: Tartu Ülikool.

Baniasadi, L., Poorkiani, M. & Amiri, A., 2013. A Model for Effective Organizational Structure based Approach. *International Journal of Advanced Studies in Humanities and Social Science*, 1(10), pp. 1749-1764. [Online]
Available at: <http://ijashss.com/upload/IJASHSS-2013-%20SI-1112.pdf>
[Accessed 20.04.2015].

Basdeo, V., 2009. Constitutional Perspective of Police Powers of Search and Seizure: The Legal Dilemma of Warrantless Searches and Seizures. *South African Journal of Criminal Justice*, 22(3), pp. 403-418. Leitud: Criminal Justice Journals (HeinOnline). [13.11.2012].

Beck, V. S., Clinger Mayer, J. & Ramsey, R. J., 2004. Community response to sex offenders. *Journal of Psychiatry & Law*, 32(2), pp. 141-168. Leitud: EBSCO. [02.05.2014].

Bigo, D., 2000. When two become one: Internal and external securitisations in Europe. rmt: *International Relations Theory and the Politics of European Integration Power, Security and Community*. London: Routledge, pp. 171-204.

Booth, K., 1990. Steps towards stable peace in Europe: a theory and practice of coexistence. *International Affairs*, 66(1), pp. 17-45 Leitud: EBSCO. [11.03.2013].

Booth, K., 2007. *Theory of World Security*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bromund, T. R. & Kopel, D. B., 2013. *Necessary Reforms Can Keep Interpol Working in the U.S Interest*. [Online]
Available at: <http://www.heritage.org/research/reports/2013/12/necessary-reforms-can-keep-interpol-working-in-the-us-interest>
[Accessed 21. 10. 2014].

Buzan, B., 1997. Rethinking Security after the Cold War. *Cooperation and Conflict*, 32(1), pp. 5-28. Leitud: Sage Journals Online. [06.05.2015].

Buzan, B. & Hansen, L., 2009. *The evolution of international security studies*. 1th ed. New York: Cambridge University Press.

C.A.S.E Collective, 2006. Critical Approaches to Security in Europe: A Networked Manifesto. *Security Dialogue*, 37(4), pp. 443-487. Leitud: Sage Journals Online. [06.05.2015].

Carrera, S., Guild, E. & Hernanz, N., 2013. Europe's Most Wanted? Recalibrating Trust in the European Arrest Warrant System. *CEPS Special Report*, Issue 76, pp. 3-50.

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepäasupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Council of the European Union, 2002. Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States, 2002/584/JHA. *Official Journal of the European Communities*, Issue L 190, pp. 1-18.

Council of the European Union, 2003. *A Secure Europe in a Better World: European Security Strategy*. [Online]

Available at: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>
[Accessed 23. 01. 2014].

Council of the European Union, 2005. *SIS Database Statistics*, 8621/05. [Online]

Available at:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%208621%202005%20INIT>
[Accessed 17. 05. 2012].

Council of the European Union, 2006. *SIS Database Statistics dd. 01/01/2006*, 5239/06. [Online]

Available at: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st05/st05239.en06.pdf>
[Accessed 17. 05. 2012].

Council of the European Union, 2007a. Council Decision 2007/533/JHA of 12 June 2007 on the establishment, operation and use of the second generation Schengen Information System (SIS II). *Official Journal of the European Union*, Issue L205, pp. 63-84.

Council of the European Union, 2007b. *SIS Database Statistics dd. 01/01/2007*, 6178/07. [Online]

Available at: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/07/st06/st06178.en07.pdf>
[Accessed 12. 05. 2012].

Council of the European Union, 2007c. *Proposed subject for discussion at the experts meeting on the application of the Framework Decision on the European Arrest Warrant on 17 July 2007 – the proportionality principle*. 2007. 10975/07 COPEN 98. [Online]

Available at:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2010975%202007%20INIT>
[Accessed 24. 07. 2014].

Council of the European Union, 2008. *Report on the Implementation of the European Security Strategy: Providing Security in a Changing World, 16823/1/08*. [Online]

Available at:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%2016823%202008%20REV%201> [Accessed 29.01.2014].

Council of the European Union, 2008. *SIS Database Statistics dd. 01/01/2008, 5441/08*.

[Online]

Available at:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%205441%202008%20INIT> [Accessed 17.05.2012].

Council of the European Union, 2009a. *SIS Database Statistics dd. 01/01/2009, 5764/09*.

[Online]

Available at:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%205764%202009%20INIT> [Accessed 17.05.2012].

Council of the European Union, 2009b. *Final report on the fourth round of mutual evaluations – The practical application of the European Arrest Warrant and corresponding surrender procedures between Member States*. [Online]

Available at:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%208302%202009%20REV%204> [Accessed 24.07.2014].

Council of the European Union, 2010a. *Internal Security Strategy for the European Union: Towards a European Security Model*. [Online]

Available at:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/librairie/PDF/QC3010313ENC.pdf [Accessed 19.03.2014].

Council of the European Union, 2010b. *Schengen information system database statistics dd. 01/01/2010, 6162/10*. [Online]

Available at:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%206162%202010%20INIT> [Accessed 17.05.2012].

Council of the European Union, 2010c. *Revised version of the European handbook on how to issue a European Arrest Warrant 17195/1/10*. [Online]

Available at:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2017195%202010%20REV%201> [Accessed 24.07.2014].

Council of the European Union, 2010d. *Draft Council Resolution on ENFAST - European Network on Fugitive Active Search Teams*. [Online]

Available at: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15382-2010-INIT/en/pdf> [Accessed 04.12.2014].

Council of the European Union, 2011. *Schengen information system database statistics dd. 01/01/2011, 6434/2/11*. [Online]

Available at:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%206434%202011%20REV%202>
[Accessed 17. 05. 2012].

Council of the European Union, 2012. *Schengen information system database statistics 01/01/2012, 8281/12*. [Online]

Available at:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%208281%202012%20INIT>
[Accessed 17. 05. 2012].

Council of the European Union, 2013. *Schengen information system database statistics 01/01/2013, 7389/13*. [Online]

Available at:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%207389%202013%20INIT>
[Accessed 23. 01. 2014].

Council of the European Union, 2014a. *Issues of proportionality and fundamental rights in the context of the operation of the European Arrest Warrant*. [Online]

Available at:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%209968%202014%20INIT>
[Accessed 24. 07. 2014].

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepäasupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd)

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepäasupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Creswell, J. W., 2003. *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Method Approaches*. 2nd ed. London: Thousand Oaks: Sage Publications.

Daniel, J., Turcsányi, R. Q., Potjomkina, D., Csiki, T., Lupták, L., Walach, V., 2015. *The Challenges of Central European Security: Critical Insights*. Brno: Masaryk University. [Online]

Available at:

https://www.academia.edu/11702362/Challenges_of_Central_European_Security_Critical_Insights [Accessed 06.05.2015].

Eesti julgeolekupoliitika alused (2010).

Eesti turvalisuspoliitika põhisuundade aastani 2015 heakskiitmine (2008).

Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni leping õigusabi ja õigussuhete kohta tsiviil-, perekonna- ja kriminaalasjades (1993).

Eesti Vabariigi põhiseadus (2015).

Eesti Vabariigi valitsuse ja Ameerika Ühendriikide valitsuse vaheline väljaandmisleping (2006).

Eisenhardt, K. M., 1989. Building Theories from Case Study Research. *The Academy of Management Review*, 14(4), pp. 532-550. Leitud: JSTOR Arts & Sciences II. [09.05.2015].

Ellaithy, A., 2002. *Learning automata solutions to enhancing optimal search for unknown target distributions*. Master's Thesis, Ottawa: Carleton University.

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

eu-LISA, 2014. *SIS II- 2013 Statistics*. [Online]

Available at: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/agency/docs/20140709_sis_ii_stats_2013_public_en.pdf

[Accessed 27. 01. 2015].

eu-LISA, 2015. *SIS II- 2014 Statistics*. [Online]

Available at: <http://www.eulisa.europa.eu/Publications/Reports/SIS%20II%20-%20public%202014%20stats.pdf>

[Accessed 18. 04. 2015].

European Commission, 2010. *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. The EU Internal Security Strategy in Action: Five steps towards a more secure Europe, COM/2010/673*. [Online]

Available at: [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0673:FIN:EN:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0673:FIN:EN:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0673:FIN:EN:PDF)

[Accessed 23. 01. 2014].

European Commission, 2013a. Commission Implementing Decision of 26 February 2013 on the Sirene Manual and other implementing measures for the second generation Schengen Information System (SIS II), C(2013) 1043. *Official Journal of the European Union*, Issue L71, pp. 1-36.

European Commission, 2013b. *Schengen Information System (SIS II) goes live*. [Online]

Available at: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-309_en.htm

[Accessed 22.07.2014].

European Commission, 2013c. *Questions and Answers: Schengen Information System (SIS II)*, Brussels: European Commission [Online]

Available at: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-309_en.htm

[Accessed 22.07.2014].

Europol, 2009. *Frequently Asked Questions (FAQ) on the association of Third Parties to Europol's AWFs*. [Online] Available at: <http://www.statewatch.org/news/2009/nov/europol-awfs-third-parties.pdf> [Accessed 21. 02. 2013].

Europol, 2012. *Europoli ülevaade*. [Võrgumaterjal]

Leitav: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/et_europolestonian.pdf

[Kasutatud 21. 02. 2013].

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepäasupiiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Fichera, M., 2009. *The implementation of the European Arrest Warrant in the European Union: law, policy and practice*. PhD Thesis, Edinburgh: University of Edinburgh.

Flick, U., 2009. *An Introduction to Qualitative Research*. 4th ed. London: SAGE.

Gough, J. & Hamrell, M., 2010. Standard Operating Procedures (SOPs): How to Write Them to Be Effective Tools. *Drug Information Journal*, 44(4), pp. 463-468. Leitud: Sage Journals Online. [20.04.2015].

Gould, J. B., 2004. Suspect Searches: Assessing Police Behavior under the U.S. Constitution. *Criminology & Public Policy*, 3(3), pp. 315-362. Leitud: Criminal Justice Journals (HeinOnline). [14.11.2012].

Haggenmüller, S., 2013. The Principle of Proportionality and the European Arrest Warrant. *Oñati Socio-Legal Series*, 3(1), pp. 95-106. Leitud: Social Science Research Network. [24.07.2014].

Hammons, C. & Maddux, G., 1990. Total Quality Management in the Public Sector. *Management Decision*, 28(4), pp. 15-20. Leitud: Emerald [19.03.2014].

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepäasupiiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepäasupiiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepäasupiiiranguga teavet (vt täies mahus tööd)

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepäasupiiiranguga teavet (vt täies mahus tööd)

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Interpol, 2014a. *Legal materials- INTERPOL 's Rules on the Processing of Data*. [Online] Available at: <http://www.interpol.int/About-INTERPOL/Legal-materials> [Accessed 31. 07. 2014].

Interpol, 2014b. *Publications- International Notices system*. [Online] Available at: <http://www.interpol.int/News-and-media/Publications> [Accessed 21. 10. 2014].

Interpol, 2014c. *Notices*. [Online] Available at: <http://www.interpol.int/INTERPOL-expertise/Notices> [Accessed 01. 10. 2014].

Interpol, 2015. [Online] Available at: <http://www.interpol.int> [Accessed 17. 04. 2015].

Jones, R. W., 1999. *Security, strategy and critical theory*. Boulder, Colo: Lynne Rienner Publishers.

Justiitsministeerium, 2004. *Euroopa vahistamismääruse vormi kehtestamine, vastu võetud justiitsministri 13.07.2004 määrusega nr. 54*.

Justiitsministeerium, 2006. *Väljaandmine*. Tallinn: Justiitsministeerium. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.just.ee/et/26326> [Kasutatud 02.02.2013].

Justiitsministeerium, 2014. *Euroopa vahistamismääruse vormi kehtestamine, vastu võetud justiitsministri 22.12.2014 määrusega nr 38*.

Justiitsministeerium, 2015. *Väljaandmised ja loovutamised 2014*. Justiitsministeerium.

Kadane, J. B., 1971. Optimal Whereabouts Search. *Operations Research*, 19(4), pp. 894-904.

Kasekamp, A., Riim, T. & Veebel, V., 2003. *Eesti koht ja valikud Euroopa ühises julgeoleku- ja kaitsepoliitikas*. Uurimustöö, Tallinn: Eesti Välispoliitika Instituut.

Kendall, R., 1992. Accession of eleven new members. *International Criminal Police Review*, Issue 439, pp. 6-7. [Online] Available at: <http://www.interpol.int/About-INTERPOL/INTERPOL-1914-2014/GA-RIPC-1946-2000/Outcomes-from-General-Assembly-meetings,-1946-to-2000> [Accessed 05. 02. 2015].

Kerr, O. S., 2005. Searches and Seizures in a Digital World. *Harvard Law Review*, 119(2), pp. 531-586. Leitud: Criminal Justice Journals (HeinOnline). [13.11.2012].

Koopman, B. O., 1946. *Search and Screening*. OEG Report No 56, Washington D. C: Center for Naval Analyses.

Kriminaalmenetluse seadustik (2015).

Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018 heakskiitmine (2010).

Langemets, M., toim., 2009. Rahvusvaheline. Rmt: *Eesti keele seletav sõnaraamat*. Tallinn: Eesti keele Instituut. [Võrgumaterjal]
Leitav: <http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=rahvusvaheline&F=M>
[Kasutatud 13.11.2012].

Luht, L., 2012. *Rahvusvaheliste suhete teooriad Lakatosi teaduslikus uurimisprogrammis: reflektiivsete julgeolekuteooriate programmiline paigutus ja progressiivsus*. Magistritöö, Tartu: Tartu Ülikool.

Ministro de Justicia y Derechos Humanos, 2012. *Código Procesal Penal 2004: Decreto Legislativo N° 957*. [Online]
Available at: <http://sistemas3.minjus.gob.pe/sites/default/files/documentos/portada/cpp-2004.pdf>
[Accessed 30. 07. 2014].

*Montgomery, M., 2008. The Discourse of the Broadcast News Interview. *Journalism Studies*, 9(2), pp. 260-277. Kelt, T., 2009. *Eesti ringhäälingu raadiointervjuude intervjuerimispraktikad*. Magistritöö, Tartu: Tartu Ülikool.

Mälksoo, M., 2009. Akadeemilised julgeoleku-uuringud sõja ja rahu vahel. *Akadeemia*, 21(9), pp. 16-29.

Paabumets, J., 2013. *Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumine kui õigusprobleem*. Magistritöö, Tartu: Tartu Ülikool.

Paet, U., 2010. *Eesti julgeolekupoliitika alused: seletuskiri*. [Online]
Available at: http://www.vm.ee/sites/default/files/JPA_2010_seletuskiri.pdf
[Accessed 28. 02. 2013].

Pentjärv, T., 2010. *Äriprotsesside modelleerimine Eesti Energia näitel*. Magistritöö, Tallinn: Tallinna Ülikool.

Pojasek, R. B., 2010. Benchmarking to sustainability in four steps. *Environmental Quality Management*, 20(2), pp. 87-94. Leitud: EBSCO. [20.04.2015].

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Pomerants, M., 2009. *Turvalisuspoliitika 2010: kokkuvõte Eesti turvalisuspoliitika põhisuunad aastani 2015*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia. [Võrgumaterjal] Leitav: https://www.siseministerium.ee/sites/default/files/dokumendid/turvalisuspoliitika_2010.pdf [Kasutatud 28.02.2013].

Raaper, M., 2012. *Ukraina julgeolekustamine Euroopa Liidu ametlikus diskursuses*. Magistritöö, Tartu: Tartu Ülikool.

Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus (2015).

Rosbach, B., 2013. *INTERPOL's Strategy for Combating Transnational Terrorism*. [Online] Available at: http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_SIAK/4/2/1/2013/ausgabe_2/files/Rosbach_2_2013.pdf [Accessed 21. 10. 2014].

Rummo, V. M., 2004. Euroopa vahistamismäärus. Isikute loovutamise uus kord Euroopa Liidus. *Juridica*, Issue 8, pp. 568-575.

Saldaña, J., 2009. *The Coding Manual for Qualitative Researchers*. London: SAGE.

Saluveer, K., 2011. *Ontoloogilise julgeoleku dilemma Vene Föderatsiooni NATO idasuunalise laienemise diskursuses perioodidel 1998-2002 ja 2005-2008*. Magistritöö, Tartu: Tartu Ülikool.

Schengeni infosüsteemi riikliku registri pidamise põhimäärus (2009).

Shatter, A., 2013. *Press release 3228th Council meeting Justice and Home Affairs 7215/13.*

Brussels: Council of the European Union. [Võrgumaterjal] Leitav:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/135901.pdf

[Kasutatud 02.05.2014].

Siseministeerium, 2010. *Valitsemisala arengukava 2011-2014.* [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://www.siseministeerium.ee/17410/> [Kasutatud 08.02.2013].

Siseministeerium, 2011. *Valitsemisala arengukava 2012-2015.* [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://www.siseministeerium.ee/17410/> [Kasutatud 08.02.2013].

Siseministeerium, 2012. *Valitsemisala arengukava 2013-2016.* [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://www.siseministeerium.ee/17410/> [Kasutatud 28.02.2013].

Siseministeerium, 2013. *Valitsemisala arengukava 2014-2017.* [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://www.siseministeerium.ee/17410/> [Kasutatud 12.03.2013].

Siseministeerium, 2014. *Valitsemisala arengukava 2015-2018.* [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://www.siseministeerium.ee/17410/> [Kasutatud 16.02.2015].

Siseministeerium, 2015a. *Siseturvalisuse arengukava 2015-2020.* [Võrgumaterjal] Leitav:

https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/dokumendid/Arengukavad/siseturvalisuse_arengukava_2015-2020_kodulehele.pdf [Kasutatud 15.02.2015].

Siseministeerium, 2015b. *Siseturvalisuse arengukava 2015-2020.* [Võrgumaterjal] Leitav:

<https://www.siseministeerium.ee/et/stak> [Kasutatud 07.05.2015].

Allikas eemaldatud tööst autori poolt, kuna sisaldab juurdepääsupiiranguga teavet (vt täies mahus tööd).

Tabur, L., 2003. *Eesti sisejulgeolekupoliitika põhimõtted.* Magistritöö, Tallinn: Tallinna Tehnikaülikool.

The Commission of the European Communities, 2008. Commission Decision of 4 March 2008 adopting the SIRENE Manual and other implementing measures for the second generation Schengen Information System (SIS II) 2008/334/JHA. *Official Journal of the European Union*, Issue L123, pp. 39-75.

The European Parliament and the Council of the European Union, 2006. Regulation (EC) No 1987/2006 of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on the establishment, operation and use of the second generation Schengen Information System (SIS II). *Official Journal of the European Union*, Issue L381, pp. 4-23.

Vahing, M., 2011. *Loovutamismenetlus - kas õnnestunud süsteem?.* Magistritöö, Tartu: Tartu Ülikool.

Vahtra, G., 2012. *Isikute väljaandmine ja loovutamine Eestis: õiguste ja vabaduste kaitse*. Magistritöö, Tartu: Tartu Ülikool.

Weis, K., 2012. The European Arrest Warrant for Advanced Users. *European Constitutional Law Review*, 8(3), pp. 523-533. Leitud: ProQuest Research Library. [24.07.2014].

Williams, M. G., 2003. Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics. *International Studies Quarterly*, 47(4), pp. 511-531. Leitud: EBSCO [13.03.2013].

Väljaandmise Euroopa konventsioon (1957).

Väljaandmise Euroopa konventsiooni lisaprotokoll (1975).

Väljaandmise Euroopa konventsiooni teine lisaprotokoll (1978).

Yin, R. K., 2009. *Case study research: design and methods*. 4th ed. Los Angeles: SAGE.

Yin, R. K., 2011. *Qualitative research from start to finish*. New York, London: Guilford Press.

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Tabel 1. Modernse ja postmoderne julgeolekukontseptsioonide erisused (Kasekamp, Riim, Veebel, 2003)	13
Tabel 2. Julgeolekuteooriate võrdlus (Bigo, 2000; Booth, 2007; Buzan, 1997; Buzan & Hansen, 2009; C.A.S.E Collective, 2006; Daniel, et al. 2015; Jones 1999; Luht, 2012; Mälksoo, 2009; Raaper, 2012; Saluveer, 2011; Williams, 2003; autori koostatud)	16
Tabel 3. Loovutamise ja väljaandmise eesmärgil rahvusvaheliselt tagaotsitavate isikute SIS, SIS II ja Interpoli statistika (Council of the European Union, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013; eu-LISA, 2014, 2015; Interpol, 2013; autori koostatud).....	21
Tabel 4. Isikute loovutamine ja väljaandmine 2004-2014 (Väljaandmised...2015:1)	21
Tabel 5. Tagaotsimise mõistete võrdlus (Basdeo 2009; Gould 2004; Kerr 2005; Politseiamet, 1993; Politseiamet, 1998; Politsei- ja Piirivalveamet, 2010; Politsei- ja Piirivalveamet, 2012; autori koostatud).....	27
Tabel 6. Traditsiooniliste tagaotsimiskanalite kasutamine (autori koostatud)	35
Tabel 7. Uurimustöö etapid (Yin 2009; autori koostatud)	47
Tabel 8. Ekspertide poolt pakutud definitsioonid isikute rahvusvahelise tagaotsimise mõistele (autori koostatud).	53
Joonis 1. Uurimustöö valmimise ajatelg (autori koostatud).....	48
Joonis 2. Isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimine (autori koostatud)	56

LISAD

Lisa 1. Euroopa vahistamismääruse vorm

Justiitsministri 22.12.2014 määrus nr 38
Euroopa vahistamismääruse vormi kehtestamine

Lisa

EUROOPA VAHISTAMISMÄÄRUS¹

Viidatud nõukogu raamotsuse 2002/584/JSK artiklis 8

Käesoleva määruse on koostanud pädev õigusasutus. Taotlen, et allpoolnimetatud isik võetaks vahi alla ja loovutataks kriminaalmenetluse läbiviimiseks või vabaduskaotusliku karistuse või kinnipidamiskorralduse täitmiseks.

---

¹ Kui vahistamismäärust täitev riik on teada, peab käesolev vahistamismäärus olema kirjutatud täitva liikmesriigi ühes ametlikus keeles või muus selle riigi aktsepteeritud keeles või sellesse keelde tõlgitud.

<p>(a) Tagaotsitava isikuandmed: Perekonnanimi: Eesnimi (eesnimed): Vajaduse korral sünninimi: Vajaduse korral varjunimed: Sugu: Kodakondsus: Sünniaeg: Sünnikoht: Elukoht ja/või teadaolev aadress: Keel(ed), millest tagaotsitav aru saab (kui on teada): Tagaotsitava iseloomulikud tunnused/kirjeldus: Tagaotsitava foto ja sõrmejäljed, kui need on olemas ja neid saab edastada, või selle isiku kontaktandmed, kelle poole tuleb selle teabe saamiseks pöörduda, või DNA andmed (kui neid tõendeid saab esitada, kuid need ei ole lisatud):</p>
<p>(b) Otsus, millel vahistamismäärus põhineb: 1. Vahistamismäärus või sama toimega kohtuotsus: Tüüp: 2. Täitmisele pööratav kohtuotsus: Viide:</p>
<p>(c) Karistuse pikkus: 1. Vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme maksimaalne pikkus, mida süüteo (süütegude) eest võib mõista: 2. Määratud vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme pikkus: 3. Järelejäänud karistuse kandmise aeg:</p>
<p>(d) Märkida, kas isik ilmus isiklikult kohtulikule arutelule, mille tulemusel otsus tehti: 1. ☐ Jah, isik ilmus isiklikult kohtulikule arutelule, mille tulemusel otsus tehti. 2. ☐ Ei, isik ei ilmunud isiklikult kohtulikule arutelule, mille tulemusel otsus tehti. 3. Kui märgistasite punkti 2 all oleva lahtri, palun kinnitage ühte järgmistest: ☐ 3.1a. asjaomasele isikule esitati ... (päev/kuu/aasta) isiklikult kohtukutse ning seega teavitati teda sellest, millal ja kus pidi kava kohaselt toimuma kohtulik arutelu, mille tulemusel otsus tehti, ja teda teavitati sellest, et otsuse võib teha ka siis, kui ta ei ilmu kohtulikule arutelule, VÕI ☐ 3.1b. asjaomasele isikule ei esitatud kohtukutset isiklikult, vaid ta sai tegelikult muul viisil ametliku teabe selle kohta, millal ja kus pidi kava kohaselt toimuma kohtulik arutelu, mille tulemusel otsus tehti, sellisel viisil, et ühemõtteliselt tehti kindlaks, et ta oli kavandatud kohtulikust arutelust teadlik, ja teda teavitati sellest, et otsuse võib teha ka siis, kui ta ei ilmu kohtulikule arutelule,</p>

VÕI

3.2. asjaomane isik, olles kavandatud kohtulikust arutelust teadlik, on andnud volitused enda kohtulikul arutelul kaitsmiseks enda või riigi poolt määratud õigusnõustajale, kes teda kohtulikul arutelul kaitses,

VÕI

3.3. asjaomasele isikule toimetati otsus kätte ... (päev/kuu/aasta) ning teda teavitati sõnaselgelt õigusest taotleda asja uuesti läbivaatamist või otsus edasi kaevata ning tema õigusest osaleda sellel kohtulikul arutelul, mis võimaldab asja, sealhulgas uue tõendusmaterjali sisulist uuesti läbivaatamist ja mille tulemuseks võib olla algse otsuse tühistamine, ning

asjaomane isik teatas sõnaselgelt, et ta ei vaidlusta seda otsust,

VÕI

asjaomane isik ei taotlenud asja uuesti läbivaatamist ega kaevanud otsust edasi kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul,

VÕI

3.4. asjaomasele isikule ei toimetatud otsust isiklikult kätte, kuid:

- asjaomasele isikule toimetatakse otsus isiklikult kätte viivitamata pärast üleandmist ning

- otsuse kättetoimetamisel teavitatakse asjaomast isikut sõnaselgelt õigusest taotleda asja uuesti läbivaatamist või otsus edasi kaevata ning tema õigusest osaleda sellel kohtulikul arutelul, mis võimaldab asja, sealhulgas uue tõendusmaterjali sisulist uuesti läbivaatamist ja mille tulemuseks võib olla algse otsuse tühistamine, ning

- asjaomast isikut teavitatakse ajavahemikust, mille jooksul ta peab taotlema asja uuesti läbivaatamist või kaebama otsuse edasi ning mille kestus on ... päeva.

4. Kui märgistasite punkti 3.1b, 3.2 või 3.3 all oleva lahtri, palun esitage teave selle kohta, kuidas asjaomane tingimus on täidetud:

(e) Süüteod:

Käesolev vahistamismäärus on seotud kokku: ... süüteoga

Süüteo (süütegude) toimepaneku tehjolude kirjeldus, sealhulgas tagaotsitava süüteo (süütegudes) osalemise aeg, koht ja laad:

Süüteo (süütegude) olemus ja juriidiline kvalifitseerimine ning kohaldatav õigusnorm/seadus:

1. Võimaluse korral märkida ristiga üks või mitu järgmistest süütegudest, nagu need on määratletud vahistamismääruse teinud liikmesriigi seadustes ja mis vahistamismääruse teinud liikmesriigis on karistatav vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt kolm aastat:

kuritegelikus ühenduses osalemine;

terrorism;

inimkaubandus;

lapse seksuaalne ärakasutamine ja lapsporno;

narkootilise ja psühhotroopse ainega ebaseaduslik kauplemine ning nende ebaseaduslik sisse- ja väljavedu;

relva, laskemoona ja lõhkeainega ebaseaduslik kauplemine ning nende ebaseaduslik sisse- ja väljavedu;

korrupsioon;

- pettus, sealhulgas pettus Euroopa ühenduste 26. juuli 1995. aasta Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni tähenduses;
- rahapesu;
- raha võltsimine;
- arvutikuriteod;
- keskkonnavastane kuritegu, sealhulgas ohustatud looma- ja taimeliikide ning taimesortidega ebaseaduslik kauplemine ning nende ebaseaduslik sisse- ja väljavedu;
- ebaseaduslikule piiriületamisele ja ebaseaduslikule riigis viibimisele kaasaaitamine;
- tapmine, raske tervisekahjustuse tekitamine;
- inimorganite ja -kudedega ebaseaduslik kauplemine;
- inimrööv, ebaseaduslik vabaduse võtmine ja pantvangi võtmine;
- rassism ja ksenofoobia;
- organiseeritud või relvastatud röövimine;
- kultuuriväärtustega ebaseaduslik kauplemine ning nende ebaseaduslik sisse- ja väljavedu;
- kelmus;
- väljapressimine;
- piraatkoopia ja võltsitud kauba valmistamine ning nendega kauplemine;
- haldusdokumendi võltsimine ja sellega kauplemine;
- maksevahendi võltsimine;
- hormoonpreparaatide ja kasvukiirendajatega ebaseaduslik kauplemine ning nende ebaseaduslik sisse- ja väljavedu;
- tuumamaterjali ja radioaktiivse ainega ebaseaduslik kauplemine ning nende ebaseaduslik sisse- ja väljavedu;
- varastatud sõidukitega kauplemine;
- vägistamine;
- süütamine;
- Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule alluvad kuriteod;
- õhusõiduki või laeva kaaperdamine;
- sabotaaž.

3. Selle süüteo (nende süütegude) täielik kirjeldus, mis ei ole loetletud eespool olevas 1. osas:

(f) Muud asjaga seotud olulised asjaolud (vabatahtlik teave):
(NB! Siin tuleks ära tuua märkused territoriaalse kehtivuse, aegumise katkemise ja süüteo muude tagajärgede kohta)

(g) Käesolev vahistamismäärus hõlmab ka sellise vara arestimist ja ülekandmist, mis võib olla vajalik asitõendina:
 Käesolev vahistamismäärus hõlmab ka sellise vara arestimist ja ülekandmist, mille tagaotsitav omandas süüteo tulemusel:
 Vara kirjeldus (ja asukoht) (kui see on teada):

(h) Süütegu (süüteod), mille alusel käesolev vahistamismäärus on tehtud, on karistatav või selle (nende) eest on karistatud eluaegse vabadusekaotusega või eluaegse vabadust piirava julgeolekumeetmega:

<p>- vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigussüsteem võimaldab määratud karistuse või meetme läbivaatamist taotluse esitamisel või vähemalt 20 aasta möödumisel, läbivaatamise eesmärk on selle karistuse või meetme täitmata jätmise;</p> <p>ja/või</p> <p>- vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigussüsteem võimaldab armuandmismeetmeid, mida saab isiku suhtes kohaldada vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguse või tavade alusel, meetmete eesmärk on kõnealuse karistuse või meetme täitmata jätmise.</p>
<p>(i) Vahistamismääruse teinud õigusasutus:</p> <p>Ametlik nimetus:</p> <p>Esindaja nimi (¹):</p> <p>Ametikoht (ametinimetus/ametijärk):</p> <p>Toimiku viide:</p> <p>Aadress:</p> <p>Tel: (riigi kood) (piirkonna/linna suunanumber) (...)</p> <p>Faks: (riigi kood) (piirkonna/linna suunanumber) (...)</p> <p>E-post:</p>
<p>Isiku kontaktandmed, kellega võtta ühendust loovutamiseks vajalike praktiliste korralduste tegemisel:</p>
<p>Kui Euroopa vahistamismääruse edastamine ja vastuvõtmine kuulub keskasutuse haldusalasse:</p> <p>Keskasutuse nimetus:</p> <p>Vajaduse korral kontaktisik (ametinimetus/ametijärk ja nimi):</p> <p>Aadress:</p> <p>Tel: (riigi kood) (piirkonna/linna suunanumber) (...)</p> <p>Faks: (riigi kood) (piirkonna/linna suunanumber) (...)</p> <p>E-post:</p>
<p>Vahistamismääruse teinud õigusasutuse ja/või selle esindaja allkiri:</p> <p>Nimi:</p> <p>Ametikoht (ametinimetus/ametiaste):</p> <p>Kuupäev:</p> <p>Ametlik pitsar (kui see on olemas)</p>

¹ Erinevates keeltes märgitakse siia viide õigusasutuse „haldajale“

Lisa 2. Ekspertintervjuu küsimustik

Olen Sisekaitseakadeemia Sisejulgeoleku eriala magistrant. Minu magistritöö teema käsitleb isikute rahvusvahelist tagaotsimist Eesti õiguskaitseasutuste initsiatiivil. Seega vaadeldakse magistritöös üksnes nende tegevuste rakendamist, mis on piiritletud Eesti õigusruumiga isiku rahvusvaheliselt tagaotsitavaks kuulutamisel ning soodustavad tema tabamist välisriigis. Teiste riikide poolt kasutatavaid meetmeid tagaotsitava isiku tabamiseks magistritöös ei kajastata. Samuti ei tutvustata tegevusi, mis hõlmavad toiminguid tagaotsitava leidmiseks Eesti Vabariigi territooriumil teise riigi taotluse alusel.

Magistritöö empiirilises osas on planeeritud viia läbi PPA isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnaga seotud ametnike hulgas ekspertintervjuud, mille eesmärgiks on välja selgitada, kuidas eksperdid mõistavad isikute rahvusvahelise tagaotsimise olemust, millistel alustel toimub tagaotsimiskanalite valik ja rakendamine ning millised on kitsaskohad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimisel. Ekspertdina mõistetakse magistritöös ametnikku, kes isikute rahvusvahelise tagaotsimise valdkonnaga tegelemise kaudu omab valdkonnaspetsiifilisi eriteadmisi ja on seeläbi nimetatud valdkonna asjatundja.

Ekspertintervjuu on poolstruktureeritud intervjuu, mis koosneb kümnest avatud küsimusest. Intervjueerija võib eksperdile esitada täiendavaid küsimusi ja vajadusel küsimusi selgitada. Helisalvestatud intervjuu jääb magistritöö autori valdusse ning seda ei esitata magistritöö lisana. Intervjuu käigus kogutud infot kasutatakse üksnes magistritöö raames. Intervjueeritava anonüümsus tagatakse ning tema poolt antud seisukohad esitatakse umbisikulisel vormis koodnime all.

1. Arutlege palun, kuidas Te eristate otsimise ja tagaotsimise mõistet?
2. Kirjeldage palun, mida Te mõistate rahvusvahelise tagaotsimise all?
3. Kuidas Te defineerite mõistet „isikute rahvusvaheline tagaotsimine“?
4. Kirjeldage palun isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise protsessi!
5. Kirjeldage erinevate võimalike rahvusvaheliste tagaotsimiskanalite kasutamise põhimõtteid.

6. Kirjeldage ja tooge näiteid, millal on otstarbekas kaaluda paralleelselt nii Schengeni kui Interpoli kanali kasutamist?
7. Millistes olukordades oleks otstarbekas tagaotsitava leidmiseks kasutada lisaks traditsioonilisele Schengeni või Interpoli kanalile ka ENFAST koostöövõrgustikku?
8. Millised on teie arvates siseriikliku tagaotsimise korralduses need puudused, mis mõjuvad ebasoodsalt või takistavad isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimist?
9. Milliseid puuduseid näete isikute rahvusvahelise tagaotsimise korralduses, kirjeldage neid!
10. Millised on võimalikud lahendused kitsaskohtadele nii siseriikliku kui rahvusvahelise tagaotsimise korralduses, mida te puudustena välja tõite?

Lisa 3. Nvivo andmeanalüüsi kategooriad ja koodid

Name	Sources	References	Created On	Created By	Modified On	Modified By
1. ISIKUTE RAHVUSVAHELISE TAGAOTSIMISE OLEMUS	8	112	2.04.2015 22:13	SV	3.04.2015 8:32	SV
1.1 Otsimise mõiste	7	20	2.04.2015 22:32	SV	4.04.2015 11:48	SV
1.1.1 Toimingud	3	4	3.04.2015 8:41	SV	4.04.2015 11:50	SV
1.1.2 Eesmärk	2	2	3.04.2015 8:43	SV	4.04.2015 12:03	SV
1.1.3 Otsitavad	4	10	3.04.2015 8:45	SV	4.04.2015 16:12	SV
1.1.4 Põhjus	2	3	3.04.2015 9:10	SV	4.04.2015 16:13	SV
1.2 Tagaotsimise mõiste	8	25	2.04.2015 22:33	SV	4.04.2015 11:49	SV
1.2.1 Toimingud	5	10	3.04.2015 8:41	SV	4.04.2015 16:14	SV
1.2.2 Eesmärk	4	4	3.04.2015 8:43	SV	4.04.2015 16:14	SV
1.2.3 Tagaotsitavad	1	1	3.04.2015 8:45	SV	4.04.2015 16:14	SV
1.2.4 Põhjus	4	7	3.04.2015 9:11	SV	4.04.2015 16:15	SV
1.3 Rahvusvahelise tagaotsimise mõiste	8	67	2.04.2015 22:38	SV	4.04.2015 16:18	SV
1.3.1 Toimingud	8	25	3.04.2015 8:46	SV	4.04.2015 16:18	SV
1.3.2 Eesmärk	7	10	3.04.2015 8:47	SV	4.04.2015 16:19	SV
1.3.3 Instrumendid	4	5	3.04.2015 8:50	SV	4.04.2015 16:20	SV
1.3.4 Teostaja	3	5	3.04.2015 8:50	SV	4.04.2015 16:20	SV
1.3.5 Põhjus	4	9	3.04.2015 10:46	SV	4.04.2015 16:21	SV
1.3.6 Isikute rahvusvahelise tagaotsimise definitsioon	8	9	3.04.2015 9:23	SV	6.04.2015 16:32	SV
2. ISIKUTE RAHVUSVAHELISE TAGAOTSIMISE LÄBIVIIMINE JA KANALID	8	160	3.04.2015 8:31	SV	7.04.2015 8:50	SV
2.1 Isikute rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimine	8	40	2.04.2015 22:41	SV	7.04.2015 9:34	SV
2.1.1 Instrumendid	6	9	3.04.2015 8:52	SV	7.04.2015 12:05	SV
2.1.2 Seotud õiguskaitseasutused	5	5	3.04.2015 8:53	SV	7.04.2015 12:06	SV
2.1.3 Siseriiklik tagaotsija ja tegevused	3	3	3.04.2015 8:54	SV	7.04.2015 12:06	SV
2.1.4 Teabehaldusbüroo ja tegevused	4	6	3.04.2015 8:54	SV	7.04.2015 12:06	SV
2.2 Interpol	8	46	3.04.2015 8:33	SV	7.04.2015 12:20	SV
2.2.1 Riigiprokuratuur	2	2	3.04.2015 9:01	SV	7.04.2015 12:07	SV
2.2.2 Äratoomise kulud ja kuriteoga tekitatud kahju	3	7	3.04.2015 9:02	SV	7.04.2015 12:07	SV
2.3 Schengen	8	35	3.04.2015 8:33	SV	7.04.2015 11:54	SV
2.4 Europol	2	3	3.04.2015 8:33	SV	7.04.2015 17:21	SV
2.5 Enfast	8	19	3.04.2015 8:34	SV	7.04.2015 17:21	SV
2.6 Muud võimalused	4	10	3.04.2015 8:35	SV	7.04.2015 9:35	SV
3. ISIKUTE RAHVUSVAHELISE TAGAOTSIMISE KITSASKOHAD	8	131	3.04.2015 14:44	SV	4.04.2015 16:53	SV
3.1 Siseriiklikust tagaotsimisest tulenevad kitsaskohad	8	38	3.04.2015 14:46	SV	4.04.2015 10:30	SV
3.1.1 Kommunikatsioon	3	5	3.04.2015 14:53	SV	7.04.2015 12:07	SV
3.1.2 Seotud õiguskaitseasutused	7	29	3.04.2015 14:53	SV	7.04.2015 21:36	SV
3.1.3 Seadusandlus	3	4	3.04.2015 14:58	SV	7.04.2015 23:29	SV
3.2 Rahvusvahelise tagaotsimise läbiviimise kitsaskohad	7	37	3.04.2015 14:49	SV	4.04.2015 17:00	SV
3.2.1 Kommunikatsioon	5	12	3.04.2015 14:53	SV	8.04.2015 2:33	SV
3.2.2 Infotehnoloogia	2	3	3.04.2015 14:56	SV	7.04.2015 21:40	SV
3.2.3 Tagaotsimise sisuline töö	7	22	3.04.2015 15:14	SV	8.04.2015 2:33	SV
3.3 Lahendused kitsaskohtade kõrvaldamiseks	8	40	3.04.2015 14:50	SV	4.04.2015 17:05	SV
3.3.1 Lahendused siseriiklikele kitsaskohtadele	6	16	3.04.2015 14:51	SV	4.04.2015 17:07	SV
3.3.2 Lahendused rahvusvahelise tagaotsimise kitsaskohtadele	8	24	3.04.2015 14:51	SV	4.04.2015 17:09	SV
3.4 Kitsaskohtade puudumine	5	16	3.04.2015 15:12	SV	4.04.2015 17:11	SV